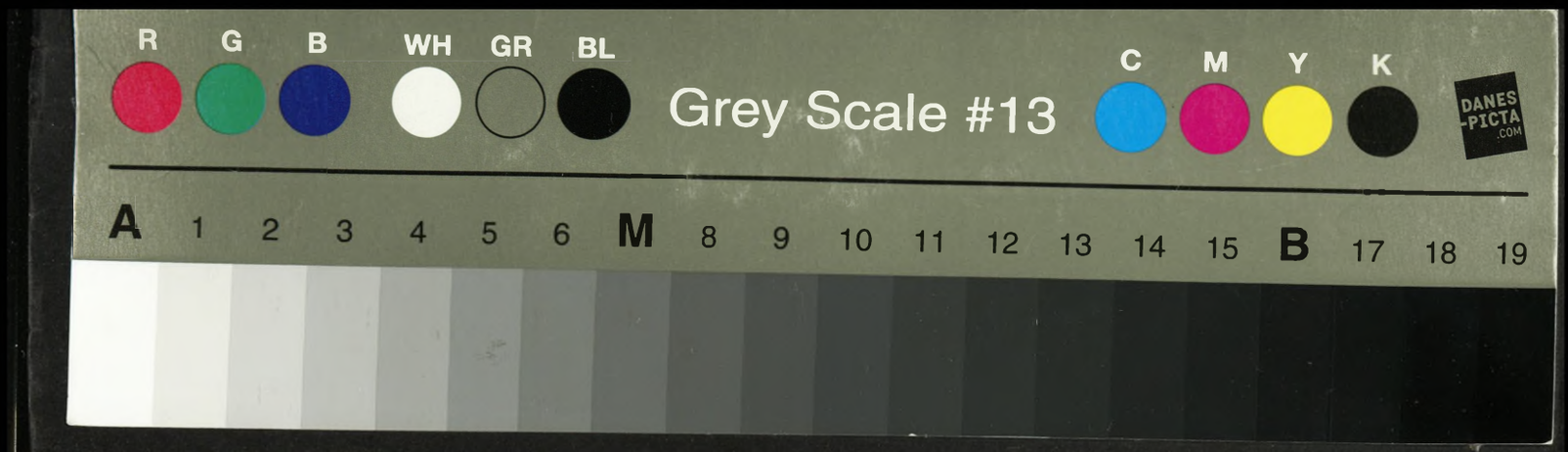

Ministerstwo Spraw Wojskowych

DZIAŁ D. S. P.
Muzeum Polskie Rapperswil
L. dz. S. 1159

REGULAMIN PIECHOTY

KOMPANIA STRZELECKA

Tłumaczenie i częściowa adaptacja regulaminu francuskiego

«Instruction pour les unités de fusiliers — voltigeurs»

(1939)

Paryż, styczeń 1940 roku.

Ministerstwo Spraw Wojskowych

DZIAŁ D. S. P.
Muzeum Polskie Rapperswil
S. 1159

REGULAMIN PIECHOTY

KOMPANIA STRZELECKA

Tłumaczenie i częściowa adaptacja regulaminu francuskiego

« Instruction pour les unités de fusiliers — voltigeurs »

(1939)

Paryż, styczeń 1940 roku.

Ministerstwo Spraw Wojskowych

REGULAMIN PIECHOTY

KOMPANIA STRZELECKA

Tłumaczenie i częściowa adaptacja regulaminu francuskiego

« Instruction pour les unités de fusiliers — voltigeurs »

(1939)

XXIX.1.
XXXIX.1.

Paryż, styczeń 1940 roku.

Biblioteka Naukowa
A/1075

Treść

Str.

Rozkaz Wprowadzający 11

DZIAŁ I.

Organizacja Jednostek.

Art. 1. Organizacja wojenna 13

Art. 2. Jednostki na stopie pokojowej 15

DZIAŁ II.

Żołnierz.

Rozdział I.

Wychowanie moralne żołnierza.

Art. 1. Cel wychowania moralnego 16

Art. 2. Metoda wychowania moralnego żołnierza 16

Rozdział II.

Musztra pojedyńczego strzelca.

Art. 1. Musztra bez broni 18

Art. 2. Musztra z bronią 23

Art. 3. Metoda szkolenia 27

Rozdział III.

Wyszkolenie podstawowe pojedyńczego żołnierza.

Art. 1. Władanie bronią 29

Art. 2. Obchodzenie się z granatami oraz ich użycie 30

Art. 3. Znajomość obchodzenia się oraz użycia sprzętu saperskiego.
Art. 4. Użycie maski gazowej
Art. 5. Użycie opatrunku osobistego
Art. 6. Metoda szkolenia

Rozdział IV.

Wyszkolenie bojowe pojedyńczego strzelca.

Art. 1. Zajęcie stanowiska
Art. 2. Obserwacja
Art. 3. Użycie broni w walce
Art. 4. Zmiana stanowiska
Art. 5. Zadania szczególne
Art. 6. Metoda szkolenia

DZIAŁ III.

Drużyna.

Rozdział I.

Szyki zwarte drużyny.

Art. 1. Szyki
Art. 2. Zbiórki i równanie
Art. 3. Sprawianie szyków
Art. 4. Ulgi na postoju

Rozdział II.

Drużyna w walce.

Art. 1. Postanowienia ogólne
Art. 2. Obowiązki dcy drużyny i jego zastępcy
Art. 3. Szyki drużyny
Art. 4. Walka ogniowa
Art. 5. Ruch

I. Postanowienia ogólne
II. Rozwój walki
III. Przykłady rozpoznania przedmiotów terenowych w czasie zbliżania

Str.
Art. 6. Obrona terenu 66
Art. 7. Wypadki użycia drużyny samodzielnej 72

Rozdział III.

Metoda szkolenia.

Art. 1. Szyki zwarte 79
Art. 2. Walka 79

DZIAŁ IV.

Pluton strzelecki.

Rozdział I.

Szyki zwarte plutonu.

Art. 1. Szyki 85
Art. 2. Zbiórki i równania 87
Art. 3. Sprawianie szyków plutonu w kolumnie 88
Art. 4. Sprawianie szyków plutonu rozwiniętego 89
Art. 5. Zmiana szyków 89
Art. 6. W kozły broń i składanie plecaków (oporządzenia) 89

Rozdział II.

Walka plutonu.

Art. 1. Postanowienia ogólne 90
Art. 2. Obowiązki dcy plutonu i jego pocztu . . 91
Art. 3. Szyki luźne plutonu 93
Art. 4. Ruch 96
I. Marsz zbliżania 96
II. Natarcie 99
III. Szturm 102
IV. Wypadki szczególne 103
Art. 5. Zajęcie, utrzymanie i obrona terenu . . 106

Rozdział III.

Metoda szkolenia.

Art. 1. Szyki zwarte 114
Art. 2. Walka 114

DZIAŁ V.

Moździerz 60 mm.

Rozdział I.

Str.

Szyk zwarty 118

Rozdział II.

Działon w walce.

Art. 1. Postanowienia ogólne 118

Art. 2. Obowiązki działonowego i celowniczego 119

Art. 3. Szyki działonu 119

Art. 4. Walka ogniowa 120

Art. 5. Poruszenia 121

Art. 6. Obrona terenu 123

Rozdział III.

Metoda szkolenia.

Art. 1. Szyk zwarty 124

Art. 2. Strzelanie 124

Art. 3. Walka 124

DZIAŁ VI.

Kompania strzelecka.

Rozdział I.

Kompania w szyku zwartym.

Art. 1. Szyki 126

Art. 2. Zbiórki i równanie 130

Str.

Art. 3. Sprawianie szyków 131

Art. 4. Ulgi na postoju 133

Rozdział II.

Kompania w walce.

Art. 1. Postanowienia ogólne 133
Art. 2. Rola dcy kompanii i dcy plutonu sztabowego 133
Art. 3. Szyki luźne kompanii 135
Art. 4. Marsz zbliżania 140
Art. 5. Nawiązanie styczności 142
Art. 6. Natarcie i szturm 145

I. Kompania, biorąca udział w walce . . . 145
A. Natarcie na pierwszy przedmiot natarcia batalionu 145
B. Szturm 148
C. Natarcie na dalsze przedmioty natarcia 149

II. Kompania odwodowa batalionu . . . 150
Art. 7. Zajęcie, utrzymanie i obrona terenu . . 151

Rozdział III.

Metoda szkolenia.

Art. 1. Szyk zwarty 155
Art. 2. Walka 155

Załącznik 161

MINISTERSTWO SPRAW
WOJSKOWYCH

Rozkaz Wprowadzający.

Zatwierdzam do użytku służbowego REGULAMIN PIECHOTY «*Walka oddziałów piechoty i musztra — Kompania strzelecka*».

Regulamin ten jest tłumaczeniem i częściową adaptacją regulaminu francuskiego «*Instruction pour les unités de fusiliers-voltigeurs* (1939) » i ujmuje szczegółowo działania bojowe i musztrę od pojedyńczego strzelca do kompanii włącznie.

W związku z adaptacją niektóre części regulaminu, jak rozdz. II (dz. I) — *Musztra pojedyńczego strzelca* — są przystosowane do poprzedniego regulaminu piechoty cz. II 1934 P. 1.-II., z powodu czego numeracja punktów (21-67) nie odpowiada punktom regulaminu francuskiego ; w rozdz. I (dz. IV) — *Pluton strzelecki* — niektóre punkty są opuszczone dla uniknięcia powtarzania się.

Poza tym numeracja punktów przyjęta jest według regulaminu francuskiego z

uwzględnieniem terminologii, stosowanej według dotychczasowych regulaminów własnych.

Regulamin ten muszą dokładnie opanować i stosować wszyscy dowódcy piechoty, a oficerowie innych broni powinni się z nim zapoznać.

Rozkaz powyższy unieważnia tymczasową «*Instrukcję dla jednostek strzeleckich — pluton, drużyna i pojedyńczy strzelec w walce*».

Regulamin wchodzi w życie z dniem 20. II. 1940 r.

Ministerstwo Spraw Wojskowych

— **Sikorski**

Generał Dywizji.

Paryż, dnia, 20. 1. 1940 r.

DZIAŁ I.

Organizacja jednostek.

ARTYKUŁ 1.

Organizacja wojenna.

1. Dokładny stan organizacyjny kompanii strzeleckiej na stopie wojennej, podany jest w tabeli organizacji wojennej.

2. *Kompania strzelecka* składa się z:

— plutonu sztabowego, zawierającego:
1-szą drużynę (łączność i zwiad) t. zw. *poczet dcy kompanii,*
2-gą drużynę (gospodarczą),
3-cią drużynę (jeden moździerz 60 mm.).
— pewnej liczby *plutonów strzeleckich* (w zasadzie cztery).

W pułkach piechoty zmotoryzowanej moździerz 60 mm. wchodzi w skład jednego z plutonów strzeleckich, który w tym wypadku zawierać będzie zamiast trzech, dwie drużyny (pkt. 3).

Każda kompania strzelecka dysponuje środkiem przewozowym do transportu amunicji (pociski 60; naboje 7,5; granaty).

3. W skład *plutonu strzeleckiego* wchodzą:

— poczet dowódcy, podległy bezpośrednio dowódcy plutonu, a mianowicie:
1 podoficer-zastępca dcy plutonu (uzbrojony w pistolet),
1 goniec,
1 obserwator,
1 st. strzelec — celowniczy granatnika (uzbrojony w pistolet)
3 strzelców — obsługa tej broni.

Wszyscy strzelcy są zasadniczo uzbrojeni w kb. 7,5.

W plutonach, uzbrojonych w kb. kalibru 8, obsługa moździerza uzbrojona jest w kbk.

— trzy drużyny.

4. *Drużyna* pod dowództwem podoficera składa się z:
— 1 zastępcy dcy drużyny,
— 3 strzelców obsługi r.k.m. (celowniczy, ładowniczy, amunicyjny),
— 6 strzelców, w tej liczbie 2-ch strzelców amunicyjnych.

5. Przydział broni i odpowiedniej amunicji w drużynie uwidoczniony jest w tabeli — jak niżej:

Skład osobowy.	Broń	Magazynki.	Amunicja dla:		Uwagi:
			r. k. m.	kb.	
D-ca drużyny	kb (a)	3	(b) 75	45	a) Kaliber w zasadzie 7,5. W drużynach uzbrojonych w kb. kal. 8 — amunicyjni i strzelcy amunicyjni uzbrojeni są w kbk. zamiast kb.
Zastępca	kb (a)	3	75	45	
Celowniczy	r. k. m.	3	(c) 75		
Ładowniczy	pistolet	10	250		
Amunicyjny	kb	4	(d) 250	45	b) W tej liczbie 25 przeciwpancernych.
Strzelcy:					c) Przeciwpancerne.
2 amunic.	kb (a)	8	(d) 500	90	d) W tym po 2 paczki po 75 naboi u każdego amunicyjnego — razem 6 paczek.
4 strzel.	kb (a)	4	100	360	
		35	1325	585	

6. — Gdy w czasie walki stan liczebny drużyny okaże się znacznie niższy od stanu przepisowego, należy w pierwszej kolejności zapewnić obsługę r.k.m.

Pełny skład drużyny nie powinien w zasadzie wynosić mniej jak: 1 podoficer i 7-miu strzelców.

7. Obsługa moździerza 60 mm.
— 1 działonowy — dowódca (podoficer),
— 1 celowniczy,

— 1 ładowniczy,
— 2 amunicyjnych,
— 1 woźnica biedki (albo 2-ch strzelców i 2 juki).

Dowódca obsługi i celowniczy uzbrojeni są w pistolety, pozostała obsługa w kb. (kb. kalibru 7,5, wyjątkowo kbk.).

8. Jednostki w ramach kompanii oznacza się następującą numeracją:
— plutony od 1 do 4,
— drużyny od 1 do 12,
i nazwiskami dowódców.

Pierwszym plutonem dowodzi najstarszy stopniem w kompanii, czwartym-drugi z kolei oficer; pozostałe plutony powierza się oficerom lub podchorążym rezerwy, chorążym, st. sierżantom, sierżantom, plutonowym, w ostateczności doświadczonym plutonowym tytularnym.

Plutonem sztabowym dowodzi sierżant, ze specjalnym zadaniem zajmowania się zaopatrzeniem kompanii.

ARTYKUŁ 2.

Jednostki na stopie pokojowej.

9. Szczegółowy stan organizacyjny kompanii strzeleckiej na stopie pokojowej podany jest w tabeli organizacji pokojowej.

10. Kompanią dowodzi kapitan.

Składa się ona z plutonu sztabowego, z 3-ch plutonów strzeleckich o jednakowych stanach i jednego moździerza 60 mm.

11. Pluton sztabowy składa się z: sygnalistów, obserwatorów, gońców (dobosze, trębacze, cykliści), wszystkich podoficerów i strzelców, pełniących różnorodne funkcje w kompanii (gospodarcze, ordynansów i t.p.). Dowodzi nim sierżant szef kompanii.

12. Stany liczebne i skład plutonu strzeleckiego, plutonu sztabowego oraz moździerza 60 mm. są takie same, jak na stopie wojennej.

13. W niektórych pułkach, jedna kompania strzelecka na batalion może być zastąpiona przez kompanię skadrowaną, której skład podany jest w tabeli organizacji pokojowej.

14. Gdy w czasie pokoju organizuje się kompanię dla ćwiczeń lub manewrów — dowódców plutonów wyznacza się zgodnie z normami ustalonymi w pkcie 8-ym.

DZIAŁ II.

Żołnierz.

Rozdział I.

WYCHOWANIE MORALNE ŻOŁNIERZA.

ARTYKUŁ 1.

Cel wychowania moralnego.

15. Miarą wartości piechura jest nie tylko gruntowne przygotowanie techniczne i wyszkolenie w walce, ale również siła moralna, która pozwoli mu wyjść zwycięsko z najcięższych prób.

Wychowanie moralne winno stale ożywiać wyszkolenie wojskowe ; rozwija ono poczucie obowiązku i hartuje siłę woli.

Osiągnąć najwyższy poziom patriotyzmu, wzbudzić pełne zaufanie, wpoić zrozumienie konieczności istnienia dyscypliny — takie będą cele wychowania moralnego (Reg. Piech. cz. II. pkt. 14 do 18).

ARTYKUŁ 2.

Metoda wychowania moralnego żołnierza.

16. Kompania jest podstawową jednostką, w ramach której prowadzi się wychowanie moralne żołnierza. Jej stan liczebny jest taki, że wszyscy oficerowie i podoficerowie oraz szeregowcy mogą się poznać wzajemnie. Posiada swój numer jej tylko właściwy, swoje specjalne zewnętrzne oblicze, swoje specjalne zwyczaje i tradycje. Dowódca powinien być powiernikiem wszelkich trosk swoich żołnierzy i obowiązkowym pośrednikiem w załatwianiu ich próśb. Cokolwiek ich dotyczy nie będzie załatwione bez jego opinii. Przyznaje lub powoduje przyznanie nagród. Karze za przewinienia. Reguluje życie codzienne kompanii w najdrobniejszych

szczegółach, dba o możliwie najlepsze warunki bytowania swoich podkomendnych. Tworzy i rozwija kompanijnego ducha koleżeństwa, prawdziwą atmosferę wspólnej rodziny, dzięki czemu żołnierz kocha swój oddział i przywiązuje się do wszystkiego, co ma z nim jakikolwiek związek.

Do osiągnięcia właściwych wyników w wychowaniu moralnym przyczyni się przede wszystkim codzienny wpływ dowódcy kompanii i kadry podoficerskiej. Przykład osobisty winien być podstawą całego wychowania — żadne pogadanki go nie zastąpią.

17. Uczucia patriotyczne rozwija się przez nieliczne, krótkie i dobrze przygotowane pogadanki. Wygłoszenie ich zleca dowódca kompanii nadającym się do tego oficerom, którzy potrafią prostym językiem pobudzić wyobraźnię i trafić do serc żołnierskich. Tematem tych pogadanek będą opisy bohaterskich czynów z przeszłości, wyciągi z historii pułkowej lub wydarzenia współczesne. Aby rozwinąć uczucia patriotyczne w żołnierzach, obudzić w nich poczucie obowiązku żołnierskiego i silne postanowienie przejęcia na siebie wszelkich ciężarów i trudów tego obowiązku, trzeba wykorzystać wszystkie wydarzenia w życiu pułkowym w ciągu roku, jak to: przysięga rekrutów, wręczenie odznak pułkowych, święta narodowe, święto pułkowe, rocznice bitew, wypisanych na sztandarze pułkowym.

W czasie przemarszów oraz zmian postojów wewnątrz kraju, należy wykorzystać wrażenie wywołane przez zniszczone wojną połacie kraju, lub takie, które były terenem bohaterskich zmagań w czasie wojny, napotkane po drodze pomniki na cześć poległych oraz pomniki historyczne, jako odpowiednią atmosferę do wygłoszenia pogadanki na właściwy temat.

18. Zaufanie, ten najważniejszy czynnik dobrego ducha w oddziale, ułatwiający podporządkowanie wymogom dyscypliny, winno narodzić się i stopniowo rozwijać od pierwszej chwili włączenia do szeregów.

Ten wynik może być osiągnięty tylko pod warunkiem wykazania przez oficerów i podoficerów niewątpliwych wartości przygotowania zawodowego, doskonałej znajomości swoich podkomendnych, prawości charakteru i zmysłu bezwzględnej sprawiedliwości.

19. Poczucie dyscypliny winno być starannie hodowane w umysłach żołnierzy.

Aby głęboko wpoić w szeregowych przyzwyczajenie

do punktualności, porządku, uprzejmości i posłuszeń stwa, dowódca kompanii i jego kadra czuwają nad tym by we wszelkich okolicznościach w pełni stosować za sady przyjęte oraz ściśle przestrzegać przepisów, prze widzianych w Regulaminie Służby Wewnętrznej.

Ćwiczenia we władaniu bronią oraz musztra w szyku zwartym wzmacniają poczucie dyscypliny i w tym cel winny być stosowane.

20. Nagrody i kary, z zastrzeżeniem, że są dawan lub nakładane z gruntowną znajomością sprawy, staj się cennym środkiem w dowodzeniu.

Dowódca kompanii musi być pewien, że jego oficerów i podoficerów, jako przełożonych, cechuje stanowczość ale równocześnie życzliwość, takt i sprawiedliwość.

Dowódca nagradza w odpowiednim stopniu do wy siłku, jaki musiał być włożony przy dokonaniu czynu zasługującego na nagrodę.

Przy nakładaniu kary dowódca kompanii dokładni bada okoliczności, biorąc pod uwagę szczerość ora skruchę żołnierza, który zawinił.

ROZDZIAŁ II.

MUSZTRA POJEDYŃCZEGO STRZELCA.

(pkty 21 — 67 odpowiadają punktom 21 — 81 Reg francuskiego)

ARTYKUŁ 1.

Musztra bez broni.

21. *Postawa swobodna.*

a) Na komendę «*spocznij*» strzelec zwalnia mię nie ciała i zgina lewą nogę w kolanie, pozatym pozo staje jak w postawie zasadniczej.

b) Na komendę «*swobodnie*» strzelec przyjmuj postawę swobodną. W postawie tej ciężar ciała spo czywa na prawej nodze. Lewa noga wysunięta swobo nie naprzód mniej więcej o połowę długości stopy w kierunku wskazanym przez palce tej nogi. Pozatym strzelec ma zupełną swobodę ruchu, nie wolno mu je dynie rozmawiać i palić. W razie potrzeby może popra wić na sobie ubranie i oporządzenie, w szyku zwartym także równanie i krycie.

22. *Postawa zasadnicza.*

W postawie zasadniczej strzelec stoi nieruchomo

ar ciała spoczywa równomiernie na stopach. Pięty
one, stopy rozwarte na długość stopy. Kolana
żone do siebie, zlekka wyprężone. Tułów wyprosto-
, brzuch lekko wciągnięty, pierś swobodnie poda-
aprzód. Ramiona na równej wysokości, nieco cof-
e w tył. Ręce opuszczone swobodnie, nasadą dłoni
cami palców dotykają uda. Palce zwarte i wypro-
wane, średni palec dotyka szwu spodni. Szyja wy-
nięta swobodnie, głowa podniesiona, broda nieco
ięta ku szyi. Wzrok swobodny, skierowany wprost
ed siebie. Postawę zasadniczą strzelec przyjmuje na
endę «*baczność*».

omendy wykonywa się w postawie zasadniczej, a
wykonaniu, jeżeli treść komendy nie nakazuje zmia-
postawy (np. «*rozejść się*» «*spocznij*») strzelec po-
aje nadal w postawie zasadniczej.

ozkazy (np. «*na pas broń*», «*plecaki zdejm*») wy-
ywa się w postawie swobodnej.

3. *Rodzaje marszu.*

ı zy wykonywaniu poruszeń strzelec stosuje nastę-
e rodzaje marszu:

– równy krok,

– dowolny krok.

4. *Równy krok.*

owa i tułów pozostają jak w postawie zasadniczej.
ınek marszu prostopadły do linii ramion. Długość
ı 75 cm. Szybkość marszu — 120 kroków na mi-
Ruch rąk miarowy: w przód do wysokości pasa,
ł — swobodny. Żołnierz maszeruje zawsze rów-
krokiem, o ile nie została podana komenda «*spocz-*
ub «*dowolny krok*».

komendę «*defilada — w prawo — lewo*» strze-
maszeruje krokiem równym, nie przybijając stopą
raca głowę we wskazanym kierunku w stronę od-
ającego defiladę. Powrót do postawy zasadniczej
ępuje na komendę «*baczność*».

. *Spocznij w marszu.*

marszu krokiem równym na komendę «*spocznij*»
lec przyjmuje swobodną postawę ciała i swobodnie
sza rękami, zachowując jednolity krok. Powrót do
awy zasadniczej następuje na komendę «*baczność*»

. *Odtrąbiono.*

marszu krokiem równym lub na spocznij na ko-
dę «*odtrąbiono*» strzelec przyjmuje swobodną po-

stawę ciała, kb. przesuwa w tył do pozycji skośno poziomej, może poprawiać oporządzenie, rozmawiać, śpiewać.

Celem dalszego ulżenia żołnierzom w marszu dca może nakazać przełożenie broni na inne ramię, rozpięcie kołnierzy, noszenie broni dowolnie i zezwolić palić.

27. *Dowolny krok.*

Dowolny krok jest dostosowany pod względem długości i szybkości do budowy ciała strzelca i warunków terenowych. Strzelec idzie krokiem dowolnym na rozkaz «*dowolny krok*».

W marszu krokiem dowolnym strzelec utrzymuje swobodną postawę ciała i swobodnie porusza rękami.

28. *Zmiana kroku.*

Przejście z kroku równego w dowolny następuje na rozkaz «*dowolny krok*» z dowolnego na równy — na komendę «*równy krok*».

29. *Zatrzymanie.*

Na komendę «*stój*» strzelec robi jeszcze jeden krok i przystawia pozostającą w tyle nogę do tej, która wykonała ostatni krok.

30. *Bieg.*

Bieg w miejscu wykonywa się na rozkaz «*w miejscu biegiem marsz*». Bieg zwykły wykonywa się na rozkaz «*biegiem marsz*». Jeżeli nie wskazano przy tym kierunku, strzelec biegnie nawprost. Strzelec w biegu na rozkaz «*dowolny krok*» zwalnia bieg w ciągu trzech kroków, poczym przechodzi do kroku dowolnego. Na rozkaz «*stój*» strzelec zatrzymuje się w postawie swobodnej po trzech krokach.

Jeżeli był podany cel do osiągnięcia biegiem, lub przestrzeń do przebycia biegiem (np. «*do lasku biegiem, lub 50 mtr. biegiem marsz*») strzelec, po wykonaniu biegu, przyjmuje postawę, jaką miał przed rozpoczęciem biegu.

31. *Zwroty w miejscu.*

Na komendę «*w prawo zwrot*» strzelec wykonywa energiczny zwrot na 90° w prawo. W tym celu unosi palce prawej nogi i piętę lewej i wykonywa zwrot na prawej pięcie, przyczym szybko dostawia lewą nogę.

Zwrot w lewo wykonywa się analogicznie na lewej pięcie. Na komendę «*w tył zwrot*» strzelec wykonywa zwrot na 180° w tył, przez lewe ramię, na lewej pięcie.

Podczas zwrotu górna część ciała pozostaje w postawie zasadniczej.

W marszu zwrotów nie wykonywa się.

32. *Zwroty głowy.*

Na komendę «*na prawo* (*lewo*) *patrz*» strzelec szybkim ruchem zwraca głowę na prawo (lewo), by oko lewe (prawe) znalazło się na środkowej linii ciała. Głowa lekko podniesiona, oczy zwrócone w kierunku zwrotu głowy. Powrót głowy do postawy na wprost następuje na komendę «*baczność*».

33. *Oddawanie honorów bez broni.*

Honory w miejscu i w marszu oddaje się:

— *w nakryciu głowy* — przez salutowanie i ewent. zwrot głowy i postawę zasadniczą (równy krok),

— *bez nakrycia głowy* — przez postawę zasadniczą (równy krok) i ewent. zwrot głowy.

— O ile przełożony (starszy) i strzelec stoją w miejscu, strzelec przyjmuje postawę zasadniczą frontem do przełożonego i salutuje, podnosząc prawą rękę do nakrycia głowy ruchem krótkim oraz przykładając wskazujący palec do daszka nad zewnętrznym kątem prawego oka. Wskazujący i środkowy palec są wyprostowane i złączone, czwarty i piąty przygięte do dłoni, kciuk lekko przyłożony do czwartego palca. Ręka w przedłużeniu przedramienia, dłoń lekko zwrócona do przodu, łokieć skierowany na prawo wskos.

Po krótkim wytrzymaniu strzelec energicznie opuszcza prawą rękę.

Strzelec, stojący przed przełożonym, celem złożenia meldunku, względnie zawezwany przez niego, zatrzymuje się przed nim na trzy kroki i postępuje jak wyżej.

— O ile przełożony (starszy) przechodzi przed strzelcem stojącym w miejscu, strzelec staje w postawie zasadniczej równolegle do linii przejścia przełożonego i zwraca głowę oraz salutuje, kiedy przełożony (starszy) jest w odległości 6 kroków, opuszcza zaś rękę i przybiera postawę swobodną, kiedy przełożony minie go na 3 kroki. Przez cały czas salutowania twarz zwrócona w kierunku tego, komu oddaje honory.

Jeżeli przełożony zatrzyma się przed strzelcem, ten opuszcza rękę, pozostając w postawie zasadniczej.

— Mijając przełożonego (starszego) strzelec oddaje honory przez równy krok, zwrot głowy w stronę przełożonego i salutowanie. Oddawanie honorów rozpoczyna się na 6 kroków od przełożonego (starszego) i kończy się na 3 kroki po wyminięciu go.

— Strzelec bez nakrycia głowy oddaje honory przez postawę zasadniczą (równy krok) i zwrot głowy w stronę przełożonego, stosując się do tych samych zasad.

— Strzelec, mający prawą rękę zajętą i nie mogący jej na czas uwolnić, oddaje honory jak strzelec bez nakrycia głowy.

34. *Wywoływanie strzelca z szyku.*

Wywołany strzelec przyjmuje postawę zasadniczą i odpowiada głośno «*jestem*».

Na rozkaz «*wystąp*», strzelec występuje z pierwszego szeregu w przód i staje na 3 kroki przed szeregiem w postawie zasadniczej, frontem jak oddział.

Strzelec z tylnego szeregu występuje w przód przez lukę otwartą mu przez poprzednika, który w tym celu robi prawą nogą krok w kierunku na prawo wskos, po przejściu zaś wywołanego, krokiem w tył lewą nogą wraca na swe miejsce. Tak samo zachowuje się poprzednik przy powrocie zaplecznika na miejsce.

W lukę, powstałą wskutek wystąpienia strzelca pierwszego szeregu, wstępuje natychmiast dwoma krokami jego zaplecznik. Po powrocie wywołanego, gdy ten zbliży się na trzy kroki do swego miejsca, zaplecznik robi w tył zwrot, dwoma krokami wraca na swe miejsce i ponownie wykonywa w tył zwrot.

Strzelec wywołany z kolumny występuje na tę stronę kolumny, po której znajduje się przełożony, względnie na stronę wskazaną przez dcę, przechodząc poza plecami swej trójki (dwójki) i staje na wysokości trójki (dwójki) w tym samym froncie, w postawie zasadniczej, w odstępie jednego kroku od skrzydłowego.

Na rozkaz «*wstąp*» strzelec robi zwrot w kierunku w którym ma odejść, poczym wraca szybkim krokiem na swe poprzednie miejsce i przybiera taką samą postawę jak oddział.

Strzelec wywołany z jakiegokolwiek szyku na rozkaz np. «*do mnie*» względnie na rozkaz «*do pana kapitana*», podąża natychmiast szybkim krokiem najkrótszą drogą do wzywającego (wskazanego), zatrzymuje się na 3 kroki przed nim w postawie zasadniczej, salutuje i melduje się, np. «*Panie Kapitanie, strzelec Kowalski na rozkaz*». Po ukończonej rozmowie na rozkaz «*wstąp*» salutuje, robi zwrot w kierunku, w którym ma odejść i wraca szybkim krokiem na miejsce.

Strzelec wywołany z szyku oddziału, będącego w marszu, podchodzi do przełożonego z lewej strony i,

Biblioteka Naukowa

jeśli przełożony nie zatrzyma się, maszeruje obok niego o pół kroku z tyłu i po zasalutowaniu melduje się w marszu.

35. *Postawa do modlitwy.*

Strzelec zdejmuje prawą ręką czapkę i przekłada ją do lewej ręki. Lewą ręką zgiętą od łokcia trzyma czapkę z orzełkiem w prawo.

ARTYKUŁ 2.

Musztra z bronią.

36. *Postawa swobodna.*

Układ ciała w postawie swobodnej z karabinem u nogi jest taki sam jak bez karabina, z tą różnicą, że strzelec trzyma swobodnie prawą ręką karabin oparty o ziemię przy prawej nodze.

Nie wolno opierać się na karabinie, lub trzymać go tuż u wylotu lufy.

37. *Postawa zasadnicza.*

W postawie zasadniczej z bronią u nogi strzelec trzyma karabin oparty o ziemię, pionowo przy prawej nodze, z językiem spustowym w przód. Koniec trzewika kolby na linii szpica buta.

Prawą ręką, o tyle wysuniętą, że łokcie obu rąk znajdują się na równej wysokości, obejmuje karabin kciukiem od tyłu, reszta palców zwarta na łożu (pasie). Karabin lekko przyciśnięty do biodra. Lewa ręka i reszta ciała, jak w postawie zasadniczej bez broni.

38. *Uwagi o chwytach bronią.*

Chwyty bronią wykonywa się tylko rękami, reszta ciała pozostaje w postawie zasadniczej. Pojedyńcze ruchy składowe każdego chwytu, wykonywane krótko i energicznie, powinny się łączyć płynnie w jedną całość. Uderzanie dłonią po karabinie i kolbą o ziemię dla zaznaczenia chwytów, jest zakazane.

39. *Na ramię broń.*

Prawa ręka unosi karabin i wprowadza go w pionowe położenie przed lewą połową ciała, lufą w prawo, bączek na wysokości kołnierza. (Przy karabinie wzór 1916 bączek na wysokości guzika). Lewa ręka chwyta karabin tuż pod prawą ręką, która z kolei obejmuje szyjkę tuż pod kabłąkiem i unosi karabin ku górze.

Skoro prawa ręka wsunie karabin na ramię tak wysoko, że trzewik kolby znajdzie się na wysokości dolnej krawędzi ładownicy, wówczas lewa ręka chwyta kolbę

dłonią tak, aby pięta trzewika kolby leżała między kciukiem, a palcem wskazującym, a dłoń i końce palców przytykały do płaskiej części kolby. Karabin leży na ramieniu równolegle do rzędu guzików. Skrzydełko na wysokości drugiego guzika. Kolba przyciśnięta do lewej ładownicy. Prawa ręka wraca do położenia w postawie zasadniczej.

40. *Do nogi broń.* (Z postawy na ramię broń)

Komenda «*do nogi broń*». Lewa ręka przez wyprostowanie w dół przyciąga kolbę ku lewemu udu, prawa ręka uchwytuje karabin na wysokości ramion, odchylając lekko łokieć. Prawa ręka przenosi karabin w dół w położeniu pionowym, półkolem na zewnątrz prawej nogi, poczym dostawia go do prawej stopy w położeniu, jak w postawie zasadniczej.

41. *Prezentuj broń.*

Wykonywa się — jak pierwsze tempo «*do nogi broń*» z tym, że prawe przedramię pozostaje poziomo na wysokości barku, dłoń poziomo. Z postawy «*prezentuj broń*» strzelec wraca do postawy «*do nogi*» lub «*na ramię*» — broń.

42. *Postawa do modlitwy.*

Strzelec prawą ręką stawia karabin kolbą przy wewnętrznej stronie prawej stopy, językiem spustowym w przód, pochyla go w lewo i opiera na lewym przedramieniu w okolicy przegubu. Lewa ręka zgięta w łokciu, przedramię wzdłuż pasa głównego. Następnie prawą ręką zdejmuje czapkę (hełm) i przekłada ją do lewej ręki ujmując całą dłonią za daszek, orzełkiem w prawo.

43. *Postawa do przysięgi.*

Strzelec przenosi karabin, jak w punkcie do modlitwy, poczym podnosi prawe przedramię pionowo do góry, dłoń na wysokości oczu i zwrócona do przodu, palce złożone jak do salutowania, reszta ciała w postawie zasadniczej. Na rozkaz «*po przysiędze*», strzelec wykonuje opisane czynności w odwrotnym kierunku.

44. *Na pas broń.*

Strzelec zakłada karabin, względnie karabinek, na pas na prawe ramię, wylotem lufy do góry, nadając mu nieruchome położenie pionowe. Prawą ręką trzyma pas karabinowy na wysokości pasa głównego, prawe ramię opuszczone pionowo, dotyka tułowia. Chwyt wykonuje się w postawie «*spocznij*».

45. *Do nogi broń* (z postawy na pas broń).

Na rozkaz *« do nogi broń »*, strzelec bierze karabin najprostszą drogą do nogi, uważając, by wylotem lufy lub bagnetem nie uderzyć zaplecznego lub sąsiada.

46. *Przewieszanie karabina.*

Na rozkaz *« przez plecy broń »*, strzelec przedłuża pas i przewiesza karabin przez plecy tak, aby wylot lufy był skierowany na lewo wskos i w górę, kolba pod łokciem prawej ręki. Poza tym na polecenie dowódcy można nieść karabin na prawym ramieniu lub na szyi, zawsze wylotem lufy do góry.

47. *Przedłużanie i skracanie pasów.*

Przedłużanie i skracanie pasów wykonywa się na rozkazy *« Pasy zdłuż »* względnie *« pasy skróć »* w dowolny sposób. Zdłużenie lub skrócenie pasów można nakazać zarówno w miejscu, jak i w marszu.

48. *Poruszenia z karabinem.*

1) Podczas zwrotów w miejscu z bronią u nogi, strzelec unosi nieco karabin i przyciska go do uda, a po wykonaniu zwrotu opiera go znowu kolbą o ziemię.

2) Przy zwrotach w miejscu z bronią na ramieniu przyciska lewy łokieć lekko do ciała.

3) W czasie marszu z bronią na ramieniu, na pasie lub przez plecy, ręka wolna porusza sie swobodnie.

Na rozkaz *« przełóż broń »* strzelec przekłada karabin na drugie ramię, nie zmieniając postawy.

4) Podczas biegu z bronią u nogi, strzelec trzyma karabin prawą ręką tuż nad celownikiem, wylotem lufy skierowany w górę i nieco do przodu. Lewa ręka przytrzymuje bagnet. Jeśli w chwili nakazania biegu strzelec ma broń na ramieniu lub na pasie, bierze ją do ręki bez osobnego rozkazu. Po skończonym biegu strzelec bierze broń do takiej postawy w jakiej ją miał przed rozpoczęciem biegu.

Karabina, przewieszonego przez plecy, nie zdejmuje się w biegu.

Przy wywoływaniu z szyku strzelca z karabinem obowiązują zasady podane w pkcie 34-tym z tym, że strzelec występuje z szyku z karabinem w takim położeniu, w jakim go miał w chwili wywołania i bierze do nogi broń dopiero po wystąpieniu na przepisaną odległość, melduje się z bronią przy nodze. Strzelec z bronią przez plecy nie zdejmuje karabina przy wystąpieniu.

5) Za szyjkę broń. Przy wchodzeniu do zabudowań lub przy przsunięciach oddziału, mającego broń u nogi, na

komendę « *za szyjkę broń* » strzelec chwyta karabin prawą ręką za szyjkę kolby, kciukiem do przodu. Karabin w położeniu pionowym dobrze oparty o ramię.

49. *Oddawanie honorów z bronią.*

a) Strzelec, stojący w miejscu z bronią na ramieniu, na pasie lub w innym położeniu, z wyłączeniem postawy z bronią przez plecy, oddaje honory przez postawę i zwrot głowy, nie zmieniając położenia karabinu.

b) W marszu strzelec z bronią, bez względu w jakim położeniu ma karabin (z wyłączeniem postawy z bronią przez plecy), oddaje honory przez równy krok i zwrot głowy — jak bez broni.

c) Strzelec z bronią przez plecy oddaje honory zarówno w miejscu, jak i w marszu — jak strzelec bez broni.

d) Wartownik, stojący na posterunku, oddaje honory przez prezentowanie broni lub przyjęcie postawy zasadniczej, stosownie do przepisów Reg. Sł. Wewn. — służba wartownicza.

50. *Bagnet na broń.*

Na rozkaz « *bagnet na broń* » strzelec podnosi karabin prawą ręką w ten sposób, ażeby przybliżyć koniec lufy około 10 cm. na przeciw środka piersi. Chwyta rękojeść bagnetu lewą ręką, wyciąga bagnet podnosząc ramię na całą długość, poczym przychwytuje rękojeść ręką odwróconą, nasadza bagnet na karabin, aż do zapadnięcia zatrzasku. Wraca do postawy « *do nogi broń* ».

51. *Bagnet zdejm.*

Na rozkaz « *bagnet zdejm* » strzelec podnosi karabin prawą ręką w ten sposób, aby przybliżyć koniec lufy około 10 cm. na przeciw środka piersi, chwyta rękojeść bagnetu lewą ręką kciukiem na zatrzasku, przyciska zatrzask, wyciąga bagnet, obraca na prawo ostrzem w dół, przekręca lewą ręką na rękojeści bagnetu i wprowadza bagnet do pochwy, aż do zatrzasku. Wraca do postawy « *do nogi broń* ».

Musztra z r. k. m.

52. *Postawa « do nogi broń ».*

R. k. m. pionowo postawiony na ziemi kabłąkiem do przodu, koniec trzewika kolby na linii szpica prawego buta. Ręka prawa, naturalnie opuszczona, obejmuje

r. k. m. na dwójnogu kciukiem od tyłu, reszta palców wyprostowana i zwarta na dwójnogu.

53. *Postawy « spocznij » i « swobodnie » oraz « na pas broń »* — wykonywa się w myśl punktów 36 i 44.

54. *Postawa « na ramię broń ».*

R. k. m. oparty uchwytem na lewym ramieniu — lufa do tyłu. Lewą ręką utrzymuje karabin w położeniu poziomym do ziemi i równolegle do kierunku marszu, obejmując rączkę kciukiem od strony tułowia, reszta palców od przodu.

55. *Wykonywanie chwytów i poruszeń r. k. m.*

We wszystkich poruszeniach, wykonywanych przez oddział z bronią u nogi, celowniczy trzyma r. k. m., w myśl pktu 52, unosząc go lekko w czasie zwrotów i poruszeń. Na komendę « *na ramię broń* » wydaną dla całego oddziału, celowniczy bierze r. k. m. na pas.

Do defilady lub przeglądu — na komendę « *Celowniczy na ramię broń*» — celowniczy bierze najprostszą drogą r. k. m. na ramię w myśl pktu 54.

Celowniczy, trzymający r.k. m. na pasie lub na ramieniu, nie wykonuje komendy « *do nogi broń* », wydanej dla całego oddziału, lecz pozostaje w postawie zasadniczej, jeśli dowódca nie wyda komendy « *celowniczy do nogi broń* ». Komendę tę wydaje się po wykonaniu przez oddział chwytu « *do nogi broń* ».

56. *Ulgi w marszu.*

W marszu krokiem dowolnym celowniczy może zmieniać położenie pionowe r.k.m. na pasie na położenie skośne, jeśli jest ono mu dogodniejsze. W marszu podróżnym lub ubezpieczonym celowniczy niesie r.k.m. dowolnie na ramieniu lub na pasie pionowo albo poziomo, prostopadle do szeregu.

ARTYKUŁ 3.

Metoda szkolenia.

57. Dla wyszkolenia w ruchach musztry pojedyńczego strzelca, instruktor ustawia strzelców w jeden lub dwa szeregi, zależnie od ich liczby oraz posiadanego miejsca.

Szeregi są w odległości 4 kroków, odstęp między strzelcami również 4 kroki. W ten sposób uzyskuje się swobodę ruchów dla ćwiczących.

Instruktor powinien wybrać odpowiednie miejsce dla

ćwiczeń, mając na uwadze, aby ćwiczący nie stali twarzą do słońca.

58. Instruktor ustawia się w odległości równej frontowi ćwiczącej kolumny, ażeby mógł widzieć wszystkich ludzi i być przez nich łatwo widzianym. Jeżeli instruktor ma pomocników, ustawia ich blisko grupy ćwiczących.

59. Każdego pojedyńczego strzelca wyucza się poszczególnego ruchu osobno, najprzód bez komendy, następnie na komendę.

Musztra pojedyńczego strzelca bez komendy.

60 Instruktor wskazuje ruch, którego ma nauczyć i jego cel :

— pokazuje go pomału z przodu i z boku, najprzód w całości, następnie dzieląc go na tempa, gdy to jest możliwe,

— wyucza każdego ruchu w sposób następujący :

a) « *róbcie jak ja* » — Strzelcy naśladują instruktora, który wyjaśnia krótko, jak należy unikać głównych błędów ;

b) « *...pojedyńczo ćwicz* » — Strzelcy ćwiczą sami pod nadzorem instruktora i jego pomocników, którzy, o ile to jest potrzebne, poprawiają ruchy ćwiczących w tonie rozkazującym, lecz bez zdenerwowania i opryskliwości, dotykając ćwiczącego tylko w wypadku bezwzględnie koniecznym.

61. Instruktor postępuje w ten sam sposób nauczając następnych ruchów. Unikać zanadto długiego zatrzymania się na tym samym ruchu. Wymagać, aby ćwiczący pracował bez przerwy, ażeby ruchy były energicznie wykonywane, aż do komendy « *spocznij* ».

62. Jeżeli instruktor zauważy, że ćwiczenie pojedyńcze doprowadziło do rozluźnienia, wówczas każe na komendę wykonać kilka ruchów już dobrze znanych.

Musztra pojedyńcza na komendę.

63. Głównym celem musztry pojedyńczego strzelca na komendę jest osiągnięcie automatycznego, a zarazem precyzyjnego wykonywania komend za pomocą systematycznego powtarzania poprawnych i energicznych ruchów. W ten sposób instruktor rozwija u strzelca przyzwyczajenie do bezwzględnego wykonywania rozkazów.

Musztra na komendę rozpoczyna się zaraz po opanowaniu danego ruchu ćwiczebnego.

64. Instruktor rozpoczyna od wykonywania ruchów przez wszystkich ćwiczących (oddział) dzieląc ruch każdy na części — tempa np. « *na ramię broń na tempa — tempo raz! ... dwa! ... itd* ».

Pomocnicy instruktora poprawiają wyjątkowo na jego rozkaz.

65. Instruktor przechodzi następnie do wykonywania ruchu przez cały oddział, bez rozdziału na tempa.

66. Jeśli ruchy są źle wykonywane, należy wrócić do szkolenia pojedyńczego (pkt. 61). Stale zwracać uwagę na utrzymanie dobrej postawy zasadniczej. Nie dopuszczać do niedbałego wykonywania komend.

67. Równy krok nie powinien być wykonywany (szkolony) na tempa. Jednakże wykonanie tego kroku w początkach nauki winno być przeprowadzone w sposób powolny, co może zezwolić na osiągnięcie większej poprawności (szczególnie ruch rąk).

ROZDZIAŁ III.

WYSZKOLENIE PODSTAWOWE POJEDYŃCZEGO ŻOŁNIERZA.

82. Wyszkolenie pojedyńczego żołnierza w walce polegać będzie na nauczeniu go *władania i najlepszego wykorzystania :*

— posiadanej broni,
— granatów ręcznych,
— sprzętu saperskiego,
— maski gazowej,
— opatrunku osobistego.

Osiągnięcie takiego stopnia opanowania czynności technicznych, że *pozostaną one dorobkiem żołnierza nawet po zwolnieniu go z szeregów,* oto cel indywidualnego wyszkolenia bojowego. Wyszkolenie winno być prowadzone w sposób drobiazgowy i uporczywy w trakcie całego okresu służby.

ARTYKUŁ 1.

Władanie bronią.

83. Osiągnięcie *umiejętności strzelania z posiadanej broni* winno być najistotniejszym zadaniem wyszkolenia.

Wyszkolenie strzeleckie obejmuje :

— *zaznajomienie z posiadaną bronią,* a to celem :
— właściwej *konserwacji,*

— szybkiego *usunięcia zacięć*,

— *uniknięcia nieszczęśliwych wypadków*;

— naukę *umiejętności władania bronią i star* *obsługi*,

— doskonalenie w *zręcznym i automatycznym* *dawaniu strzału*.

84. Wyszkolenie strzeleckie można uważać *za z* *czone* wówczas, gdy w kompanii strzeleckiej:

1) wszyscy strzelcy:

— *znają dokładnie broń* i osiągnęli umiejętność cyzyjnego strzelania,

— osiągnęli *minimum niezbędnych wiadomość* *strzelania* z c. k. m. (lub moździerza 60 mm. — czy obsługi granatnika);

2) *cała obsługa moździerza* 60 *mm.*:

— zna dokładnie uzbrojenie własnej drużyny,

— osiągnęła *minimum wiadomości, niezbędny* *strzelania* z r.k.m.

ARTYKUŁ 2.

Obchodzenie się z granatami oraz ich użyci

85. Piechota może mieć w użyciu granaty różnyc pów, bądź ręcznych, bądź wyrzucanych przy po odpowiednich przyrządów (garłacz, granatnik it

86. Jak w każdej broni, osiągnięcie umiejętnoś rzucaniu granatami jest uwarunkowane:

— znajomością *różnorodnych typów granat* ewent. będących w użyciu przyrządów do ich w cania,

— *umiejętnością obchodzenia się* z granatami,

— wyćwiczeniem *sprawności w rzucaniu gran* przyczym jeśli chodzi o granat ręczny, celność ważniejsza od donośności.

87. Wyszkolenie grenadiera uważać można za u czone gdy:

1) wszyscy piechurzy *umieją obchodzić się z g* *tami* różnych typów, będących w użyciu oraz rz nimi celnie, przynajmniej na odległość 25 metró

2) wszyscy szeregowi plutonu strzeleckiego *u* *obchodzić się z granatnikiem*.

ARTYKUŁ 3.

Znajomość obchodzenia się oraz użycia sprzętu saperskiego.

88. Sprzęt saperski jest niezbędny dla żołnierz

wszystkich fazach walki. Piechura należy wyszkolić we władaniu różnym sprzętem saperskim, którym ewent. będzie zmuszony się posługiwać.

89. W walce strzelec winien :

— każde zatrzymanie *wykorzystać dla urządzenia ulepszenia swego stanowiska,* a to celem ułatwienia sobie użycia broni, następnie zabezpieczenia się, unikając w miarę możności wywołania zmian w zewnętrznym wyglądzie terenu ;

— umieć *wkopać się w teren w możliwie krótkim czasie* (np. w ciągu nocy) ; łącznie z towarzyszami broni wykonywać typowe doły strzeleckie, głębokie i wąskie, zdolne do wytrzymania przekraczania czołgów,

— być *przygotowanym do pracy przy wykonywaniu ważniejszych umocnień terenowych,* zasieków z drutu kolczastego, odziewania oraz bieżących robót przy utrzymaniu właściwego stanu prac ziemnych, do zakładania min przeciwpancernych,

— we wszystkich okolicznościach *pamiętać o maskowaniu.*

90. Wskazówki w tej dziedzinie znajdują się w załączniku Nr. 5 do Instrukcji o Użyciu Taktycznym W. J. (« *Organizacja terenu, maskowanie* »).

ARTYKUŁ 4.

Użycie maski gazowej.

91. Każdy strzelec winien być wyszkolony w :

— *szybkim nakładaniu maski* gazowej i jej dopasowaniu we wszelkich okolicznościach walki,

— umiejętności *przebywania w masce w czasie:* strzelania, posuwania się w terenie, wykonywania robót ziemnych oraz obserwowania i to w ciągu paru godzin,

— właściwym *obchodzeniu się z maską* i jej konserwacją.

Ponadto winien znać :

— *działanie ważniejszych gazów bojowych* i jak bronić się przed nimi,

— sposoby *zbiorowej obrony przeciwgazowej* oraz zabezpieczenia schronów przed przenikaniem gazów,

— *środki ochronne* przeciwgazowe.

92. Wskazówki w tej dziedzinie znajdują się w za-

łączniku Nr. 4 (gazy bojowe) do *Instrukcji o Użyciu Taktycznym W. J., w cz. III. Reg. Piech. (dział III)* oraz *Instrukcji Obrony Przeciwgazowej.*

ARTYKUŁ 5.

Użycie opatrunku osobistego

93. Każdy walczący żołnierz zaopatrzony jest w opatrunek osobisty, musi umieć się z nim obchodzić i opatrzyć siebie względnie rany towarzysza broni.

Wszyscy żołnierze winni dokładnie znać przepisy umieszczone na każdym opatrunku osobistym.

ARTYKUŁ 6.

Metoda szkolenia.

Ćwiczenia we władaniu bronią.

94. Wyszkolenie w znajomości broni i jej użyciu przeprowadza się zgodnie z ogólną metodą przedstawioną w dziale IV. rozdz. I *Instrukcji Strzeleckiej Piechoty*, stosując przepisy specjalne, wskazane w *Instrukcjach o Broni.*

95. Instrukcje te ustalają dla każdej broni: jej opis, sposób obsługi i warunki strzelania.

Wyszkolenie strzeleckie pojedyńczego strzelca przeprowadza się zgodnie z przepisami pktu 84.

96. Celność strzału zależna jest w dużej mierze od utrzymania broni, ale precyzja strzelania może być osiągnięta tylko wówczas, gdy strzelec przestrzega jednolitości w celowaniu oraz gdy w chwili oddania strzału broń jest zupełnie unieruchomiona.

Ważnym zadaniem szkolenia i ćwiczeń w oddziale będzie uzyskanie *maksymalnej ilości strzelców wyborowych.* Strzelec wyborowy z broni ręcznej stanie się w większości wypadków dobrym strzelcem z broni maszynowej.

Szkolenie pojedyńczego strzelca w znacznym stopniu ułatwia posiadanie małych strzelnic przykoszarowych lub na kwaterach, zwłaszcza, gdy korzysta się z nich codziennie od pierwszego okresu wyszkolenia rekruta. Trening w strzelaniu należy zorganizować w sposób urozmaicony, przez strzelanie do celów ruchomych, nieraz zabawnych (np. cele wyświetlane na obrazach filmowych), czym wzbudzi się zamiłowanie do strzelania

wśród strzelców; częsta praktyka w tego rodzaju strzelaniu będzie dobrym przygotowaniem do strzelania z broni maszynowej. Naukę strzelania z broni maszynowej należy rozpocząć jak najwcześniej. Strzelanie z r. k. m., dzięki słabemu odrzutowi, wyrabia u młodego żołnierza opanowanie lęku przed oddaniem strzału i hartuje system nerwowy.

97. *Broni raz przydzielonej nie należy zamieniać.* Jest to nieodzowny warunek wzbudzenia w strzelcu zaufania do własnej broni, przywiązania do niej i starannego utrzymania.

98. Ćwiczenia w użyciu granatów.

Przepisy dotyczące wstępnych ćwiczeń do rzutu granatem znajdują się w *Instrukcji o granatach.*

99. Wyszkolenie w umiejętności obchodzenia się i użycia granatów znajduje się w tej samej *Instrukcji.*

Ćwiczenia w użyciu sprzętu saperskiego.

100. Wyszkolenie to obejmuje:

1) *część teoretyczną:*

— opis *ważniejszego sprzętu saperskiego*, używanego w piechocie,

— sposób *użycia niektórych narzędzi do pomiarów,*

— *kształt i rozmiary umocnień polowych:* wnęk (dół) strzelecki dla pojedyńczego strzelca, stanowiska dla strzelców lub obsługi broni zbiorowej, okopy, rowy dobiegowe,

— *wymiary osłon ziemnych i innych,* dające gwarancję skutecznej ochrony,

— wiadomości o *zasiekach, przeszkodach przeciwpancernych, odziewaniu,*

— zasady i sposoby *maskowania*;

2) *część praktyczną:*

— *urządzenie stanowiska bojowego,* początkowo w czasie ćwiczeń specjalnych, przeprowadzanych w coraz trudniejszym terenie, następnie w trakcie różnorodnych faz ćwiczeń bojowych,

— wykonanie w dzień, następnie w nocy:

a) *stanowisk strzeleckich,* głębokich i wąskich w trakcie ćwiczeń specjalnych lub w trakcie ćwiczeń bojowych o stopniowo wzrastającym zakresie,

b) *rowów strzeleckich* równoległych albo dobiegowych oraz prac dla ulepszenia tych stanowisk, zasieków, przeszkód przeciwpancernych

i t. p. Szkolenie to wykonywa się w czasie ćwiczeń specjalnie na to przeznaczonych.

101. W czasie tych wszystkich ćwiczeń instruktor stara się wpoić w wykonawców odruchowe dążenie do jednoczesnego maskowania wykonywanych robót ziemnych, przez używanie do tego siatek maskujących lub materiału jaki będzie pod ręką.

Ćwiczenia z maskami.

102. Obowiązkowe dla wszystkich wyszkolenie w użyciu masek gazowych polega przede wszystkim na ćwiczeniach praktycznych, które winny być prowadzone począwszy od pierwszego okresu wyszkolenia rekruta.

Jest ono ujęte w załączniku Nr. 4 do *Instrukcji o Użyciu Taktycznym W. J.* i zawiera:

— ćwiczenia właściwego *nakładania maski*, a następnie ćwiczenia sprawności w szybkim nakładaniu w różnych postawach,
— ćwiczenia doskonalące w *dłuższym użyciu maski* w różnych warunkach bojowych (marsze, walka, strzelanie i t. p.)
— comiesięczne ćwiczenia w *przebywaniu w gazach bojowych*.

Doskonalenie w dłuższym przebywaniu w masce winno być poprzedzane przez codzienne ćwiczenia oddechowe.

Ćwiczenia w użyciu opatrunku osobistego.

103. Wyszkolenie użycia opatrunku osobistego ma być przeprowadzone przede wszystkim praktycznie.

Ćwiczenia prowadzi się równocześnie z nauką udzielania pierwszej pomocy rannym. Wszyscy dowódcy winni posiadać umiejętność przeprowadzania tych podstawowych ćwiczeń.

ROZDZIAŁ IV.

WYSZKOLENIE BOJOWE POJEDYŃCZEGO STRZELCA.

104. Potęga ognia zmniejsza w znacznym stopniu możliwości dowodzenia w czasie walki. Dlatego też każdy pojedyńczy strzelec winien być przygotowany do skutecznego działania nawet bez rozkazu, w myśl intencji swego dowódcy.

Człowiek pozostanie zawsze czynnikiem decydującym, mimo stałego postępu w uzbrojeniu.

105. Każdy strzelec, niezależnie od spełnianej przez niego funkcji, *winien zawsze działać na korzyść jednostki, do której należy* :

— albo *w myśl rozkazów,* otrzymanych od bezpośredniego dowódcy,

— lub *z własnej inicjatywy.*

106. *Czynności strzelca w walce polegają na* :

— zajęciu stanowiska,

— obserwowaniu,

— użyciu broni,

— zmianie stanowiska,

— wykonywaniu pewnch zadań szczególnych.

Przy wszystkich czynnościach należy wykorzystywać teren i przystosowywać go tak, by ułatwić sobie zadanie i zwiększyć bezpieczeństwo.

ARTYKUŁ 1.

Zajęcie stanowiska.

107. W wyznaczonym terenie i w granicach wskazanych przez swego bezpośredniego dowódcę, żołnierz zajmuje stanowisko, które mu winno umożliwić najlepiej :

— *obserwację* w kierunku nakazym oraz swego dowódcy,

— znalezienie *zasłony i ochrony:* zasłony przed obserwacją z ziemi i o ile możliwe z samolotu ; ochrony przed ogniem nieprzyjaciela.

Strzelec urządza swoje stanowisko tak, by mógł *najlepiej użyć swej broni* (postawa strzelecka, podpórka) lub spełniać funkcję wyznaczoną mu w ramach obsługi broni zbiorowej.

108. Żołnierz wykorzystuje swój sprzęt saperski dla wykonania lub poprawienia swego stanowiska. Stara się on jak najdokładniej maskować siebie i swoją pracę.

109. Strzelec powinien znać *wartość terenu* :

— *jako ochrony* przed różnymi pociskami (z kb., ckm, dział i moździerzy),

— jako *przeszkody przeciwpancernej.*

Powinien on wiedzieć, jakie partie terenu i przedmioty przyciągają uwagę obserwatorów nieprzyjacielskich naziemnych i lotniczych.

ARTYKUŁ 2.

Obserwacja.

110. Strzelec po zajęciu stanowiska, starając się nie narażać niepotrzebnie na obserwację i ogień npla, obserwuje, żeby móc :

— *odkryć nieprzyjaciela* i dozorować go,

— śledzić ruchy *jednostki sąsiedniej,*

— dostrzegać *znaki i zachowanie swego dowódcy,*

— *badać teren,* wybrać następne stanowisko oraz najdogodniejszą drogę dojścia.

111. Żeby odkryć npla, strzelec bada starannie teren i wybiera punkty, na które jego uwaga powinna być szczególnie zwrócona, nie zaniedbując obserwacji całości terenu.

Szuka on poszlak, mogących wskazać na obecność npla (prace ziemne, wadliwe maskowanie, podejrzane hałasy, wystrzały, dymy).

ARTYKUŁ 3.

Użycie broni w walce.

112. Strzelec, wypełniając zadanie bojowe, może znaleść się w konieczności :

— użycia swej broni ręcznej lub granatów ręcznych;

— wzięcia udziału w obsłudze broni zbiorowej.

113. *Użycie broni ręcznej.*

Strzelec robi użytek ze swej broni ręcznej :

— *gdy jest sam* : z własnej inicjatywy (albo w myśl rozkazów swego dowódcy), żeby się bronić lub sygnalizować, w braku innych środków, o zbliżaniu się npla,

— *w ramach drużyny* przeciwko każdemu celowi na ziemi lub w powietrzu na odpowiedniej odległości.

Warunki użycia broni ręcznej (kb., kbk.) w ogniu zbiorowym drużyny na małych odległościach są opisane w działach III i IV.

Przy ogniu zbiorowym drużyny każdy żołnierz winien wiedzieć, że wynik ognia zbiorowego z kb. zależy nie tylko od sprawności strzelców, lecz również od zachowania ścisłej dyscypliny ogniowej przy otwarciu i prowadzeniu ognia.

Właściwe użycie broni ręcznej (kb.) przeciwko celom na ziemi, znajdującym się na małych odległościach,

zależy od przestrzegania następujących czynności :

— odkryć, rozpoznać i dozorować cel,

— ocenić czy strzał jest usprawiedliwiony ze względu na rodzaj i odległość celu,

— jeżeli są warunki do oddania skutecznego strzału, określić celownik i punkt celowania.

Żeby zdecydować czy należy strzelać, strzelec odosobniony powinien pamiętać, że skuteczność jego ognia jest wątpliwa na odległość większą niż 400 m.

Dla oddania strzału w marszu należy się zatrzymać.

Zawsze trzeba ładować i składać się jak najszybciej nie przerywając obserwacji ; celować starannie, strzelać bez pośpiechu.

Do samolotów strzelec otwiera ogień tylko na rozkaz swego dowódcy (pkt. 195).

Strzelec, uzbrojony w pistolet, używa go tylko w walce wręcz.

114. *Użycie granatów ręcznych.*

Żołnierz walczy na granaty ręczne w czasie natarcia, szturmu, albo w obronie przciwko celom na dogodnej odległości i w wypadku gdy npla nie można dosięgnąć strzałem z kb. lub broni maszynowej.

Rzut granatem wykonywa się według Instrukcji o granatach.

115. *Obsługa r. k. m.*

Obsługa r. k. m. wykonywa się według Instrukcji o r. k. m.

116. *Ocena odległości.*

Żołnierz winien umieć ocenić odległość, aby móc samemu jak najdokładniej nastawić celownik. W braku wskazówek od swego dowódcy, żołnierz ocenia sam odległość przy pomocy przyrządów, sposobów praktycznych lub na oko, uwzględniając warunki wykazane w Instrukcji strzeleckiej.

ARTYKUŁ 4.

Zmiana stanowiska.

117. Dla zmiany stanowiska strzelec winien zawczasu wybrać sam, jeśli dca mu nie wskazał :

— nowe *stanowisko,*

— *drogę dojścia, sposób dojścia,*

— najbardziej *odpowiednią chwilę.*

We wszystkich tych wypadkach, strzelec przygotowuje swoje wyruszenie nie zwracając uwagi npla, starając się w miarę możności poderwać z innego miejsca niż zajmował poprzednio. Stara się on zmieniać stanowisko możliwie w chwili, gdy npl jest ostrzeliwany.

Przy zbliżeniu się do nowego stanowiska korzystnym jest paść na ziemię nieco przed nim, następnie zająć stanowisko skrycie (pełzając).

ARTYKUŁ 5.

Zadania szczególne.

118. Strzelec może otrzymać zadania :
— *czujki,*
— *szperacza,*
— *gońca,*
— *łącznika.*

119. *Czujka.*

Zadaniem czujki jest alarmować lub meldować o spostrzeżeniach :

— *na ziemi,* w granicach ustalonych przez dcę (odcinek dozorowania),

— *w powietrzu,* współdziałając z posterunkiem przeciwgazowym.

Obowiązki ogólne czujki :

— mieć *odcinek obserwacji ściśle określony,* przy pomocy ustalonych bliskich przedmiotów terenowych,

— *obserwować,* przy pomocy wzroku i słuchu, nie będąc widzianym i nie rozpraszając uwagi,

— mieć *broń zawsze w pogotowiu* do strzału,

— być w takim oddaleniu od swego dcy, aby bez *zmiany stanowiska porozumiewać się z nim* znakiem lub głosem,

— alarmować *o gazach,*

— *meldować bezzwłocznie* swemu dowódcy o każdym działaniu ze strony npla (pojawienie się, ruch, hałas itp.).

120. Czujka zarówno w dzień, jak i w nocy zatrzymuje wszystkie pojedyńcze osoby lub oddziały, zamierzające przekroczyć linię czujek w jakimkolwiek bądź kierunku.

Tylko dowódca placówki ma prawo stwierdzać identyczność osób i zezwalać im na przejście przez linię czujek (pkt. 221).

Czujki, *nie będące w styczności z nplem,* zatrzymują zbliżające się osoby okrzykiem: «Stój» (czujki francuskie okrzykiem «Halte»).

Jeżeli nadchodzący nie zatrzymuje się, czujka powtórnie woła *«Stój»,* a w wypadku dalszego nieposłuszeństwa — strzela.

Jeżeli nadchodzący na okrzyk «Stój» zatrzyma się, czujka wzywa dowódcę placówki, obserwując bacznie zatrzymanych, a w wypadku podejrzanego ruchu — strzela.

Czujka w styczności z nplem — w dzień postępuje podobnie jak bez styczności z nplem. Chyba, że bliskość oddziałów npla przeszkodzi w użyciu okrzyku *«Stój»*: — okrzyk należy zastąpić umówionym znakiem.

Czujka w styczności z nplem w nocy strzela bez uprzedzenia do każdej osoby, zbliżającej się od strony skąd może nadejść npl, z wyjątkiem wypadków, gdy dowódca placówki da inny rozkaz, np.: gdy własne patrole lub zwiadowcy znajdują się na przedpolu. W tych wypadkach winny być ustalone znaki umówione, które dowódca placówki podaje do wiadomości czujkom.

121. Dowódca placówki podaje czujce:

— wiadomości o nplu,

— *wiadomości o oddziałach własnych* (czujki sąsiednie, oddziały na przedpolu i t. p.)

— *odcinek obserwacji* ściśle określony w terenie,

— *punkty* (rejony), które należy *szczególnie obserwować* np. *punkty,* w których pojawienie się npla winno spowodować *otwarcie przygotowanych ogni, wycofanie,* lub jest szczególnie groźne i t. p.)

— *znaki umówione, hasło, odzew,*

— ewentualną *drogę wycofania.*

Hasło i odzew zasadniczo służy czujce tylko dla rozpoznania w nocy dowódcy placówki, zmiany, rontu — idących od tyłu. W innych wypadkach postępuje ściśle w myśl pkt. 120.

122. Czujka może otrzymać zadanie alarmowania o pojawieniu się nieprzyjacielskich samolotów lub broni pancernej, wówczas tworzy t. zw. posterunek o.p.l. lub o. p. panc.

Posterunek o. p. l. znajdować się powinien w pobliżu oddziału ubezpieczanego, w miejscu wzniesionym, z odkrytą obserwacją nieba i dalekiego horyzontu.

Posterunek o. p. l. powinien dozorować wzrokiem i słuchem wszystkie kierunki, w szczególności jednak

kierunek wskazany jako najniebezpieczniejszy i kierunek słońca, którego światło utrudnia obserwację.

Posterunek o. p. panc. znajdować się powinien w pobliżu stanowiska broni ppanc., którą ma zaalarmować. W zadaniu dla posterunku o. p. panc. winno być dokładnie podane — jakie części terenu należy dozorować.

123. *Szperacz.*

Zadaniem szperacza jest posuwać się w nakazanym kierunku, wyszukiwać npla i meldować o nim. Szperacz może otrzymać dodatkowe zadania meldowania dowódcy o terenie np.: obecność przeszkód, zniszczeń, dogodne punkty obserwacyjne i t.. p.

Zgodnie z otrzymanymi wskazówkami od dowódcy szperacz posuwa się od jednego punktu obserwacyjnego do drugiego, wykorzystując dogodne i ukryte podejścia w terenie.

Wybór kolejnych punktów obserwacyjnych i dróg posuwania się musi szperaczowi zapewnić stałą łączność wzrokową z jego dowódcą.

Szperacz posuwa się z bronią gotową do strzału (użycie — w myśl punktu 113), zatrzymując się celem obserwacji.

124. *Goniec.*

Zadaniem gońca jest *doręczyć jak najszybciej otrzymany rozkaz (meldunek) temu, do kogo jest skierowany.* W tym celu posuwa się wykorzystując teren, stosownie do położenia na polu walki, tak, by zapewnić sobie możność doręczenia meldunku. Unika on walki.

Goniec posuwając się musi wyszukać i zapamiętać punkty orientacyjne w terenie, by mógł odnaleźć drogę powrotną. W razie zaskoczenia przez npla i groźby ujęcia musi zniszczyć niesione pisma, by nie oddać ich w ręce npla. Jeśli jest ranny, wzywa najbliższą jednostkę, by jej dowódca przekazał bezzwłocznie niesiony meldunek lub rozkaz właściwemu dowódcy.

Po przybyciu do miejsca (oddziału), gdzie może znajdować się odbiorca rozkazu (meldunku), woła głośno: «*Goniec do* ... (podając stopień i nazwisko adresata). Nie czyni tego, gdy takie wołanie może zwrócić uwagę npla. Goniec, meldując się w punkcie obserwowanym przez nieprzyjaciela, przyjmuje taką postawę, jaką ma odbierający meldunek.

Po zameldowaniu się goniec żąda potwierdzenia odbioru lub odpowiedzi. Bez rozkazu nie oddala się, a w razie potrzeby prosi o dalsze rozkazy.

Po powrocie do dowódcy, który go wysłał, melduje mu o sposobie wykonania zadania i o otrzymanych rozkazach, oddając potwierdzenie odbioru lub odpowiedź pisemną.

Goniec, wyznaczony do stałego przekazywania między dwoma dowódcami, musi znać ich miejsca postoju i przewidywane przesunięcia.

W wypadku potrzeby szybkiego przekazywania na dalsze odległości, można używać łańcucha gońców.

125. *Łącznik.*

Łącznik posuwa się między dwoma oddziałami, celem wskazywania znakami lub głosem drogi i ruchów jednego z nich drugiemu. Łączników używa się w terenie pokrytym, w nocy i we mgle.

Łącznik posuwa się tak, by nigdy nie utracić łączności wzrokowej ze swym oddziałem. O utracie łączności wzrokowej z oddziałem, z którym ma utrzymać łączność, melduje natychmiast swemu dowódcy.

W marszu kolumny wysyła łączników oddział maszerujący z tyłu ; jeśli oddział idący z przodu zatrzymuje się, łącznicy łączą do przodu. Jeśli, przeciwnie, zatrzymuje się oddział własny, łącznicy nadal starają się utrzymać łączność z oddziałem na przedzie, a w razie jej utracenia bezzwłocznie meldują o tym swemu dowódcy.

ARTYKUŁ 6.

Metoda szkolenia.

126. Celem szkolenia bojowego jest *wyrobienie u strzelca zrozumienia walki i woli działania.*

127. Do zakresu wyszkolenia bojowego, poza wiadomościami obowiązków w walce, należy szkolenie w :

1) *znajomości terenu i umiejętności orientowania się,*

2) umiejętności spełniania *zadań bojowych pojedyńczego strzelca,*

3) umiejętności spełniania tych *zadań w ramach drużyny.*

128. *Nauka o terenie.*

Celem jej jest :

— nauczyć żołnierza nazw *najprostszych form i pokrycia terenu,*

— nauczyć *oceny terenu,* z punktu widzenia wojskowego, obserwacji, ognia, ruchu, ukrycia.

Instruktor, drogą prostych i konkretnych pytań, powinien dążyć do tego, by strzelcy sami umieli znaleźć,

co w tym terenie i w danej sytuacji może ułatwić lub utrudnić wykonanie ich zadania.

Nauka o terenie rozpoczyna się od pierwszych dni szkolenia i ma być wyczerpana podczas wyszkolenia pojedyńczego strzelca oraz skontrolowana w czasie szkolenia drużyny.

129. *Nauka orientacji.*

Celem tego szkolenia jest nauczenie, jak należy wskazywać, zachowywać i odnajdywać kierunek.

Strzelec winien umieć orientować się bez busoli; bądź przy pomocy punktów terenowych, bądź — słońca lub gwiazdy polarnej.

130. *Ćwiczenia wykorzystania terenu.*

Ćwiczenia wykorzystania tereu należy rozpocząć jak najwcześniej, skoro tylko strzelec opanuje niezbędne wiadomości: o terenie, o obserwacji oraz postawy strzeleckie i składanie się.

131. W miarę postępów ucznia należy ćwiczenia utrudniać. Ćwiczenia winny być krótkie, często powtarzane, z możnością użycia łopatki.

132. Ćwiczenia te są podstawą wyszkolenia bojowego strzelca, muszą one być otoczone szczególną uwagą oficerów, którzy przy ich pomocy powinni się starać rozwinąć do maximum inicjatywę bojową strzelca.

133. Ćwiczenia te powinny być zawsze przeprowadzone w ramach najprostszych założeń bojowych z nieprzyjacielem przyjętym lub pozorowanym; początkowo wskazywać tylko jeden kierunek nieprzyjaciela, następnie zwiększać ilość szczegółów jego ugrupowania i działania.

Ćwiczenia te składać się powinny z szeregu zadań *początkowo bardzo prostych,* stopniowo utrudnianych, które strzelec, pozostawiony własnej inicjatywie, powinien starać się rozwiązać samodzielnie:

— zająć *stanowisko obserwacyjne* w określonym kierunku (widzieć nie będąc widzianym, wykorzystywać zasłony i ochrony),

— zająć *stanowisko strzeleckie, chroniące od pocisków* (wykorzystanie wałów, pni drzewnych, murów, rowów),

— kopać *wnęki strzeleckie* — wąskie i głębokie w terenie odkrytym,

— zająć *stanowisko strzeleckie, dające najlepsze warunki walki* (dobra obserwacja, pole ostrzału),

— *posuwać się w nakazanym kierunku, poza zasię-*

giem ognia npla (utrzymać kierunek, szukać przejść zakrytych, posuwać się od punktu do punktu obserwacyjnego, ukrywać się przed lotnikami, przekraczać wzgórza oraz skraje lasów i miejscowości, wykorzystywać płoty i żywopłoty, cienie i t. p.),

— przekraczać *strefy ognia artylerii* (pojedyńcze pociski, nawały, ogień zaporowy),

— *posuwać się w nakazanym kierunku, pod ogniem piechoty* z dużych i małych odległości (utrzymywać kierunek, czołgać się, wykonywać skoki różnej wielkości, zależnie od terenu i ognia npla. — gdzie ? — którędy ? — jak ? — kiedy ? — szybkość, długość i przygotowanie skoków, padnięcie po wykonaniu, odszukanie kierunku, obserwowanie).

Instruktor, określiwszy strzelcowi zadanie, pozwala mu działać według jego inicjatywy. Nauka polega na sprawdzeniu, czy rezultat był dobry, czy zły i na wskazaniu konsekwencji, jakie mogłyby z tego wyniknąć. Wskazanym jest, by krytyka działania ucznia była przeprowadzoną nie przez instruktora, lecz przez kolegów strzelca, którym instruktor pomaga przez stawianie odpowiednich pytań.

134. Niektóre ćwiczenia pojedyńczego strzelca wskazane w punkcie 133, a w szczególności te, które dotyczą posuwania się i użycia broni, mogą być często wykonywane równocześnie przez kilku strzelców. Instruktor ćwiczy kilku uczniów w ramach jednego założenia bojowego i drogą pytań naprowadza ich na konieczność współdziałania. W ten sposób instruktor koordynuje działanie kilku strzelców i rozwija u nich zrozumienie potrzeby współdziałania.

Nauka wykorzystania terenu nie może ograniczyć się do ćwiczeń specjalnych, lecz musi być stale prowadzona podczas wszystkich ćwiczeń bojowych.

135. *Nauka oceniania odległości.*

Wszyscy strzelcy powinni umieć oceniać odległość do 1.200 metrów. Naukę oceny odległości omawia Instrukcja Strzelecka.

136. *Nauka odnajdywania i określania celów.*

Początkowo ćwiczenia te należy prowadzić na drogach; obejmować one będą wszystkie przedmioty martwe, zwierzęta i ludzi, widocznych z danego punktu. Ćwiczenia te powinny być krótkie, lecz częste, wykonywane w różnych porach roku oraz godzinach dnia i

nocy, podczas różnej pogody i we wszystkich postawach, a w szczególności w postawie leżącej.

Dalszym ciągiem tych ćwiczeń będą ćwiczenia bojowe z nplem pozorowanym lub rzeczywistym. Zasady odnajdywania i określania celów wskazane są w Instrukcji Strzeleckiej.

137. *Nauka obserwacji.*

Nauka obserwacji jest prowadzona podczas całego trwania szkolenia. Rozpoczyna się ona w chwili, gdy uczeń opanował ocenianie odległości i określanie celów. Następnie prowadzona jest w ramach nauki wykorzystania terenu. Instruktor stara się wpoić w żołnierza, że obserwacja powinna być stałą i że odnajdywanie npla jest jednym z najpoważniejszych i najtrudniejszych zadań walki.

Naukę obserwacji należy prowadzić we dnie i w nocy na bliskich i dalekich odległościach, w ruchu i w miejscu. W dzień, w pobliżu npla, obserwuje się przez lornetkę lub bez, obejmując szybko całe pole widzenia. Uczyć obserwowania przez szczeliny obserwacyjne. Użycie peryskopu jest bardzo pożądane. Instruktor wskaże uczniom że w nocy należy obserwować z dołu do góry, a przedewszystkim nadsłuchiwać.

138. Należy wyrobić u żołnierzy zrozumienie obowiązku natychmiastowego meldowania o tym, co zauważą. Każdy meldunek powinien odpowiadać na następujące cztery pytania :

Kto, lub co ?
Kiedy ?
Gdzie ?
Jak ?

139. *Nauka użycia broni w walce.*

Ćwiczenia te należy rozpocząć w ramach zespołu, z chwilą gdy strzelcy opanowali umiejętność :

— *wykorzystania terenu,*
— *oceny odległości,*
— *odnajdywania i określania celów,*
— *obserwacji,*
— *władania bronią,*
— *poruszeń w ramach drużyny.*

Naukę użycia broni w walce przeprowadza się :

— *na bardzo małych odległościach* (rkm., kb., granaty ręczne),
— *na małych odległościach* (wszystek sprzęt),

— *na średnich odległościach* (rkm., granatniki, moździerze).

W ćwiczeniach szturmu instruktor uczy strzelców błyskawicznego oddawania strzału w ruchu (strzału podchwytowego, do oddania którego należy się na moment zatrzymać),

— *szybkiej reakcji* w stosunku do nagle ukazujących się celów,

— *ładowania broni w ruchu, użycia bagnetu i granatu*;

— *użycia rkm. w marszu* — (określa Instrukcja rkm.).

Ćwiczenia specjalne walki wręcz powinny być łączone z odpowiednio dostosowanymi lekcjami wychowania fizycznego.

Ćwiczenia walki na bliskiej odległości należy przeprowadzać początkowo z amunicją ślepą i stopniowo doprowadzić do ćwiczeń końcowych z amunicją ostrą.

Instruktor uczy strzelców strzelania na małe i średnie odległości do pojedyńczych celów lub oddziałów, posuwających się w różnych kierunkach, z różną szybkością we wszystkich fazach walki.

Należy nauczyć strzelców uwzględniać wpływ wiatru, oświetlenia oraz wskazać korzyści, płynące z ognia bocznego.

141. *Ćwiczenia zadań bojowych pojedyńczego strzelca.*

Rozpoczęcie ćwiczeń tych wymaga uprzedniego opanowania wiadomości orientacji, o terenie, wykorzystywania terenu i obserwacji.

142. Ćwiczenia te należy przeprowadzać zawsze w ramach założenia bojowego drużyny (przyjętej) i wykazywać strzelcowi, że mimo chwilowego odosobnienia, działa on na korzyść swego oddziału. Na ćwiczenia te składają się: wyszkolenie czujki, szperacza, łącznika i gońca.

143. *Wyszkolenie czujki.*

Instruktor uczy zadań i obowiązków czujki, stopniowo wprowadzając strzelca w szereg sytuacji, w których może się znaleść. Uczy obserwowania i dozorowania powierzonego odcinka w dzień i w nocy, wskazując przy pomocy przedmiotów terenowych linie, skąd nieprzyjaciel mógłby wyruszyć, zakrycia i dogodne drogi podejścia, które mógłby npl wyzyskać. Naucza rozpoznawania sylwetek samolotów, czołgów oraz od-

krywania obecności gazów bojowych. Rozwija umiejętność jasnego i szybkiego meldowania o poczynionych obserwacjach.

144. Instruktor uczy zadań i obowiązków czujki podwójnej, zmiany czujek i przekazywania zadań.

Czujkę podwójną wystawia się w wypadkach, gdy dozorowanie odcinka obserwacji jest szczególnie trudne i gdy czujka może być zaskoczona. Jeden ze strzelców czujki podwójnej obserwuje stale nakazany odcinek, drugi porusza się i dozoruje bezpośrednie otoczenie stanowiska czujki, przeszukując je w sposób, nie zdradzający nieprzyjacielowi ich obecności.

Zmiana czujki podwójnej odbywa się po jednemu, pozostający strzelec obejmuje zadanie obserwacji odcinka.

145. *Szkolenie szperacza.*

Instruktor rozpoczyna od nauki wyboru kolejnych punktów obserwacyjnych na określonej osi, następnie uczy wyszukiwania i wykorzystania dogodnych podejść od punktu do punktu.

Po wyszkoleniu pojedyńczych szperaczy uczy się ich współdziałania, odbierania rozkazów i meldowania przy pomocy znaków.

Wyszkolenie pojedyńczego szperacza prowadzi się dalej w ramach szkolenia patrolu.

146. *Szkolenie gońca i łącznika.*

Szkolenie to odbywa się w ramach kilku ćwiczeń specjalnych, mających na celu przećwiczenie wypadków, które sprawiają specjalną trudność.

Szkolenie to odbywa się nadal w czasie wszystkich ćwiczeń bojowych, zawierających odpowiednie zadania gońca lub łącznika.

DZIAŁ III.

Drużyna.

ROZDZIAŁ I.
Szyki zwarte drużyny.

ARTYKUŁ 1.
Szyki.

147. Normalnym szykiem zwartym drużyny jest *rząd*, wyjątkowo : *dwurząd, szereg.*

148. a) *Rząd.*

Strzelcy stoją jeden za drugim w odległości jednego kroku w następującej kolejności :

 — dowódca drużyny,

 — celowniczy,

 — ładowniczy,

 — amunicyjny,

 — strzelec amunicyjny,

 — strzelec amunicyjny,

 — strzelec,

 — strzelec,

 — strzelec,

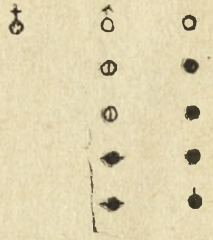
 — strzelec,

 — zastępca drużynowego.

Kierunkowy staje jeden krok za drużynowym, jeśli ten nie wskaże innej odległości.

b) *Dwurząd.*

Strzelcy stoją w odległości jednego kroku i w takim odstępie by utrzymać czucie łokciami w ugrupowaniu niżej wskazanym :

Kierunkowy staje jeden krok na prawo od drużynowego.

149. *Drużyna w szeregu.*

Ustawienie strzelców w szeregu odpowiada ich kolejności w rzędzie po wykonaniu zwrotu w lewo.

Drużynowy może wyznaczyć innego kierunkowego niż celowniczy. Kierunkowy staje jeden krok za drużynowym, jeśli ten nie nakazał inaczej. Między strzelcami odstęp jednego kroku. Do przeglądu strzelcy mogą stać (w szeregu) bez odstępu.

150. *Drużyna w szeregu według wzrostu.*

Szyk stosowany przy wystąpieniach bez broni lub, gdy drużyna jest uzbrojona jednolicie.

ARTYKUŁ 2.

Zbiórki i równanie.

151. *Zbiórki.*

Zbiórka drużyny w szyku zwartym wykonywa się :
— w miejscu : w rzędzie, wyjątkowo w dwurzędzie,
— w marszu : w rzędzie.

152. *Zbiórka w miejscu w rzędzie.*

Wykonywa się na rozkaz : «*Drużynya* (*kierunek*) *w rzędzie zbiórka*».

Strzelcy dochodzą na swe miejsca szybkim krokiem i ustawiają się w myśl pktu. 148, zachowując po wyrównaniu postawę na spocznij. Drużynowy sprawdza krycie.

Zbiórka wykonywa się z bronią u nogi.

153. *W marszu.*

Na rozkaz : «*Drużyna* (*kierunek*) *w marszu, w rzędzie — zbiórka*»

albo : «*Drużyna* (*kierunek*) *w marszu, w rzędzie — biegiem zbiórka*»

drużyna zbiera się w myśl postanowień punktu 148, zachowując lub biorąc broń na pas.

154. *Zbiórka w dwurzędzie.*

Wykonywa się na rozkaz :

«*Drużyna* (*kierunek*) *w dwójkach — zbiórka*».

Kierunkowy staje jeden krok za drużynowym, jeśli nie było nakazane inaczej.

Strzelcy dochodzą na swe miejsca szybkim krokiem, ustawiają się w myśl punktu 148, po wyrównaniu zachowując postawę na spocznij. Drużynowy sprawdza krycie i równanie, poczym staje obok celowniczego na jeden krok na lewo.

155. *Zbiórka w szeregu.*

Komendy dla zbiórki w szeregu niema.

Chcąc ustawić drużynę w szeregu, nakazuje się zbiórkę w rzędzie, poczym podaje się komendę : «*W lewo zwrot*».

Drużynowy sprawdza równanie, poczym staje na swym miejscu.

156. *Równanie i krycie.*

Drużynowy, jeśli zachodzi potrzeba, ustawia kierunkowego na innym miejscu.

Na rozkaz : «(*kierunkowy strzelec*)...*równaj w prawo* (*lewo*)*!*» strzelcy pierwszego szeregu zwracają głowę w nakazanym kierunku i wyrównują drobnymi krokami swe ustawienie tak, by linia ramion i głów całego oddziału stanowiła prostą.

W tym czasie strzelcy drugiego (i trzeciego) szeregu kryją swych poprzedników. Po wyrównaniu pierwszego szeregu, dowódca wydaje komendę «*Drugi* (*trzeci*) *szereg!*».

Na rozkaz ten strzelcy pierwszego szeregu pozostają

nieruchomi, zaś strzelcy drugiego (trzeciego) szeregu wyrównują według zasad wyżej wskazanych.

Rozkaz «*Równaj w prawo! (lewo!)*» poprzedza komenda «*Baczność!*».

Po wyrównaniu oddziałów wydaje się komendę: «*Baczność!*» lub «*Spocznij!*».

Poza równaniem, kryciem na specjalną komendę, każdy strzelec na rozkaz «*Spocznij*» sprawdza swe ustawienie w szyku i wyrównuje oraz kryje. —

Dca może poprawić równanie i krycie przez rozkaz: «*Wyrównać!*» lub «*Pokryć!*».

Na rozkaz ten strzelcy wszystkich szeregów poprawiają swe ustawienie w szyku, zachowując swą poprzednią postawę.

157. Jeśli drużyna wyrównując przechodzi na miejsce, które znajduje się z tyłu od poprzedniego, strzelcy przechodzą dowolnie, kryją i równają według postanowień wyżej opisanych.

158. *Rozejść się.*

Na rozkaz «*Rozejść się*» strzelcy wykonują w tył zwrot i rozchodzą się dowolnie, pozostając w rejonie poprzedniej zbiórki. Broń, jeśli nie została złożona w kozły, lub położona na plecakach, strzelcy zabierają ze sobą.

Dca może określić kierunek w jakim chce, by strzelcy znaleźli się po rozejściu, w tym celu podaje rozkaz: «*W prawo (lewo, w przód) rozejść się*». W tym wypadku strzelcy wykonują zwrot w nakazanym kierunku, poczym rozchodzą się.

ARTYKUŁ 3.

Sprawianie szyków.

159. Drużyna porusza się w szyku zwartym:
— zasadniczo — w rzędzie,
— wyjątkowo — w dwurzędzie.

Zmiana kierunku następuje na rozkaz: «*Drużyna, kierunek ... marsz*».

Drużyna w szeregu może być przesunięta kilka kroków w przód, w tył na rozkaz: «*Drużyna .... kroków (w tył) marsz*»;
lub przez przesunięcie kierunkowego i rozkaz: «*Równaj w prawo (lewo)*».

Marsz do tyłu wykonywa się bez uprzedniej komendy zwrotu.

Zatrzymanie drużyny maszerującej w rzędzie może nastąpić na rozkaz: «*Czoło stój*».

Kierunkowy staje natychmiast, następni zatrzymują się po dojściu na normalną odległość do swych poprzedników, równają, kryją, biorą (jeśli mieli na ramieniu, na pasie) broń do nogi i pozostają w postawie na spocznij.

«*Stawaj w lewo w prawo*». — Na ten rozkaz strzelcy po dojściu do poprzednika wykonują kolejno w lewo (w prawo) zwrot, poczym zachowują się według postanowień, wyżej opisanych.

ARTYKUŁ 4.

Ulgi na postoju.

160. *Złożenie broni i plecaków (oporządzenia).*

Celem ulżenia strzelcom w czasie postoju dca daje rozkaz: «*Karabiny i plecaki (oporządzenie) złóż*».

Rozkaz ten może być wydany w każdym szyku.

Na ten rozkaz strzelec bierze broń między kolana, poczym zdejmuje plecak. Kładzie go przed sobą, dolną krawędzią około 15 cm. przed stopami, poczym opiera na nim karabin wylotem do przodu, rączką zamkową do góry.

161. Na rozkaz: «*Plecaki (oporządzenie) włóż*» strzelec bierze karabin między kolana i wkłada plecak, następnie staje z bronią u nogi w postawie swobodnej.

162. Składanie i rozbieranie kozłów wykonywa się według postanowień punktu 264.

ROZDZIAŁ II.

Drużyna w walce.

ARTYKUŁ 1.

Postanowienia ogólne.

163. Drużyna jest podstawową jednostką szkolenia i walki. Ma ona na tyle nieliczny stan, że zdolna jest do poruszania się na polu walki bez zbytniego rozpraszania się i może być bezpośrednio dowodzona przez jednego dowódcę. Dzięki potężnemu ale lekkiemu uzbrojeniu jest ona szczególnie zdolna do działania ogniem i uderzeniem oraz do bezpośredniego przecho-

dzenia z postawy obronnej do działania zaczepnego.

164. R. k. m. musi być wykorzystywany dopóki pozostaje w drużynie choć jeden podoficer lub strzelec. Siła ognia drużyny o zmniejszonym stanie, dysponującej jeszcze r. k. m. i nabojami, jest osłabiona w nieznacznym stopniu; drużyna może jeszcze bronić terenu i wspierać skutecznie drużyny sąsiednie.

Po zniszczeniu r. k. m. drużyna nie jest zwolniona od wykonania zadania. Dowódca drużyny spełnia je dalej przy pomocy broni ręcznej, wykorzystując ogień sąsiednich r. k. m.

165. Niezależnie od położenia, w jakim znajduje się drużyna, działania jej w walce zawsze są proste i zwykle związane z działaniami innych drużyn plutonu. .

Obszar, jaki może objąć drużyna w walce, jest podany w p. 170.

Działania te sprowadzają się do :

— strzelania,

— posuwania się,

— wykonania szturmu, polegającego na ostatnim skoku na wyznaczony przedmiot natarcia celem zniszczenia, wzięcia do niewoli lub odrzucenia nieprzyjaciela,

— zajęcia postawy obronnej i obrony terenu za pomocą ognia.

— rozpoznania lub dozorowania wyznaczonego odcinka terenu.

ARTYKUŁ 2.

Obowiązki dowódcy drużyny i jego zastępcy.

Przed walką.

166. Przed walką obowiązki dowódcy drużyny sprowadzają się do utrzymania wszystkich ludzi drużyny na miejscu, sprzętu w komplecie i w dobrym stanie.

Dla przygotowania się do walki podaje się rozkaz : «*Pogotowie bojowe*».

Celowniczy przygotowuje r. k. m. stosownie do przepisów instrukcji dla tej broni. Podoficerowie i strzelcy ładują broń ręczną i sprawdzają, czy maskę łatwo będzie umieścić w położeniu pogotowia.

Broń pozostaje «na pasie», jeżeli nie przewiduje się

nagłego jej użycia. Przed wykonaniem skoku biegiem bierze się ją do ręki. Kiedy żołnierze drużyny biorą broń do ręki, celowniczy rozwija całkowicie pas r. k. m., wkłada go przez ramię i utrzymuje r. k. m. prawą ręką w położeniu poziomym nieco powyżej biodra (pas wz. 1937).

W walce.

167. Obowiązkiem dowódcy drużyny jest :

— w natarciu *prowadzić i porywać za sobą drużynę*,

— w obronie *utrzymać każdego na stanowisku* niezależnie od położenia,

— w każdym wypadku *kierować walką ogniową*.

Dowódca drużyny podaje drużynie w terenie :

— *kierunek* posuwania się drużyny, względnie kierunek w jakim należy zająć stanowiska oraz ewentualnie *drogę posuwania się*,

— *zadanie drużyny* określone przedmiotem do osiągnięcia lub do obrony,

— *miejsce drużyny* w stosunku do drużyn sąsiednich.

Dowódca nakazuje *ugrupowanie przystosowane do terenu*, pozwalające na najbardziej skuteczne wykonanie zadania i na uniknięcie strat.

168. Dowódca drużyny w walce winien stale uważać na wskazówki i znaki dowódcy plutonu oraz na ruch drużyn sąsiednich.

W braku bezpośrednich wskazówek dowódcy plutonu, winien on działać dalej z własnej inicjatywy w myśl otrzymanego zadania.

Winien on pozatem troszczyć się stale o zachowanie styczności z nieprzyjacielem.

169. Zastępca dowódcy drużyny zastępuje w razie potrzeby dowódcę. Jego obowiązkiem jest zawsze pomagać dowódcy w dowodzeniu drużyną. Miejsce jego jest bądź za drużyną (zamykający), bądź przy tej półdrużynie r. k. m. lub strzeleckiej, którą położenie mogłoby usunąć chwilowo z pod bezpośredniego wpływu dowódcy drużyny.

W każdym wypadku dowódca drużyny winien wyznaczyć miejsce zastępcy. Przy poruszeniach dowódcy drużyny, w szczególności kiedy wysuwa się naprzód celem rozpoznania terenu, zastępca obejmuje dowództwo drużyny.

ARTYKUŁ 3.

Szyki drużyny.

Postanowienia ogólne.

170. Szyki drużyny w walce :
— *kolumienka w rzędzie,*
— *półdrużynami,*
— w *tyralierce.*

Rozkazy podaje się głosem, znakiem, lub obu sposobami łącznie.

Szyki nie mogą być sztywne; należy je dostosowywać do terenu, licząc się z obserwacją i ogniem nieprzyjaciela.

Ugrupowanie drużyny w szerz i w głąb ograniczone jest ramami :

100 metrów w zbliżaniu,
50 metrów w natarciu.

171. Niezależnie od szyku drużyny, strzelcy umieszczają się na zmiennych odległościach i odstępach. W strefie skutecznego ognia piechoty odległość i odstęp wynoszą około 5 kroków. W nocy, we mgle lub w terenie pokrytym (las, krzaki, wysokie rośliny uprawne) odległości mogą być mniejsze. Obsługa r. k. m. zawsze stara się unikać skupiania się, wskazującego nieprzyjacielowi na obecność broni maszynowej. We wszystkich szykach, o ile nie było innego rozkazu, półdrużyna r. k. m. jest kierunkową.

Strzelcy amunicyjni przeważnie pozostają w pobliżu r. k. m., dla którego przenoszą większą część amunicji. W czasie posuwania się naprzód należy ich wyznaczać na szperaczy tylko w wypadku nieodzownej potrzeby; ma to na celu, z uwagi na ich obciążenie, uchronienie ich przed zbyt częstymi, szybkimi skokami. Współdziałają oni natomiast przy uzupełnieniu amunicji drużyny.

MIEJSCE DOWODCY.

172. *Miejsce dowódcy drużyny jest tam, skąd może on najlepiej dowodzić swoją drużyną :*
— w dostatecznej odległości przed drużyną w marszu ubezpieczonym,
— w innych wypadkach w pobliżu półdrużyny (r. k. m. lub strzeleckiej), mającej najważniejsze lub najtrudniejsze zadanie.

Odpowiednio do powyższego wyznacza on miejsce dla swego zastępcy (p. 169).

KOLUMIENKA W RZĘDZIE.

173. Drużyna jest ugrupowana jak w szyku zwartym (punkt 148 a) z uwzględnieniem przepisów p. p. 171, 172.

Kolumienka w rzędzie ułatwia prowadzenie drużyny i pozwala na wykorzystanie drogi podejścia. Jest ona szykiem normalnym w marszu zbliżania drużyny, należącej do jednostek drugiego rzutu. Szyk ten przyjmuje się na rozkaz:

«kierunek .... rzędem .... marsz».

PÓŁDRUŻYNAMI.

174. Ten szyk, luźniejszy od poprzedniego, często pozwala na lepsze wykorzystanie terenu, na uniknięcie obserwacji powietrznej i naziemnej, i lepiej zabezpiecza od skutków ognia, zwłaszcza artyleryjskiego.

Dla osiągnięcia go podaje się rozkazy następujące:

«Półdrużynami — strzelcy naprzód — odległość n kroków.

«Półdrużynami — odstęp n kroków».

«Półdrużynami — odstęp i odległość n kroków».

Jeżeli dowódca drużyny chce mieć strzelców po lewej (prawej) stronie przy szyku półdrużynami z odstępem, uzupełnia rozkaz przez:

«Strzelcy w lewo (w prawo)».

DRUŻYNA W TYRALJERCE.

175. Cała drużyna rozsypuje się w tyraljerkę na rozkaz:

«Kierunek .... (strzelcy w lewo, prawo lub na skrzydła) w tyraljerkę».

Szyk ten przyjmują normalnie przy natarciu drużyny plutonu pierwszego rzutu. Pozwala on:

— na zmniejszenie skupienia drużyny wystawionej na ogień piechoty nplskiej i ogień art.,
— na lepsze wykorzystanie terenu,
— na przekraczanie, przy zastosowaniu zaskoczenia, wzgórz lub odkrytego terenu,
— na wykorzystanie ognia strzelców łącznie z ogniem r. k. m.,

— na wykonanie szturmu.

Drużyna w tyraljerce zajmuje front 50 metrów. Dla szturmu front ten może jeszcze być zwężony.

ARTYKUŁ 4.

Walka ogniowa.

Postanowienia ogólne.

176. Drużyna może walczyć ogniem od chwili, kiedy odległość do nieprzyjaciela wynosi mniej niż 1.200 m. Na średnich odległościach walkę tę prowadzi wyłącznie r. k. m. Rozpoczyna się ją na rozkaz dowódcy plutonu, do którego w zasadzie należy: wyznaczenie zadań ogniowych i nakazanie rozpoczęcia ognia.

Jeżeli r. k. m. nie może strzelać, dowódca drużyny wyjątkowo nakazuje na średnie odległości ogień zbiorowy broni ręcznej.

Na małych odległościach wykorzystuje on pomoc broni ręcznej, szczególnie przeciwko dowódcom, obserwatorom i obsłudze broni maszynowej lub działek przeciwpancernych.

177. Dowódca drużyny przygotowuje i prowadzi ogień drużyny, stosując się w miarę na jaką pozwalają okoliczności, do przepisów Instrukcji Strzeleckiej Piechoty, (dział II, rozdział II i III).

Ogień R.K.M.

178. Dowódca drużyny stosownie do otrzymanego od dowódcy plutonu zadania ogniowego lub z własnej inicjatywy w braku rozkazu, winien:

— wybrać dobre *stanowisko ogniowe* dla r. k. m. (widzieć, móc strzelać, nie być widzianym) bezpośrednio przy swoim punkcie obserwacyjnym (móc dowodzić).

— Nakazać *zajęcie stanowiska*, podając cel do zwalczenia lub kierunek obserwacji, i dopilnować jego zajęcia możliwie skrycie (dążenie do zaskoczenia),

— przygotować i podać rozkaz ogniowy: rodzaj ognia, celownik, punkt celowania, ewentualnie poszerzanie i pogłębianie, długość piewszej serii,

— nakazać *otwarcie ognia* w chwili odpowiedniej, dążąc do zaskoczenia nieprzyjaciela,

— zapewnić *wstrzeliwanie się* przez obserwację punktów trafienia lub zachowania się nieprzyjaciela,

— nakazywać wykonywanie *następnej serii*, krótkich, gwałtownych i w nieregularnych odstępach czasu, starając się osiągnąć i utrzymać pożądany skutek w niezbędnym czasie przy najmniejszym zużyciu amunicji,

— nakazać *przerwanie ognia*, skoro tylko pożądany skutek został osiągnięty lub gdy ogień mógł by stać się niebezpiecznym dla własnych oddziałów.

179. R. K. M. zajmuje stanowisko na rozkaz: «*R. k. m. .... miejsce .... na stanowisko, kierunek....*».

Obsłudze nie wolno skupiać się przy r. k. m. Obsługa musi być zapewniona tylko przez dwuch ludzi: celowniczego i ładowniczego. Gdyby stanowisko ogniowe nie dawało dostatecznego zakrycia, obsługa może być powierzona samemu celowniczemu.

Jeżeli otwarcie ognia nie jest pilne, dowódca drużyny może nakazać, by r. k. m. był przygotowany i zaopatrzony w amunicję w pobliżu stanowiska, przyniesiony zaś na stanowisko ogniowe dopiero w chwili otwarcia ognia (dążenie do zaskoczenia).

Jeżeli trudno jest dojrzeć i wskazać punkt celowania, dowódca drużyny może sam wycelować broń i w razie potrzeby odstrzelać pierwszą serię.

Jeżeli wreszcie r. k. m. w czasie działania jest szczególnie ostrzeliwany przez nieprzyjaciela, dowódca drużyny może wykorzystać przerwę ognia dla nieznacznej zmiany stanowiska. Jeżeli położenie pozwala, broń może pozostawać w ukryciu (schronie) w bliskości bezpośredniej, w gotowości do ponownago zajęcia stanowiska i otwarcia ognia na rozkaz dowódcy drużyny.

180. Rozkazy odnoszące się do przygotowania i wykonania ognia znajdują się w Instrukcji dla r. k. m.

181. Zaopatrzenie r. k. m. w amunicję odbywa się początkowo kosztem amunicji ładowniczego i amunicyjnego. Ich zapas naboi i magazynków winien być natychmiast uzupełniony przez zabranie ich od strzelców-amunicyjnych, a następnie od innych strzelców. Amunicja przenoszona przez dowódcę drużyny, jego zastępcę i przez celowniczego stanowi *rezerwę*. Może ona być użyta tylko w razie bezwzględnie koniecznym.

W miarę potrzeby dowódca drużyny zachowuje dla wykonania głównego zadania ilość amunicji, która została nakazana.

182. W walce obronnej ogień prowadzi się stosownie do zadań ogniowych, ustalonych z góry (punkty 212, 213).

OGIEŃ BRONI RĘCZNEJ.

183. Dowódca drużyny może zarządzić ogień strzelców dla wzmocnienia działania r. k. m. lub dla zastąpienia go, jeżeli ten stanie się niezdolnym do działania.

W tym celu podaje rozkaz:

«Strzelcy.... na wysokość .... na linię».

Następnie nakazuje ogień, prowadząc go w sposób podobny jak ogień r. k. m.

184. Incjatywę do ognia broni ręcznej może również podjąć zastępca dowódcy lub sami strzelcy, przy pojawieniu się nieoczekiwanego celu, zagrażającego im lub ukazującego się na korzystnie małej odległości, o ile dowódca drużyny nie zastrzegł sobie wyraźnie otwarcia ognia dla osiągnięcia zaskoczenia.

185. Ogień granatami ręcznymi wykonywa się w zasadzie przez jednego lub dwuch grenadierów na rozkaz dowódcy drużyny.

UZUPEŁNIENIE AMUNICJI.

186. Uzupełnienie amunicji wewnątrz drużyny odbywa się:

— przez zabranie naboi od niezdolnych do walki,

— przez uruchomienie wszystkich środków pozwalających na dostarczenie do walczących ogniem, a specjalnie do r. k. m. potrzebnej amunicji.

Skoro tylko drużyna zużyje około połowy swego wyposażenia dowódca drużyny melduje dowódcy plutonu o ilości pozostającej amunicji.

ARTYKUŁ 5.

Ruch.

I. — *Postanowienia ogólne.*

187. *Istotnym obowiązkiem dowódcy drużyny jest prowadzenie drużyny naprzód.*

Jest on jej przewodnikiem i ośrodkiem zbiórki. Musi dbać o utrzymanie kierunku i swego miejsca w wy-

znaczonym ugrupowaniu oraz wykorzystanie terenu, aby uniknąć możliwie najdłużej obserwacji i ognia nieprzyjaciela. W tym celu dowódca drużyny zajmuje miejsce stosownie do punktu 172.

SPOSÓB POSUWANIA SIĘ.

188. Drużyna posuwa się skokami :

— *w całości lub półdrużynami* krokiem wydłużonym (który uzyskuje się przez zwiększenie długości a nie szybkości kroku, przyczem strzelec stosuje krok giętki, pochylając się lekko ku przodowi), wyjątkowo biegiem lub czołgając się.

— *pojedyńczo* — zawsze bardzo szybko lub czołgając się.

Długość skoku, sposób posuwania się i wybór chwili wyruszenia zależą od odległości od nieprzyjaciela, od możliwości obserwacji z jego strony, od rodzaju i skuteczności jego ognia, od wsparcia ognia własnego i od odległości między punktami obserwacyjnymi lub zakryciami.

Wykonanie ruchu.

189. Dca drużyny wskazuje *w terenie* kierunek posuwania się i, o ile możliwe, linię do osiągnięcia. Następnie podaje rozkaz «*marsz*».

Drużyna zmienia szyk i sposób poruszania się z inicjatywy i na rozkaz dowódcy drużyny. *Krokiem normalnym posuwa się ona tak długo, jak długo jest to możliwe. Wykonanie skoków biegiem stanowi wyjątek w walce.* Jeżeli wykonanie krótkich skoków biegiem lub czołganiem się staje się niezbędne dla posuwania się naprzód (przekraczanie wzgórza, skraj przedmiotu terenowego lub ogień nieprzyjaciela), dowódca drużyny po wskazaniu, jeśli to nie zostało dokonane uprzednio, kierunku i stanowisk do osiągnięcia, podaje rozkaz :

«*Skok*» : — *drużyną* —
— *półdrużynami* —
— *pojedyńczo**) —

---

*) W tym wypadku dca drużyny nakazuje wykonanie skoku *kolejno*, t. zn., że następny strzelec wyrusza, kiedy poprzedni osiągnął wyznaczone stanowisko, lub *dowolnie*, według uznania poszczególnych strzelców.

(Strzelcy przygotowują się do skoku, nie bacząc uwagi npla.)

— «*Marsz.*

— *biegiem marsz,*

— *czołgaj się*».

Strzelcy posuwają się zgodnie z rozkazem. W ten sposób skoki następują jeden po drugim na rozkaz dowódcy drużyny lub jego zastępcy, a czasem z inicjatywy walczących.

190. Jeżeli r. k. m. jest na stanowisku ogniowym, dowódca drużyny przed nakazaniem skoku podaje rozkaz:

— «*zapiąć plecaki*» (jeżeli skok ma być długim)

— «*w ręku*» (jeśli skok ma być krótki).

Zbiórka.

191. Drużyna zbiera się na rozkaz dcy «*zbiórka*».

Wszyscy strzelcy biorą za broń i szybko podążają do dcy drużyny, ustawiając się frontem do wskazanego przezeń kierunku. Obsługa rkm. zbiera się przy rkm., strzelcy — przy zcy dcy drużyny, nie dążąc narazie do zajęcia swoich normalnych miejsc, lecz pozostawiając dostatecznie wolną przestrzeń dla rkm.

Przy wykonaniu tego ruchu dca drużyny nakazuje szyk, który należy przyjąć, i daje ewentualnie potrzebne zarządzenia, aby ogień mógł być otwarty natychmiast na jego rozkaz.

192. Aby zmienić kierunek w czasie zbierania się, dca drużyny podaje znakiem nowy kierunek i rozkazuje:

«*Kierunek* ..... (*punkt*)».

Jeżeli zaś chce by drużyna szybko zajęła front w nowym kierunku, podaje rozkaz:

«*Frontem na* ..... (*punkt*)».

Zachowanie się pod ogniem artylerii.

193. Drużyna omija, w miarę możności, biegiem teren ostrzeliwany przez artylerię. Jeżeli niemoże ominąć przebywa teren ostrzeliwany szybko po zaobserwowaniu sposobu strzelania przez artylerię npla. Odstęp i odległość między strzelcami winny być możliwie duże (minimum 5 kroków). Jeżeli pociski padają zupełnie blisko, dca nakazuje drużynie: «*padnij*». Wykonanie dalszych skoków zarządza w przerwach ognia nieprzyjacielskiego.

Zachowanie się wobec broni pancernej.

194. Wobec broni pancernej npla drużyna stara się pozostać niepostrzeżoną i wykorzystuje jak najbardziej naturalne zakrycia (las, domy, kamieniołomy, rowy, szkarpy, nasypy i t.p.).

Rkm. strzela do czołgów, kierujących się na niego, pociskami ppancernymi na bardzo małą odległość (mniej niż 200 mtr.).

Drużyna pozostaje w gotowości do otwarcia ognia przeciwko elementom nieprzyjacielskim nieopancerzonym (piechota, motocykliści itd.)

Dowódca drużyny utrzymuje swoich ludzi na miejscu z całą energią.

Zachowanie się wobec lotnictwa nieprzyjacielskiego.

195. Najlepszą ochroną jest ukrycie się, które osiąga się w dzień przez zręczne wykorzystanie terenu, zaś w braku zakryć przez unieruchomienie się. Dowódca drużyny kryje jaknajbardziej lub prowadzi swój oddział w zakryciach terenowych (skraje przedmiotów terenowych, rowy, miedze, linie drzew). R. k. m. może być wykorzystany dla obrony czynnej przeciwko płatowcom, lecącym poniżej 600 metrów (poczynając od odległości poziomej 1.000 m. przeciwko płatowcom lecącym w kierunku r. k. m. na wysokości mniejszej niż 500 m.). Może on jednak być użyty tylko przez drużyny wyznaczone uprzednio i na rozkaz.

Strzelcy wyborowi mogą być wyznaczeni do wzięcia udziału w zbiorowym ogniu broni ręcznej przeciwko samolotom. Ogień wykonywa się plutonem i otwiera tylko na rozkaz dowódcy plutonu przeciwko płatowcom odległym o mniej niż 400 m.

Zachowanie się w ogniu piechoty.

196. Jeżeli drużyna znajduje się w celnym ogniu piechoty npla, dąży do dalszego posuwania się, wykorzystując teren (zakryte podejścia) i miejsca nieostrzeliwane.

Jeżeli cały teren jest pod ogniem, drużyna dla posuwania się naprzód wykorzystuje ogień własny, stosując przepisy p. 188 i starając się *wykorzystać szybko i zdecydowanie* skutki ognia, podstawy ogniowej, czołgów, artylerii i drużyn sąsiednich.

Jeżeli drużyna nie może już posuwać się naprzód, wówczas obezwładnia nieprzyjaciela znajdującego się przed nią (walka ogniowa pp. 176 do 183.) celem umożliwienia ruchu drużyn sąsiednich. Dowódca drużyny śledzi poruszenia sąsiadów i ma obowiązek nie stracenia żadnej sposobności dla natychmiastowego ponownego podjęcia ruchu (punkt 188).

Podczas szturmu drużyna osłania swój ruch własnym ogniem (ogień r. k. m. w marszu, rzucanie granatów ręcznych).

II. ROZWÓJ WALKI.

Zbliżanie i nawiązanie styczności.

197. Drużyna będąca na czele plutonu pierwszego rzutu, mającego zadanie rozpoznania, wysyła przed siebie dostateczną ilość strzelców dla przeszukania terenu. Dowódca drużyny posuwa się bezpośrednio za szperaczami, aby kierować nimi. Zastępca idzie za nim w łączności wzrokowej wraz z resztą drużyny. W innych drużynach, odwrotnie: wskazanym jest umieścić r. k. m. na czele, aby umożliwić mu natychmiastowe otwarcie ognia w razie nieoczekiwanego rozpoczęcia walki.

Dowódca drużyny na tyle wysuwa się przed drużynę, by moc ją prowadzić bez pomyłek najlepszą drogą.

Dowódca plutonu ustala długość skoku (możliwie największą), względnie pozostawia to inicjatywie dowódcy drużyny. Drużyna wykorzystuje dogodne drogi i podejścia, przegrupowując się, w razie potrzeby, za rozpoznanymi zakryciami.

Dowódca drużyny zachowuje łączność wzrokową z dowódcą plutonu lub z drużyną kierunkową. Może się posługiwać w tym celu łącznikiem.

198. Skoro tylko nieprzyjaciel otworzy ogień, szperacze starają się określić punkty, skąd padają strzały i usiłują posuwać się dalej. Dowódca drużyny, pewny wsparcia, które mu da dowódca plutonu, śmiało pociąga drużynę w nieostrzeliwane miejsca terenu (p. 196).

Kiedy przenikanie jest niemożliwe, zaczyna się walka ogniowa. Drużyna działa w ramach plutonu (patrz p. 289). Drużyna nie mogąca się już posuwać naprzód czepia się terenu i działa ogniem na rzecz sąsiadów.

Jeżeli nieprzyjaciel przerwie ogień lub wycofa się, ruch drużyny naprzód winien być natychmiast ponownie podjęty.

Natarcie.

199. Drużyna w natarciu walczy w ramach plutonu (patrz pp. 293-296).

Stosownie do rozkazu dowódcy plutonu (punkt 292) dowódca drużyny przed natarciem umieszcza drużynę za zakryciem *frontem do przedmiotu natarcia.* Następnie wydaje podwładnym rozkazy wykazane w p. 167.

200. Jeżeli przedmiot natarcia jest odległy od podstawy wyjściowej, dowódca drużyny o wyznaczonej godzinie lub na sygnał porywa drużynę naprzód i usiłuje *nieprzerwanym posuwaniem się,* wykorzystując przydzielone mu wsparcie ogniowe, doprowadzić ją do odległości szturmowej. W czasie tego posuwania się wykorzystuje ogień broni własnej tylko wtedy, kiedy celny ogień nieprzyjaciela zmusi go do zatrzymania się. Wówczas działa stosownie do p. 196.

Szturm.

201. Odległość szturmowa została osiągnięta, gdy drużyna zbliżyła się do przedmiotu natarcia, czołgając się w razie potrzeby, na taką odległość, że osiągnęła granicę niebezpiecznego pasa ognia artylerii bezpośredniego wsparcia i moździerzy 81 mm. i 60 mm., oraz może liczyć tylko na ogień własny (lub czołgów towarzyszących). Jeżeli, npl mimo ognia i zagrożenia, jakie przedstawia dla niego wysunięcie się elementów szturmowych nie uciekł względnie nie poddał się, dowódca drużyny nakazuje przyjęcie ugrupowania szturmowego (p. 175), przygotowanie granatów ręcznych do rzutu, r. k. m. do strzelania w marszu, oraz nasadzenie bagnetów na broń. W chwili kiedy ogień wsparcia zostaje przeniesiony wgłąb pozycji npla podaje rozkaz do szturmu i porywa drużynę krokiem wydłużonym (p. 188) pod osłoną ognia r. k. m. w marszu oraz ewentualnie plutonowego granatnika, które zmuszają nieprzyjaciela do chronienia się. Strzelcy również strzelają samorzutnie do każdego pojawiającego się celu (p. 140). Po dojściu na bliską odległość strzelcy zaczynają rzucać granaty ręczne. Kilka ostatnich metrów przebywa się całym pędem, dążąc do tego, by drużyna wpadła na

nieprzyjaciela jeszcze kryjącego się (uderzenie wręcz). Każdy żołnierz nieprzyjacielski, który stawia opór, winien być zabity.

202. Jeżeli przedmiot natarcia znajduje się w pobliżu podstawy wyjściowej, natarcie rozpoczyna się szturmem, częstokroć ze wsparciem zapory ruchomej (regulamin piechoty cz. II p. 250).

O wyznaczonej godzinie drużyna w szyku szturmowym wyrusza i posuwa się prosto na przedmiot możliwie tuż za wybuchami pocisków. Drużyna wykonywa wówczas serię szturmów kolejnych. Dowódca drużyny nie pozwala na zatrzymywanie się celem przeszukiwania pośrednich umocnień i brania do niewoli ich obrońców, gdyż zadanie to należy do oddziałów drugiego rzutu.

Odwrót.

203. Po otrzymaniu *rozkazu do odwrotu* dowódca drużyny stosuje się do tych samych zasad, co przy ruchu naprzód. Podaje podkomendnym linię do osiągnięcia, drogę i warunki wykonania odwrotu. Usiłuje przeprowadzić przygotowania do odwrotu skrycie i wykonać wszystkie poruszenia niepostrzeżenie dla nieprzyjaciela. Jeżeli drużyna zajmuje stanowisko obserwowane przez nieprzyjaciela, wykorzystuje ogień własny dla wykonania skoku do najbliższego zakrycia, poczym cofa się dalej.

III. PRZYKŁADY ROZPOZNANIA PRZEDMIOTÓW TERENOWYCH W CZASIE ZBLIŻANIA.

204. Poniżej podany jest dla przykładu sposób, w jaki drużyna bojowa rozpoznaje poszczególne przedmioty terenowe.

Przeszkody. Szperacze przekraczają lub omijają, pod osłoną r. k. m. na stanowisku. barykady, zawały, pola minowe, druty kolczaste itp. O napotkaniu przeszkody należy niezwłocznie meldować dowódcy plutonu, poczym drużyna posuwa się dalej.

Wzgórza. Szperacze rozpoznają wzgórza pod osłoną r. k. m. na stanowisku. Unikają pokazywania się na szczycie i czołgają się do punktu, skąd mogą widzieć stok po drugiej stronie. Winni oni szczególnie obserwo-

wać skraje lasów i wsi, zakrycia i fałdy terenowe dokoła. Po rozpoznaniu drużyna posuwa się dalej, starając się ominąć szczyt wzgórza. Jeżeli to jest niemożliwe, przebywa je szybko dla osiągnięcia zakrycia po drugiej stronie.

Mosty. Drużyna sprawdza czy istnieją ślady świeżej pracy, która mogłaby wskazywać na przygotowanie zniszczenia. Dwuch lub trzech szperaczy udaje się na drugi koniec mostu podczas, gdy inni strzelcy oglądają most od spodu (filary i sklepienia). R. k. m. na stanowisku przy wejściu na most. Po dokonaniu rozpoznania drużyna posuwa się dalej.

Droga w wykopie. — Szperacze posuwają się skrycie po górnym skraju wykopu. R. k. m. idzie po drodze w stałej gotowości do zatrzymania się dla otwarcia ognia, zwłaszcza na zakrętach.

Krótkie ciaśniny. — R. k. m. zajmuje stanowisko przy wejściu do ciaśniny i pozostaje w gotowości do otwarcia ognia. Strzelcy szybko przesuwają się do wyjścia z ciaśniny i zatrzymują się tam, poczym rkm. dołącza do nich.

Lasy. — Jeżeli chodzi o mniejszy las (gaj, kępa drzew), należy umieścić r. k. m. tak, by mógł ostrzeliwać jego skraj. Strzelcy okrążają las i docierają do przeciwległego skraju, dokąd następnie dołącza r. k. m.

Jeżeli las jest większy i wymaga wysłanie na rozpoznanie go kilku drużyn, każda z nich posuwa się, o ile możliwe, wzdłuż przesieki i działa według zasad rozpoznania ciaśniny. Każda z półdrużyn strzeleckich posuwa się albo prawym albo lewym brzegiem przesieki, r. k. m. w gotowości do ostrzeliwania jej wzdłuż, osiąga kolejno punkty podane przez dowódcę drużyny (w zasadzie przesieki poprzeczne). Po zatrzymaniu się na każdym punkcie należy bez zwłoki przeszukać najbliższą okolicę. Dalszy ruch następuje po dołączeniu półdrużyny r. k. m.

Na głównych liniach poprzecznych, wyraźnie zaznaczonych, dowódca stara się nawiązać łączność z drużynami sąsiednimi.

Oddzielne zabudowania. — Rozpoznanie oddzielnych zabudowań odbywa się podobnie, jak rozpoznanie małego lasu.

R. k. m. należy umieścić tak, by mógł ostrzeliwać główne wyjście widoczne, poczym 2-3 strzelców okrą-

żają zabudowania i docierają do jego przeciwległej strony. Podczas tego inni strzelcy szybko przeszukują zabudowania.

Należy natychmiast meldować o obecności w domu mieszkańców. Drużyna nie zatrzymuje się dłużej i rusza dalej.

Wieś. — Rozpoznanie wsi wymaga zawsze wysłania kilku drużyn, zasadniczo jednego plutonu na każdą ulicę i skraj wsi, o ile jest ona rozległa.

Każda drużyna działa wówczas stosownie do wskazówek p. 306.

ARTYKUŁ 6.

Obrona terenu.

Postanowienia ogólne.

205. We wszelkich działaniach obronnych *drużyna walczy głównie ogniem.*

Działania obrony polegają :

— na zajęciu tymczasowych stanowisk, a następnie szczegółowym przygotowaniu walki ogniowej ;

— *na walce ogniowej,* mającej na celu niedopuszczenie nieprzyjaciela do przekroczenia danego pasa terenu i do osiągnięcia stanowiska, bronionego przez drużynę.

Dowódca drużyny musi utrzymać każdego żołnierza w drużynie na wyznaczonym mu stanowisku.

206. Zajmując tymczasowe stanowisko należy:

— *szybko ustawić r. k. m. i strzelców na kierunkach niebezpiecznych,* by móc w razie potrzeby natychmiast otworzyć ogień ;

— zorganizować obserwację.

Zajęcie i utrzymanie zdobytego terenu.

207. *Po zdobyciu przedmiotu natarcia,* w szczególności po szturmie, r. k. m. natychmiast zajmuje stanowisko w kierunku natarcia, część strzelców umieszcza się tak, by dozorować części terenu nie obserwowane ze stanowiska r. k. m. (Reg. Piech. cz. II. p. 311)

Dowódca porządkuje drużynę, nawiązuje łączność z sąsiadami, po czym organizuje uzupełnienie amunicji (p 186), melduje dowódcy plutonu o swoich początkowych zarządzeniach. Na żądanie lotnika towarzyszącego dowódca drużyny nakazuje wyłożyć płachty wytyczne, *ale tylko jeżeli drużyna jest w czołowej linii pierwszego rzutu*; w braku płacht drużyna używa wszelkich przedmiotów zastępczych (bielizna itp.). Jeżeli drużyna nie jest w pierwszym rzucie, dowódca jej czuwa, by nikt z drużyny płachty nie wyłożył. Wreszcie dowódca drużyny bacznie śledzi za wszelką oznaką natarcia lub odwrotu npla (zachowanie styczności) i melduje dowódcy plutonu o swoich spostrzeżeniach.

W przewidywaniu dalszego ruchu naprzód, dowódca drużyny pozostaje w gotowości do ponownego wyruszenia na rozkaz dowódcy plutonu (p. 189).

208. Jeżeli położenie obronne drużyny przedłuża się dowódca drużyny przygotowuje szczegółowo walkę ogniową drużyny, stosując się do rozkazu dowódcy plutonu (p. 211). Sprawdza, czy wszyscy *zamaskowali i urządzili swe stanowiska,* nakazuje oczyszczenie pola ostrzału, urządzenie stanowiska r. k. m. i umieszczenie go na podpórce (kolbowej). Notuje ważniejsze punkty terenu w odcinku ostrzeliwanym przez drużynę i korzystne dla npla drogi podejścia. W ten sposób dowódca drużyny przygotowuje strzelanie, które może być wykonywane w dzień, w nocy, w kurzu, dymie i mgle. Zapewnia sobie natychmiastowe otwarcie skutecznego ognia.

Stanowisko obronne.

209. *Na stanowisku obronnym* dowódca drużyny otrzymuje od dowódcy plutonu rozkaz, który winien przekazać drużynie. Rozkaz ten zawiera następujące zarządzenia:

— *teren, który musi być utrzymany.*

— *stanowisko i zadania r. k. m.,*

— *pogotowie i obserwacja,*

— *zachowanie się w razie natarcia npla,*

— *łączność,*

— *rozbudowa stanowisk.*

210. Dowódca drużyny nakazuje drużynie przyjąć ugrupowanie najkorzystniejsze pod względem użycia wszystkich broni. Jeżeli r. k. m. ma strzelać skośnie do linii frontu, należy osłonić go kilkoma strzelcami, umieszczonymi między nim a nplem.

Rozkaz dla drużyny.

211. Jeżeli dowódca drużyny nie otrzymał rozkazu od dowódcy plutonu, sam wydaje szczegółowy rozkaz pisemny, stosownie do otrzymanego zadania i komunikuje go drużynie.

Rozkaz ten winien być bardzo krótki i jasny. Szkic może być bardzo pomocny. Szczególnie ściśle należy formułować *zadania ogniowe.*

Te ostatnie winny zawierać :

— *dokąd strzelać ?* (cele)

— *kiedy strzelać ?* (warunki dla otwarcia i zaprzestania ognia),

— *jak strzelać ?* (celownik, rodzaj ognia, ustalenie danych do strzelania na wypadek niewidoczności).

Warunki dla otwarcia ognia w zaporze głównej należy ustalić zupełnie nie dwuznacznie (rakieta, pojawienie się npla w danej strefie lub na daną odległość, rozpoczęcie ognia przez niektóre bronie sąsiednie itp.)

Poniżej (p. 213) zamieszczony jest wzór rozkazu do obrony drużyny, jako przykład.

Rozkaz należy spisać, by uniknąć zniekształcenia opuszczenia niektórych danych, zwłaszcza w chwili luzowania przez inną drużynę. *Nie zwalnia to jednak dowódcy drużyny od dokładnego zapamiętania go.*

Rozkaz ogniowy dla r. k. m.

212. R. k. m. otrzymuje jedno zadanie główne ; ponad to można mu dać jedno, a wyjątkowo kilka zadań dodatkowych.

Rozkazy dotyczące wykonania każdego z tych zadań mają na celu przygotowanie walki ogniem r. k. m., dostatecznie dokładnie by mogła ona być podjęta *natychmiast, zarówno na cele obserwowane jak na nieobserwowane.*

Dla strzelania do celów obserwowanych r. k. m. otrzymuje odcinek dozorowania (ograniczony do 250 tysięcznych, jeżeli r. k. m. jest ustawiony na podpórce kolbowej — Reg. Piech. cz. II. p. 50), w którym na rozkaz dowódcy otwiera i prowadzi ognie zaporowe do pojawiających się celów.

Celem ostrzeliwania celów nieobserwowanych (noc, mgła, dym itp.), r. k. m. zostaje wycelowany i umocowany tak, by móc otworzyć ogień na umówiony sygnał do wyraźnie określonego w terenie *celu głównego* (przy ogniu frontalnym szerokość tego celu nie może wynosić więcej od 50 m — Reg. Piech. cz. II. p. 50). Rodzaj ognia winien być z góry ustalony.

213. PRZYKŁAD ROZKAZU DO OBRONY DLA DRUŻYNY.

3-a Drużyna.

Dca drużyny — plutonowy A,
Z-ca — kapral B.

I. *Zadanie.* Zająć i bronić zagrody tego domu (wskazać w terenie).

Ogień: Zadanie główne:
Wzbronić nplowi zajęcia dolinki z laskiem A. i posuwania się stamtąd.
Zadanie dodatkowe:
Ogień na pagórek z ogrodem B i na folwark D.

II. *Ugrupowanie* — patrz szkic na odwrocie (stanowiska ogniowe, schrony, czujki: w dzień i w nocy).

III. *Wykonanie:*

a) r. k. m.

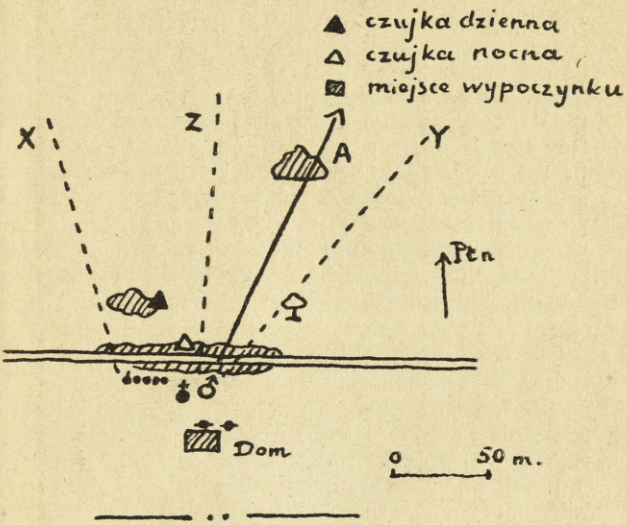
Zadanie	Cel.	Celownik.	Ustalenie.	Otwarcie ognia	Rodzaj ognia
Główne : a) ogień zaporowy obserwowany	W odcinku dozorowania w granicach ZY.	Patrz szkic.		Według obserwacji.	Według obserwacji.
b) ogień zaporowy nieobserwowany.	Lasek A	Skraj lasku A odległ. 600.	Podpórka kolby (w ten sposób...)	Na rakietę czerwoną 6* .	3 magazynki na minutę. Czas — 3 minuty.
Dodatkowe : Ogień zaporowy obserwowany.	W odcinku dozorowania w granicach XZ.	Patrz szkic.		Według obserwacji.	Według obserwacji.

b) półdrużyna strzelców :
— ogień na folwark D (400 m.), otwarcie ognia na rozkaz Dcy drużyny.

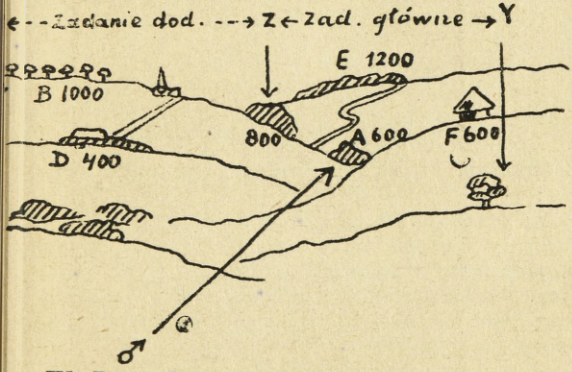
c) czujki : odcinek dozorowania (patrz szkic: w gra nicach XY), znak alarmu dla drużyny — długi gwizdek ;

d) zachowanie się w razie natarcia npla : zająć stanowiska ogniowe na znak alarmu ; obrona na miejscu.

SZKIC Nr. 1

Szkic perspektywiczny

IV. *Prace do wykonania :*

— stanowiska strzeleckie wąskie i głębokie,

— przystosowanie spadzistości drogi do obrony przeciwpancernej.

Pogotowie.

214. Dowódca drużyny ustala służbę posterunków alarmowych, z których jeden stanowi zwykle pogotowie przy r. k. m.

Organizacja terenu.

215. Dowódca drużyny nakazuje stopniowo uzupełniać rozpoczęte prace obronne: pierwotne wnęki należy stopniowo łączyć rowami, przeszkody naturalne, o ile był wydany taki rozkaz, należy zamieniać w przeszkody przeciwpancerne, należy uzupełniać przeszkody z drutu i inne. Prace, a szczególnie stanowiska r. k. m., winny być narazie starannie maskowane za pomocą posiadanych zespołowych środków maskowania (siatki).

Prowadzenie walki.

216. W razie natarcia npla, dowódca drużyny przy pomocy zastępcy kieruje walką ogniową i przestrzega ścisłego wykonania zadań ogniowych. Posiadanie przez r. k. m. zadania głównego i jednego, względnie wyjątkowo kilku zadań dodatkowych, nie stanowi o względnej ważności, ani o kolejności wykonania tych zadań. Główne zadanie wykonuje się obowiązkowo w wypadku nagłym.

Drużyna wraz ze swym dowódcą musi wytrwać na stanowisku, nawet gdyby została oskrzydlona lub otoczona. Odwrót może nastąpić tylko na pisemny rozkaz przełożonego.

ARTYKUŁ 7.

Wypadki użycia drużyny samodzielnie.

217. Drużyna, ewent, wzmocniona, występuje samodzielnie :

— jako *patrol* przed linią czat dla uzupełnienia obserwacji i podsłuchu w częściach terenu, wymykających się z pod wglądu placówek; dla stwierdzenia obecności lub nieobecności npla w niezbyt odległym punkcie; dla zrobienia zasadzki i pochwycenia jeńców;

— jako *placówka* dla meldowania i w niektórych wypadkach opóźniania npla.

Drużyna może *walczyć granatami ręcznymi :*

— przy posuwaniu się w rowach dobiegowych lub podejściach;
— przy oczyszczaniu punktów oporu, schronów itp.;
— przy zdobyciu jakiegoś punktu nplskiego (patrz wypad — Reg. Piech. cz. II, p. 518).

217. Drużyna zostaje w tych wypadkach zwykle wzmocniona i zadaniem jej jest uporczywe parcie w przód.

Patrol.

218. *W dzień* drużyna zwykle idzie na patrol w pełnym składzie. Stosuje się przy tym ugrupowanie i zasady, stosowane przez drużynę w pierwszym rzucie (p. 197), z tą różnicą, że drużyna sama ubezpiecza boki.

Patrol wykorzystuje osłony terenowe, zatrzymując się przy dogodnych punktach obserwacyjnych. Jego początkowe ugrupowanie winno być przystosowane do narysu zasłon, jednak szperacze winni bez przerwy wykonywać swoje zadanie. Ugrupowanie musi być na tyle luźne, by patrol nie mógł być schwytany w całości lub wybity. Posuwanie się odbywa najczęściej rzutami, przy czym r. k. m. pozostaje w stałej gotowości do wsparcia szperaczy. Przy rozpoznaniu przedmiotów terenowych patrol stosuje się do przepisów p. 204.

W miarę możności patrol winien być wspierany przez część plutonu własnego, pozostającą na stanowisku lub wysłaną na odpowiedni punkt w terenie, mającą zadanie — w razie potrzeby — osłonić ogniem wycofanie się patrolu. Jak z tego wynika, patrolu nie należy wysyłać poza strefę osłony, którą mogą zapewnić najbardziej wysunięte oddziały własne. (Wyjątek stanowi teren bardzo pokryty). Normalny promień działania patrolu wynosi od 500 do 1000 metrów (Reg. Piech. cz. II, p. 311).

Przed wyruszeniem dowódca patrolu winien podać wszystkim żołnierzom:
— *wiadomości o nplu.*
— *zadanie patrolu* (wskazując w terenie jeden lub kilka *punktów do osiągnięcia,* skąd patrol będzie obserwować),
— *zachowanie się w razie spotkania npla,*
— przewidzianą *drogę marszu* (w miarę możności wskazać w terenie),
— *punkty przekroczenia własnej linii i powrotu do niej,*

— ewentualnie *czas przeznaczony na wykonanie zadania*,
— *ugrupowanie początkowe*, miejsce i zadanie każdego żołnierza,
— proste *znaki umówione*, których dowódca drużyny zamierza użyć.

Pozatem dca drużyny musi się upewnić, że nikt z uczestników patrolu nie ma przy sobie listów, dokumentów itp., mogących dostarczyć wiadomości nplowi. W razie potrzeby nakazuje usunąć odznaki pułkowe. Zbędne uzbrojenie i oporządzenie winno być pozostawione na miejscu. Ubiór winien być możliwie nie krępujący.

Wreszcie dowódca wyznacza swego zastępcę.

W czasie rozpoznania patrol w zasadzie unika walki. Jeżeli nieprzyjaciel zostanie zauważony patrol kryje się, obserwuje i wycofuje niepostrzeżenie.

Przy sprzyjających okolicznościach należy pochwycić lub zniszczyć napotkany patrol nplski.

W razie zaskoczenia patrolu należy oderwać się od npla.

Po powrocie dowódca patrolu informuje placówkę, na którą powrócił, o swych spostrzeżeniach i składa meldunek dowódcy, który go wysłał.

219. *W nocy* zadanie patrolu jest zawsze bardzo trudne i wymaga szczególnie starannego przygotowania i wykonania.

Skład patrolu jest zawsze mały, co ułatwia dowodzenie. Normalnie nie wynosi więcej od pół drużyny strzeleckiej; wyjątkowo może być użyta cała drużyna. Chorych i nieudolnych nie należy wyznaczać.

Można używać ubioru koloru przystosowanego (białego w zimie). Oporządzenie winno być umocowane tak, by nie wydawało brzęku.

Warunki atmosferyczne (deszcz, lekka mgła, chmury, silny wiatr) mogą ułatwić zadanie patrolu w nocy. Prawie zawsze wskazane jest wyznaczenie godziny wyjścia i powrotu patrolu (ze względu na plan ogni), nie nakazując wszakże sztywnego rozkładu marszu. Zwykle patrolu nie wysyła się daleko od najbardziej wysuniętych elementów własnych.

Patrol nocny, odmiennie od tego co było powiedziane o patrolu dziennym (p. 218), *zachowuje stałe ugrupowanie*, co ułatwia przestrzeganie kierunku i łączność wzrokową.

Patrol posuwa się od jednego stanowiska podsłuchowego do drugiego, zachowując szyk dostatecznie ścisły, aby ludzie mogli działać za przykładem dowódcy. Miejsce dowódcy patrolu jest przy szperaczach czołowych.

Patrol posuwa się w pogotowiu, bądź w całości, bądź pojedyńczo. Zatrzymania się dla obserwacji, a zwłaszcza dla podsłuchu, są tym częstsze i ugrupowanie tym bardziej zwarte, im bardziej prawdopodobne jest napotkanie npla.

Patrol oświetlony rakietami, wypuszczonymi przez oddziały własne lub npla, pada na ziemię i zachowuje zupełną nieruchomość; dowódca nie przerywa obserwacji. Jeżeli okoliczności pozwalają na wybór drogi posuwania się, patrol stara się iść pod wiatr i wykorzystywać światło księżyca, oraz wgłębienia terenu.

Przed wyruszeniem, poza wymienionymi w p. 218 wskazówkami, dowódca patrolu podaje znaki rozpoznawcze lub nakazuje włożenie specjalnych oznak (np. biała opaska na ramieniu itp.).

Podczas wykonania zadania i przy powrocie dowódca patrolu stosuje się do przepisów p. 218.

Placówka.

220. Jeżeli stanowisko nie jest obsadzone uprzednio, dowódca drużyny prowadzi ją według zasad prowadzenia patrolu. Drużyna zatrzymuje się w pogotowiu w pobliżu stanowiska, które ma zająć. Dowódca rozpoznaje odcinek dozorowania (punkty niebezpieczne wymagające szczególnej obserwacji), ustala stanowisko czujek i stanowiska bojowe, które winny być możliwie blisko od czujek. Nakazuje ich zajęcie, urządzenie i zamaskowanie, ustala szczegółowe zadania czujek i reszty drużyny oraz zachowanie się w razie natarcia npla (walka ogniowa i wycofanie się lub wycofanie się przy pojawieniu się npla). Jeżeli teren pozwala na to, należy wybrać miejsce dla wypoczynku w pobliżu stanowisk ogniowych. Następnie dowódca organizuje służbę na dzień i na noc.

Zmiana stanowiska na noc może często być wskazana. Stanowisko to winno, w miarę możności, pozwalać na łatwe wycofanie się i chronić placówkę od nagłego napadu broni pancernej.

Po rozmieszczeniu placówki i zorganizowaniu służby

dowódca nawiązuje łączność z sąsiednimi placówkami i rozpoznaje drogę wycofania się. Następnie melduje o zajęciu stanowiska i pisze rozkaz dla placówki.

221. Zarówno w dzień jak i w nocy do dowódcy drużyny wyłącznie należy rozpoznanie pojedynczych ludzi i oddziałów, zamierzających przejść przez linię frontu. Przy rozpoznaniu tym dowódca placówki postępuje jak niżej:

a) *Przy braku styczności z nplem* dowódca placówki udaje się z 2-3 ludźmi do czujki, która zatrzymała człowieka (oddział).

— O ile to jest pojedyńczy człowiek, daje mu rozkaz: «*avance*» — «*zbliżyć się dla podania hasła*», na co człowiek winien zbliżyć się, podać hasło względnie znak rozpoznawczy. Dowódca placówki sprawdza jego tożsamość i w razie najmniejszej wątpliwości odsyła go pod eskortą do swego przełożonego.

— *O ile chodzi o grupę ludzi* (oddział), dowódca placówki wskazuje ręką lub głosem znajdującego się na czele i daje mu rozkaz: «*avance*» — «*dowódca naprzód*». Wskazany musi wystąpić sam. Dalsze postępowanie jest takie jak z pojedyńczym człowiekiem; w razie najmniejszej wątpliwości co do tożsamości, dowódca placówki odsyła go do swego przełożonego. Reszta grupy (oddziału) winna pozostawać na miejscu. Gdyby próbowała poruszać się, dowódca placówki woła «*halte*» — «*stój*» i w razie nieposłuszeństwa natychmiast otwiera ogień.

b) *Będąc w styczności z nplem*, dowódca placówki postępuje w sposób identyczny, z tą różnicą, że jeżeli bliskość npla wyklucza głośnie porozumiewanie się, okrzyk «*avance*» należy zastąpić znakiem.

Na noc dowódca placówki daje czujkom wyraźne zarządzenia dotyczące patroli lub pojedyńczych ludzi wychodzących na przedpole. Winien przy tym pouczyć ich o zachowaniu się wobec pojedyńczych ludzi lub grup, powracających z przedpola (p. 120).

O powrocie patroli w pasie placówki dowódca powiadamia placówki sąsiednie.

222. W razie ukazania się npla dowódca drużyny nakazuje zajęcie stanowisk ogniowych i zgodnie z otrzymanym rozkazem alarmuje za pomocą umówionego sygnału oddziały, które ubezpiecza.

Patrole nplskie należy obserwować, opóźniając otwarcie ognia możliwie najdłużej (zaskoczenie). Podob-

nie należy zachować się wobec patrolu broni pancernej. R. k. m. otwiera ogień (pociskami ppanc.) tylko na bardzo małą odległość. Placówka pozostaje na miejscu. Odwrót jest dopuszczalny tylko, jeżeli taki był rozkaz przełożonego.

Wobec czołgów, posuwających się wprost na placówkę, należy zachować się skrycie możliwie najdłużej. Ogień r. k. m. (pociskami ppanc.) można rozpocząć na odległość mniejszą od 400 m. W nakazanej chwili drużyna wycofuje się, stosując się do przepisów p. 203.

Po wycofaniu się dowódca placówki składa meldunek.

Walka na granaty ręczne (ryc. 1).

223. Dla walki na granaty może być wskazana zmiana uzbrojenia drużyny. Szczególnie grenadierzy muszą mieć wolne ręce, biorą przeto karabin przez plecy wzgl. pozostawiają go na miejscu, jeżeli przedmiot natarcia jest bliski.

Zwykle drużyna zostaje wzmocniona przez przydział strzelców i ewent. granatnika plutonowego.

224. *W rowie dobiegowym* drużyna wzmocniona wysuwa dwóch strzelców — grenadierów wyborowych. Reszta ludzi niesie zapas granatów. R. k. m. osłania ruch i zapewnia utrzymanie zdobytego terenu. Ruch odbywa się od poprzecznicy do poprzecznicy. Grenadierzy idą na czele wraz z dowódcą drużyny pod osłoną jednego lub dwóch strzelców z bagnetem na broń. Kilku strzelców z zapasem granatów posuwa się za nimi w odległości paru kroków, w gotowości do zaopatrzenia grenadierów w granaty wzgl. do zastąpienia ich.

Reszta drużyny (ewent. granatnik) pozostaje w pewnej odległości z zadaniem:

- osłonięcia grupy czołowej przez nadzorowanie i trzymanie pod ogniem terenu nad rowem.

— napełnienia w miarę potrzeby worków ziemią i barykadowania bocznych wylotów okopu, z których mogłoby wyjść przeciwuderzenie na flankę,

— utrzymania zdobytego terenu.

Granatnik pogłębia działanie granatów ręcznych i przeszkadza nplowi w uzupełnianiu amunicji.

Należy unikać nadmiernego skupiania się.

Porozumiewanie się odbywa znakami. Dowódca drużyny kieruje rzucaniem granatów. Jeden z grenadie-

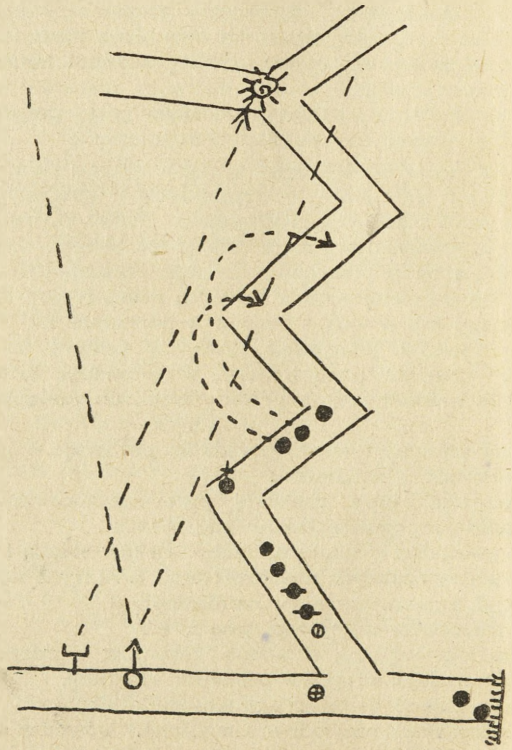
rów rzuca granaty bliżej, dążąc do porażenia najbliższych nieprzyjaciół, drugi rzuca dalej, starając się dosięgnąć grenadierów nplskich.

Strzelec (strzelcy), poprzedzający grenadierów, przy pierwszej sposobności osiąga następny zakręt okopu, przekracza opuszczone przez npla barykady i podaje znak, jeżeli przejście jest wolne.

Zadanie grupy czołowej jest ciężkie i niebezpieczne; należy ją często luzować.

Jeżeli nieprzyjaciel bierze chwilowo górę należy zabarykadować lub zawalić rów, by zmusić npla do posuwania się terenem otwartym. Oczyszczenie schronów odbywa się za pomocą granatów zapalających lub zapalająco-dymnych.

225. W podobny sposób zdobywa się granatami za-

Ric. 1. *Natarcie w rowie dobiegowym.*

wały, placówki i stanowiska. Teren bardzo poprzecinany w szczególności przez leje ułatwia zadanie, gdyż pozwala strzelcom rzucającym granaty zbliżyć się stopniowo na rzut granatem, strzelcom osłaniającym zaś odciąć nieprzyjacielowi odwrót. Ogień rkm. i granatnika osłania posuwanie się grenadierów. Po ostatnim skoku następuje krótki ale bardzo silny ogień granatów ręcznych i wszystkich broni, przygotowujący szturm, który następuje bezpośrednio potym.

226. Do walki na granaty ręczne w ulicach nie używa się nigdy drużyny samodzielnie (p. 306).

ROZDZIAŁ III.

METODA SZKOLENIA.

ARTYKUŁ 1.

Szyki zwarte.

227. Poruszenia drużyny w szyku zwartym mają na celu przygotowanie do poruszeń w ramach plutonu.

Dca kompanii szkoli w tym zakresie stosownie do postanowień dz. V. Reg. Piech., cz. I.

ARTYKUŁ 2.

Walka.

228. Celem szkolenia jest *nauczyć żołnierza walczyć w ramach drużyny pod rozkazami jej dowódcy.*

Cel jest osiągnięty, kiedy każdy strzelec zna doskonale obowiązki każdego z żołnierzy drużyny i umie je wykonywać w jej ramach.

Ćwiczenia bojowe drużyny stanowią najlepsze przygotowanie do walki wyższych jednostek. Są one szczytem wyszkolenia strzelca. Są zaś tak ważne, że należy je stale wykonywać przez cały okres szkolenia.

229. Wyszkolenie bojowe drużyny wymaga poprzedniego wyszkolenia pojedyńczego strzelca. Przeprowadza się je przez:

— *ćwiczenia przygotowawcze* do walki,

— *ćwiczenia bojowe* drużyny.

Ćwiczenia te pozwalają na szkolenie równolegle strzelców i dców drużyn.

230. Uzupełnieniem i utrwaleniem wyszkolenia bojowego drużyny są ćwiczenia bojowe plutonu.

231. *Przygotowawcze ćwiczenia do walki.*

Są to ćwiczenia formalne, o znaczeniu pokazowym. Celem ich jest:

— *pokazać* szeregowcom różne ugrupowania drużyny
— przyzwyczaić ich do *szybkiego odnajdywania i zajmowania właściwego miejsca* w każdym ugrupowaniu,
— nauczyć dców drużyn *podawania komend i znaków,*
— wpoić w dców i strzelców *zrozumienie znaczenia ugrupowania drużyny* (ukrycie przed obserwacją, przed ogniem, ułatwienie użycia broni własnej, ubezpieczenie).

Ilość tych ćwiczeń należy ograniczyć do ściśle niezbędnych. Chodzi bowiem o to, by nie wytworzyć schematyzmu, który w walce może być zgubnym i sprzecznym z racjonalnym wykorzystaniem terenu.

232. *Ćwiczenia bojowe drużyny.*

Ćwiczenia bojowe drużyny dzielą się na:
— wstępne ćwiczenia bojowe,
— właściwe ćwiczenia bojowe.

a) *Wstępne ćwiczenia bojowe mają na celu:*
— szkolenie dców drużyn w rozwiązywaniu poszczególnych zadań poruszeń drużyny w walce, wyboru stanowiska walki ogniowej;
— dalsze szkolenie strzelców w ramach drużyny.

Instruktor wyjaśnia (podaje) głośno położenie i możliwości ognia npla (np. ogień, niema ognia, ogień npla niecelny, celny i t. p.). Uważa przytym, by każdy:
— stosował się do otrzymanych rozkazów,
— wykorzystywał teren jak najlepiej,
— właściwie używał swej broni,
— staranie celował i t. p.

Ćwiczenia wstępne nie wymagają większych przestrzeni i mogą być wykonywane prawie w każdym terenie; są one łatwe do przygotowania; pozwalają na przerobienie w ciągu jednego ćwiczenia kilku drobnych zagadnień, nie koniecznie z sobą związanych.

b) *Właściwe ćwiczenia bojowe* różnią się od poprzednich tym, że mają większą ciągłość i wymagają większej głębokości terenu. Na każde ćwiczenie składa się w kolejności logicznej kilka sytuacji bojowych i kilka ugrupowań. Każde ćwiczenie winno mieć na celu uwy-

puklenie kilku prostych zasad taktyki i wpojenie reguł dowodzenia. Są one szczególnie ważne dla wyszkolenia dcy drużyny. Zmuszają go one bowiem:

— bądź do działania względnie samodzielnego (patrol, placówka),
— bądź do wykonania zadania w ramach (przyjętych) plutonu, w łączności z sąsiadami (przyjętymi, pozorowanymi lub rzeczywistymi) i wobec npla pozorowanego, którego trzeba wykryć i wskazać,
— do składania meldunków.

233. W czasie ćwiczeń bojowych plutonu, mających na celu wyszkolenie dców drużyn, ci ostatni ćwiczą się w wykonywaniu zadania w ramach plutonu, w łączności z innymi rzeczywistymi drużynami. Te ćwiczenia są szczególnie pożyteczne dla studiowania działań drużyny drugiego rzutu.

234. W czasie wszystkich tych ćwiczeń instruktor stara się uwypuklić następujące *zasady:*

— konieczność i ważność *wysiłku wspólnego* i fatalne skutki poszczególnych niedociągnięć;
— potrzebę *porządku, karności i zwartości* działania;
— w czasie ruchu: konieczność *ciągłego i płynnego posuwania się* w kierunku przedmiotu natarcia i *stałego obserwowania go;*
— konieczność *wykorzystywania dla posuwania się skutków własnego ognia,* a w szczególności ognia sąsiadów;
— obowiązek *wspierania sąsiadów ogniem,* jak tylko ruch własny został zahamowany.

235. Instruktor musi bacznie czuwać by:

— ogień był przygotowany i wykonywany *z taką starannością,* jaka jest niezbędna w czasie walki (poprawne zajmowanie stanowisk, właściwy celownik, dokładne celowanie, dyscyplina ognia, uzupełnienie amunicji);
— wszyscy dobrze *zrozumieli technikę skoków* i wybór tego lub innego sposobu wykonania w zależności od rodzaju ognia npla i od terenu;
— *porządek i dyscyplina* naruszone przez nieprzewidziane okoliczności *zostawały niezwłocznie przywracane.*

Pozatym instruktor wpaja potrzebę odruchowego zbierania się (bez skupiania) przy dcy drużyny oraz pomocy wzajemnej w walce. Popiera wszelkie objawy

inicjatywy ze strony każdego strzelca, ograniczając ją jednak ramami zadania drużyny i rozkazów, wydanych przez jej dowódcę.

236. Poniżej podany jest wykaz zagadnień, które można przerobić w dzień i w nocy :

A. Podczas wstępnych ćwiczeń bojowych

a) *zajęcie stanowiska:*

— ugrupować drużynę tak, by uniknąć obserwacji i ognia npla,
— wykorzystać ochronę lub zakrycie w gotowości do użycia broni, względnie spełnienia swego zadania w drużynie;

b) *zmiana stanowiska :*
zbliżanie się :
— rzędem lub półdrużynami, zdala od npla lub w drugim rzucie,
— zachowanie kierunku, wykorzystanie jednego lub dwóch podejść, marsz w ugrupowaniu plotniczym, obrona ppanc,
— przejście przez ogień artylerii, daleki ogień piechoty, względnie przez teren zagazowany,
— przejście przez przestrzeń otwartą z zastosowaniem zaskoczenia,
— przejście przez wzgórze,
— wyjście ze skraju zakrycia,
— przejście przez las, wieś (drużyna w 1-ym lub w 2-im rzucie),
— posuwanie się w 1-ym rzucie — użycie strzelców z drugiej półdrużyny.

Natarcie i szturm :

— przyjęcie różnych ugrupowań,
— posuwanie się skokami bez strzelania — całą drużyną, półdrużynami, pojedyńczo,
— rozsypanie się,
— czołganie się przy podsuwaniu się,
— przyjęcie ugrupowania szturmowego, szturm i walka wręcz.

c) *walka ogniowa :*
— zajęcie stanowiska i otwarcie ognia z wykorzystaniem zaskoczenia,

— ostrzeliwanie różnych celów,
— walka ogniowa z kb.,
— zmiana stanowiska i otwarcie ognia.

d) *obrona terenu :*
— doraźne zajęcie stanowiska po jego zdobyciu,
— przyjęcie ugrupowania, przystosowanego do terenu i odpowiedniego dla prowadzenia ognia rkm. na wprost względnie bocznego,
— przygotowanie walki ogniowej: zadania ogniowe drużyny, przygotowanie ogni,
— prowadzenie walki ogniowej,
— przysposobienie terenu.

B. W czasie właściwych ćwiczeń bojowych.

1) *Drużyna samodzielna :*

a) *Patrol* — przed linią czuwania czat
— w dzień (teren otwarty, teren pokryty): ugrupowanie, zachowanie się przy pojawieniu npla (czołgi, kawaleria, piechota),
— w nocy (w pobliżu npla): ugrupowanie, posuwanie się.

b) *Placówka*
— zajęcie stanowiska, służba, wycofanie się.

c) *Drużyna — w walce o* rów (natarcie),

— *w obronie* rowu,

2) *Drużyna w oparciu o sąsiadów* (drużyna w pełnym składzie, sąsiedzi pozorowani lub też w pełnym składzie).

a) Drużyna na rozpoznaniu z dala od npla: po osi (służba szperacza, zachowanie się wobec czołgów, obserwacja plot),
b) Drużyna 2-go rzutu w zbliżaniu, w pobliżu npla (łączność),
c) Drużyna na rozpoznaniu w bezpośredniej bliskości npla:
— rozpoznanie ważniejszych punktów, zachowanie się podczas przerwy w marszu;
— napotkanie na słaby opór npla w małej odległości, przygotowanie szturmu, szturm;
— napotkanie na opór z większej odległości lub silniejszy niedopuszczający do dalszego posuwania się;

— wspieranie ruchu drużyn sąsiednich;
— wykorzystanie zakrytego podejścia dla wyjścia na skrzydło npla, hamującego ruch drużyn sąsiednich; przemykanie się, oskrzydlenie, ubezpieczenie w kierunku marszu, ogień boczny;

d) Drużyna w natarciu (pod osłoną potężnego wsparcia ogniowego: ckm., moździerzy, art.);
— posuwanie się do granicy pasa niebezpiecznego,
— szturm w chwili przeniesienia ognia w głąb,
— oczyszczenie i zajęcie przedmiotu natarcia,
— przejście do natarcia na następny przedmiot.

e) Drużyna w obronie.

C. W czasie ćwiczeń bojowych plutonu.

a) Łączne działanie trzech drużyn plutonu pierwszego rzutu, mającego zadanie rozpoznania; wkroczenie do akcji drużyny (względnie drużyn) 2-go rzutu (złamanie punktu oporu, osłona skrzydła);

b) Współdziałanie drużyn w natarciu :
— ze wsparciem artylerii,
— z czołgami.

c) Działanie drużyn w zajmowaniu terenu i w zachowaniu styczności.

d) Drużyny w obronie punktu oporu na linii oporu czat: walka ogniowa, działania opóźniające, wycofanie się.

DZIAŁ IV.

Pluton strzelecki.

ROZDZIAŁ I.

Szyki zwarte plutonu.

ARTYKUŁ 1.
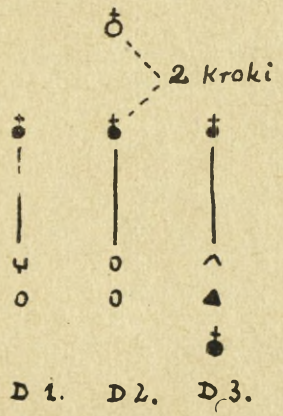
S z y k i.

237. *Szyki zwarte.*

— Kolumna trójkowa, wyjątkowo dwójkowa.

— Trójszereg, wyjątkowo dwuszereg.

Dca plutonu staje na dwa kroki przed kierunkowym (wyznaczonym uprzednio przez niego), jeśli nie wyznaczył odległości, w której kierunkowy winien stanąć za nim.

238. 1) *Kolumna trójkowa.*

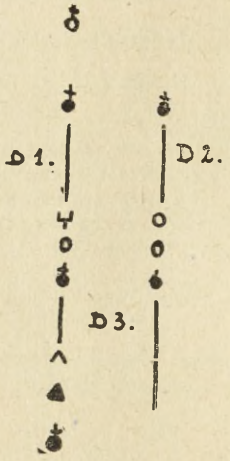
Kolumnę trójkową tworzą drużyny ustawione w rzędach obok siebie, utrzymując czucie łokciami.

Pierwsza drużyna tworzy lewy rząd. Drużynowi stają w odległości jednego kroku przed drużynami. Goniec i obserwator stają na końcu trzeciej drużyny. Celowniczy i amunicyjni granatnika — na końcu pierwszej i drugiej drużyny. Podoficer z-ca dowódcy plutonu staje w odległości jednego kroku, za ostatnim strzelcem prawego rzędu.

Jeżeli są podoficerowie nadliczbowi, ustawiają się na lewo od z-cy dowódcy plutonu.

2) *Kolumna dwójkowa.*

Kolumna dwójkowa tworzy się przez ustawienie poza dwiema pierwszymi drużynami stojącymi w rzędach

obok siebie — trzeciej drużyny, rozdzielonej na dwa rzędy. Obsługa granatnika staje na końcu pierwszej i drugiej drużyny. Dowódca trzeciej drużyny na czele półdrużyny rkm., zastępca drużynowego — na czele półdrużyny strzelców, goniec i obserwator na końcu półdrużyny rkm. Zastępca dcy plutonu na końcu lewego rzędu.

239. *Pluton w trój. i dwuszeregu.*

Trójszereg i dwuszereg otrzymuje się z kolumny trójkowej lub dwójkowej przez zwrot w lewo. Dowódca plutonu staje w/g. przepisów pktu 237-go.

W trój- i dwuszeregu strzelcy drugiego i trzeciego szeregu kryją na pierwszy szereg. Odstęp w szeregach wynosi 1 krok. Wyjątkowo do przeglądu strzelcy mogą stać na wyczucie łokciem.

240. Jeżeli oddział jest bez broni lub uzbrojony jednakowo, można ustawić go według wzrostu.

W dwuszeregu podoficerowie trzeciej drużyny ustawiają się na lewym skrzydle.

241. *Marsz podróżny.*

W rozkazie do marszu należy podać szyk jednostki. Jeżeli jest obawa niebezpieczeństwa lotniczego, normalnym szykiem oddziału w marszu dziennym oraz podczas nocy księżycowej jest rozluźniona kolumna dwójkowa: jeden rząd z lewej, drugi z prawej strony drogi. Kolumna trójkowa (lub dwójkowa) tylko w wypadku, gdy bezpieczeństwo na to pozwala.

Dowódca plutonu trzyma się z tyłu poza ostatnim szeregiem plutonu i od czasu do czasu przechodzi wzdłuż swego oddziału dla sprawdzenia porządku marszu.

Zastępca dowódcy plutonu idzie na końcu prawego rzędu. Jeżeli pluton maszeruje krokiem równym, dowódca plutonu idzie obok dcy 1—ej drużyny.

Podczas odpoczynku w marszu należy składać karabiny i plecaki na ziemię, jeśli nie było innego rozkazu.

ARTYKUŁ 2.

Zbiórki i równanie.

242. Zbiórka plutonu w kolumnie może być zarządzona w miejscu lub w marszu — według tych samych postanowień, jak dla drużyny (pkt. 151 do 158).

243. Zbiórka plutonu w kolumnie wykonywa się na rozkaz «... *Pluton, kierunkowa drużyna... (kierunek ..., na wysokości) zbiórka*».

Jeżeli dca nie określił miejsca kierunkowego w swym rozkazie dca drużyny kierunkowej staje za nim w odległości 2-ch kroków. Strzelcy drużyny kierunkowej kryją swego drużynowego, pozostałe drużyny stosują się do kierunkowej.

Żeby poprawić krycie, dca plutonu może ustawić dcę drużyny kierunkowej i wydać rozkaz: «*Kierunkowy ..... pokryć*». Obydwaj dcy pozostałych drużyn równają na dcę drużyny kierunkowej, każda z drużyn kryje swych drużynowych.

244. Trójszereg uzyskuje się bądź z kolumny trójkowej na komendę «*W lewo zwrot*», bądź na rozkaz: «*W trójszeregu zbiórka*». W tym ostatnim wypadku drużyny ustawiają się kolejno w rzędach i następnie wykonują zwrot na komendę swych drużynowych.

Pierwszy szereg w trójszeregu jest wyrównywany przez dcę plutonu. Dcy drużyn 2-ej i 3-ej sprawdzają i poprawiają półgłosem równanie swych drużyn. Krycie obowiązuje strzelców 2—go i 3-go szeregu. Koniec równania i krycia na rozkaz dcy plutonu.

245. Pluton w kolumnie może być przesunięty na wysokość oddziału już stojącego, równolegle i w pewnym odstępie, lub też na wysokość ustawionego przez dcę plutonu kierunkowego.

Dca plutonu po wykonaniu przesunięcia wyrównuje zgodnie z przepisami pktu 243.

247. Dla wyrównania plutonu w trój- (dwu-) szeregu w stosunku do stojących już oddziałów dca plutonu ustawia kierunkowych prawo- i lewoskrzydłowych i na nich równa cały pluton.

ARTYKUŁ 3.

Sprawianie szyków plutonu w kolumnie.

248. Musztra zwarta plutonu wykonywa się w/g. zasad wyszkolenia pojedyńczego strzelca.

249. *Marsz.*

Na rozkaz :

«*Drużyna kierunkowa*.....(w razie potrzeby),

Kierunek..... (jeśli kierunek ma ulec zmianie),

Pluton — marsz», (pluton rusza krokiem równym).

W każdym szeregu strzelec należący do drużyny kierunkowej utrzymuje odległość, dwaj sąsiedni równają na niego.

Zmiana kierunku marszu, albo na rozkaz dcy plutonu, względnie za jego przykładem. Jeśli dca plutonu idzie na czele, kierunkowy maszeruje za nim w odległości 2 kroków (lub w odległości nakazanej).

250. Zmiana kierunku w marszu wykonywa się na rozkaz dcy plutonu «*Kierunek....marsz*». Dca plutonu potwierdza rozkaz znakiem.

252. Pluton przechodzi w marsz krokiem dowolnym lub na «*odtrąbiono*», jak podano w mustrze drużyny.

ARTYKUŁ 4.

Sprawianie szyków plutonu rozwiniętego

254. Pluton w szyku rozwiniętym zasadniczo nie maszeruje, z wyjątkiem przesunięcia na małą odległość.

ARTYKUŁ 5.

Zmiana szyków.

256. Pluton, maszerujący w kolumnie trójkowej może przejść w trójszereg na rozkaz: «*Stawaj w lewo (prawo)*». Wykonanie podobnie jak w drużynie.

ARTYKUŁ 6.

W kozły broń i składanie plecaków

(oporządzenia).

259. Pluton składa karabiny i plecaki na ziemię, jak drużyna (pkt. 160 i 161).

260. W kozły broń wykonywa się w kolumnie trójkowej.

Na rozkaz «*w kozły broń*» — strzelec środkowy każdego szeregu chwyta lewą ręką broń swego sąsiada koło górnego bączka i stawia kolbę 20 cm. w lewo od końca swej lewej stopy, lufą na prawo. Ustawia następnie kolbę swego kb. 60 cm. przed środkiem ciała, lufą do tyłu i krzyżuje koźliki — swego kb. od spodu.

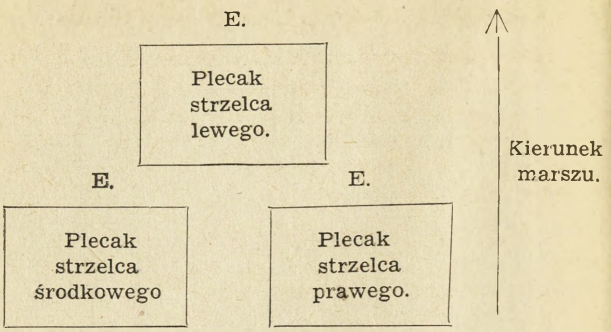
Strzelec prawy każdego szeregu chwyta swą broń oburącz między bączkami, łączy swój koźlik z już skrzyżowanymi i stawia kolbę 20 cm. na prawo od stopy prawej strzelca środkowego. Celowniczowie oddają swą broń drużynowym, którzy opierają ją o kozioł kb. przed sobą.

Uwaga: Pkty: 246, 251, 253, 255, 257, 258 — pominięte — treść ich wchodzi w punkty powyżej wyszczególnione.

261. Na rozkaz «*Za broń*» celowniczowie otrzymują swą broń od drużynowych, strzelcy każdego szeregu chwytają swą broń poniżej bączka górnego, wszyscy trzej unoszą kozioł, aby go rozłączyć i stają z bronią u nogi.

262. Na rozkaz «*Plecaki (oporządzenie) złóż*» — plecaki (oporządzenie) są kładzione po trzy przez prawe-

go strzelca każdego szeregu i na prawo od kozłów, zgodnie z poniższym rysunkiem :

E. Zewnętrzna strona plecaków.

Wkładanie plecaków (oporzadzenia) wykonywa się na rozkaz «*Plecaki (oporządzenie) włóż*».

263. Jeżeli trzej strzelcy jednego szeregu nie mają jednakowej broni, składają plecaki i czekają z bronią u nogi rozkazu «*rozejść się*». Wtedy opierają swoją broń o kozły ustawione przed lub za nimi.

264. W kozły broń w dwuszeregu wykonywa się wyjątkowo.

Dca plutonu po sprawdzeniu równania wydaje najprzód rozkaz «*do trzech odlicz*».

Trójka pierwszego szeregu składa broń w/g. postanowień pktu 260, trójka zapleczna oddaje broń swym poprzednikom, którzy ją dostawiają do kozła.

ROZDZIAŁ II.

WALKA PLUTONU.

ARTYKUŁ 1.

Postanowienia ogólne.

265. Pluton strzelecki jest najniższą jednostką piechoty, zdolną do manewrowania, to zn. do współdziałania w osiągnięciu jednego celu przez elementy mające różne zadania, a w szczególności do zapewnienia ciągłości ognia w czasie posuwania się.

Manewr plutonu jest zawsze prosty.

ARTYKUŁ 2.

Obowiązki dowódcy plutonu i jego pocztu.

Obowiązki dowódcy plutonu przed walką.

266. Dowódca plutonu winien zapewnić obsługę wszystkich r. k. m. i wydać potrzebne zarządzenia, sprawdzić, czy wyposażenie w amunicję jest pełne i czy broń jest w dobrym stanie. We właściwym czasie zarządza pogotowie bojowe.

W toku walki zaczepnej.

267. *Istotnym obowiązkiem dowódcy plutonu strzeleckiego w toku walki zaczepnej* jest ustalanie działania drużyn, prowadzenie ich w walce oraz kierowanie ogniem plutonu odpowiednio do tego manewru.

W tym celu dowódca plutonu:

— ustala kierunek i przedmiot, bądź każdej drużynie, bądź dla całości plutonu, podając drużynę kierunkową;

— czuwa nad zachowaniem kierunku, pomimo napotykanych przeszkód i odchyleń, jakie mogą powstać podczas ruchu;

— kieruje ogniem plutonu, dając zadania każdej drużynie i granatnikowi;

— wykorzystuje skutki ognia artylerii, podstawy ogniowej, jednostek sąsiednich, by posuwać pluton naprzód;

— wykorzystuje jedną (lub dwiema) drużynami skutki ognia reszty drużyn i ewentualnie granatnika, by łamać poszczególne gniazda oporu przeciwstawiające się posuwaniu plutonu;

— stale dba o łączność z dowódcą kompanii i sąsiednimi plutonami oraz o utrzymanie styczności;

— jeżeli pluton należy do rzutu natarcia, czuwa, by drużyny czołowe wykładały płachty wytyczne na żądanie lotnika, a w każdym wypadku, by przyjmowały rozkazy i informacje, podawane przez lotnika (rakiety, meldunki ciężarowe, serie karabinu maszynowego);

— po zajęciu przedmiotu natarcia porządkuje pluton, przygotowuje obronę terenu, nawiązuje łączność, uzupełnia amunicję i melduje dowódcy kompanii, — nie przerywając obserwacji przedpola (utrzymanie styczności); przygotowuje się do dalszego natarcia — o ile jest przewidziane (p. 207).

W toku walki obronnej.

268. Istotne zadanie dowódcy plutonu polega na takim ugrupowaniu drużyn i granatnika, by cały teren przed frontem lub w pasie podanym przez dowódcę kompanii, był pod ogniem, oraz na wyznaczeniu zadań ogniowych i podaniu sposobu zachowania się w razie natarcia npla.

Obrona przeciwlotnicza.

269. W razie ataku lotniczego w czasie walki zaczepnej lub obronnej, jeżeli pluton nie wykonuje innego zadania ogniowego, dowódca plutonu, może kazać otworzyć ogień przeciwko samolotom:

— z r. k. m.;

— z broni ręcznej.

Ogień ten wykonywany jest zgodnie z przepisami ujętymi w Instrukcji dla danej broni.

ROZKAZY BOJOWE.

270. Dowódca plutonu wydaje rozkazy ustnie. Muszą one być krótkie. Dowodzi głosem, znakami, gwizdkiem lub tymi sposobami łącznie. Niekiedy dowódca plutonu zamiast rozkazu stosuje przykład osobisty, który naśladują dowódcy drużyn i strzelcy. W każdej okoliczności dowódca plutonu przejawia ruchliwość i nie obawia się dojść osobiście do drużyny, by wydać rozkaz, o ile nie można porozumieć się głosem.

271. Dowódca plutonu dba o to, by stale informować dowódcę kompanii o nplu, o położeniu własnym i sąsiadów, o stratach i potrzebach (amunicja).

Dowódca plutonu reguluje zużycie amunicji. Na rozkaz dowódcy kompanii wysyła do punktu amunicyjnego kompanii dostateczną ilość strzelców — dla dostarczenia drużynom amunicji.

Obowiązki pocztu.

272. *Podoficer zastępca:* jest pomocnikiem i ewentualnym zastępcą dowódcy plutonu. Musi on stale uważać na znaki i wskazówki dowódcy plutonu, i stale pomagać mu w dowodzeniu. Gdy spełnia funkcje podoficera za frontem, posuwa się za ostatnią *drużyną*, pilnuje aby żaden ze strzelców nie odłączał się od oddziału. Gdy obejmuje dowództwo nad częścią plutonu, która *przejściowo* może się wymknąć z pod bezpośred-

niego wpływu dowódcy plutonu, nawiązuje z tym ostatnim łączność, gdy tylko położenie bojowe i warunki terenowe na to pozwolą. W wypadkach wyjątkowych może być użyty w charakterze łącznika, do przejściowo oddalonej od plutonu drużyny, wzgl. z ważnym meldunkiem do dowódcy kompanii. Jako ewentualny zastępca dowódcy plutonu podoficer ten musi bacznie śledzić za kolejnym rozwojem faz walki. Gdy dowódca plutonu oddali się od oddziału, np. celem osobistego rozpoznania terenu przyszłego działania, wówczas zca obejmuje dowodzenie plutonem. Wreszcie zastępca dowódcy plutonu, niejednokrotnie otrzymuje polecenie kontroli zużycia amunicji oraz organizacji zaopatrzenia; z reguły winien śledzić za właściwym utrzymaniem i konserwacją sprzętu, w szczególności broni.

273. *Obserwator:* wypatruje odcinek terenu, znajdujący się przed plutonem, śledzi za posuwaniem się drużyn oraz plutonów sąsiednich, składa meldunki dowódcy plutonu o spostrzeżeniach.

274. *Goniec*: zasadniczo winien utrzymywać łączność między dowódcą plutonu i dowódcą kompanii. W wypadkach wyjątkowych, gdy dowódca plutonu nie może ani głosem, ani znakami wydawać rozkazów, przenosi rozkazy poszczególnym drużynom.

275. *Celowniczy granatnika*: dowodzi obsługą tej broni, zajmując w ugrupowaniu plutonu miejsce wskazane przez jego dowódcę. Gdy położenie bojowe, w którym znajduje się pluton — wyklucza chwilowo użycie granatnika, dowódca plutonu — może wykorzystać zbędną część obsługi, dla obserwacji terenu i nawiązania łączności.

ARTYKUŁ 3.

SZYKI LUŹNE PLUTONU.

Postanowienia ogólne.

276. W walce pluton stosuje następujące szyki: — kolumna trójkowa, — kolumna drużyn, — drużyny na równej wysokości, — drużyny schodami, — trójkąt w przód, trójkąt w tył.

Ugrupowanie nie powinno być sztywne a zależne od zadania plutonu i warunków terenowych, w szczegól-

ności uwzględniać możliwości obserwacji i ognia ze strony npla.

Stosowanie takiego czy innego szyku zależne jest również od miejsca, które zajmie pluton w ogólnym ugrupowaniu kompanii.

Gdy pluton znajduje się w szyku luźnym, front i głębokość ugrupowania nie powinny w zasadzie przekraczać :

— w natarciu — 100 m. (front) i 150 m. (głębokość),

— w marszu zbliżania — 200 m.

Głębokość ugrupowania może przekroczyć tę normę wówczas, gdy pluton będąc w pierwszym rzucie otrzymał zadanie rozpoznania, (jeżeli teren na to pozwala).

277. Dowódca plutonu winien znajdować się tam, skąd najłatwiej będzie mógł dowodzić. W czasie walki posuwa się :

— dowolnie wysunięty naprzód, dopóki nie przewiduje się działania ogniem (drugi rzut) ;

— z jedną z drużyn plutonu, wówczas, gdy przewiduje się bliskie otwarcie ognia. W ten sposób ubezpieczony (pod osłoną własnej drużyny) ma możność natychmiastowego działania jedną ze swych jednostek, nakazując jej otwarcie ognia lub zmianę stanowiska.

278. Obserwator i goniec winni znajdować się bezpośrednio przy dowódcy plutonu. Goniec towarzyszy mu stale przy przesuwaniu się w terenie.

279. Obsługa granatnika maszeruje w ugrupowaniu plutonu w miejsce wskazanym przez dowódcę plutonu : — przeważnie z ostatnią drużyną.

Kolumna trójkowa.

280. Szyk identyczny jak w szyku zwartym. Ugrupowanie łatwe do kierowania, bardzo narażone na skutki ognia nplskiego. Może być stosowane w marszu zbliżania w nocy, albo wtedy, gdy odległość od npla, charakter terenu albo przejściowe okoliczności, (mała widoczność, mgła, zmierzch itp.) umożliwiają korzystanie z dróg, oraz istnieje małe prawdopodobieństwo dostania się w strefę ognia artylerii lub lotnictwa nplskiego.

Szyki luźne.

281. Następujące rozkazy służą do osiągnięcia ugrupowania plutonu w szyku luźnym :

a) *« Drużyna kierunkowa —*
Kolumna drużyn —
Odległość ..... kroków ».

Drużyna kierunkowa maszeruje w ślad za dowódcą plutonu wzgl. w kierunku nakazanym. (punkt w terenie). Pozostałe drużyny maszerują kolejno za drużyną kierunkową. Tego rodzaju ugrupowanie umożliwia wykorzystanie wąskich dróg podejścia w terenie, łatwą zmianę kierunku marszu oraz może być wykorzystane jako boczne ubezpieczenie skrzydeł. W tym ugrupowaniu ułatwione jest dowodzenie plutonem w marszu. W szczególności winno być stosowane przy marszu w nocy lub w terenie zalesionym : jednak w tym wypadku odległości między drużynami winny być zmniejszone względnie zupełnie skasowane.

b) *« Drużyna kierunkowa —*
drużyny na równej wysokości —
Odstęp ..... kroków ».

Drużyna kierunkowa maszeruje w ślad za dowódcą plutonu lub w kierunku nakazanym. Jeżeli nie wydano specjalnego rozkazu, a pluton przechodzi w szyk drużyn na równej wysokości z kolumny drużyn, drużyną kierunkową będzie drużyna czołowa, druga z kolei maszeruje z prawej a trzecia z lewej strony drużyny kierunkowej. Tego rodzaju ugrupowanie umożliwia rozpoznanie na szerokim froncie przy możliwości równoczesnego wprowadzenia do akcji trzech r. k. m. Ugrupowanie wszerz mniej naraża na skutki ognia npla niż ugrupowanie wgłąb plutonu, przy wyruszeniu z podstawy wyjściowej i przekraczaniu obserwowanego wzgórza, daje ono również większe wrażenie siły (szturm).

c) *« Drużyna kierunkowa ..*
Schody w prawo — (w lewo) —
Odstęp — odległość ..... kroków ».

Tego rodzaju ugrupowanie będzie bocznym ubezpieczeniem odsłoniętego skrzydła umożliwiającym równoczesne wprowadzenie do akcji trzech r. k. m. w kierunku marszu (natarcia).

d) *«Drużyna kierunkowa —*
Trójkąt w przód (w tył) —
Odstęp — Odległość ..... kroków ».

Jest to ugrupowanie najczęściej stosowane w walce. Umożliwia ono z jednej strony rozwinięcie stałego maksimum ognia, zachowując w plutonie pewną głę-

bokość, z drugiej strony pozwala na wykorzystanie przynajmniej dwóch podejść.

282. Przy wszystkich wyżej omawianych ugrupowaniach plutonu, dowódca plutonu, jeżeli uzna to za wskazane, daje zlecenia dowódcom drużyn, dotyczące szyku w drużynach (pół-drużynami wzgl. tyralierą). Na rozkaz dowodcy plutonu *«ugrupowanie szturmowe»* pluton ugrupowuje się zazwyczaj w drużynach na równej wysokości, drużyny w tyralierze.

283. Przy takim czy innym ugrupowaniu dowodzenie plutonem, a mianowicie: rozkaz marszu, zatrzymywanie plutonu, zmiana kierunku, regulowanie tempa — wykonuje się na rozkaz i w sposób przewidziany dla drużyny (p. 189).

ARTYKUŁ 4.

RUCH.

I. Marsz zbliżania.

Pluton osłonięty.

284. W wypadku gdy pluton jest osłonięty, dowódca plutonu zarządza takie ugrupowanie w marszu zbliżania, któreby dawało maksimum wygody, oraz możność wykorzystania istniejących osłon w terenie. Dowódca plutonu maszeruje w dowolnej (zależnie od potrzeby) odległości przed wyznaczoną przez niego drużyną kierunkową, a to celem rozpoznania terenu, aby stosownie do niego zarządzić takie czy inne ugrupowanie plutonu. Prowadzi swój pluton, dąży do zachowania przez pluton właściwego miejsca w stosunku do innych plutonów (w ogólnym ugrupowaniu kompanii) oraz utrzymania łączności z jednostką, która go poprzedza i ubezpiecza. Nie utrzymanie tej łączności jest równoznaczne z brakiem ubezpieczenia, chyba że marsz zbliżania odbywa się pod osłoną ustalonego frontu.

Pluton nieosłonięty.

285. Gdy pluton jest plutonem czołowym kompanii pierwszego rzutu, i maszeruje nieosłonięty, wówczas ma zadanie przeprowadzenie rozpoznania. Zależnie od rozkazów, jakie w tym względzie zostały wydane przez dowódcę kompanii (p. 395):

I. Pluton posuwa się możliwie najdłużej drogami, gdy posiadane wiadomości wskazują na znaczną odległość od npla. Zasadniczym zadaniem plutonu będzie zaalarmowanie jednostek ubezpieczonych w razie pojawienia się broni pancernej npla.

Pluton winien być tak ugrupowany w głąb, aby mógł z łatwością ukryć się i zabezpieczyć, wykorzystując naturalne zakrycia wzdłuż osi marszu. Dowódca plutonu winien być przygotowany do natychmiastowego otwarcia ognia na pojawiającą się broń pancerną npla lub na elementy, które jej towarzyszą (r. k. m. strzelają pociskami przeciwpancernymi). Jeżeli broń pancerna npla zdoła przedrzeć się w głąb ugrupowania, pluton winien przeciąć jej drogę odwrotu, umieszczając możliwie szybko na drogach prowizoryczne przeszkody, względnie miny, jeżeli je posiada.

II. Pluton schodzi z dróg, gdy według posiadanych wiadomości npl znajduje się blisko, co zmusza do bardziej szczegółowego rozpoznania terenu. Bada ważne punkty w terenie, w swoim pasie działania, przy czym stara się wykorzystać zakrycia terenowe oraz drogi podejścia w sposób nie kolidujący z wykonaniem właściwego zadania. Dla przeprowadzenia rozpoznania dowódca plutonu wyznacza odpowiednią ilość drużyn. Pluton posuwa się stale w pogotowiu, gotów do rozpoczęcia w każdej chwili walki ogniem, i w szyku na tyle luźnym, aby nie być narażonym na straty (p. 281 d i wyjątkowo b). Drużyny przeznaczone na zwiady posuwają się w takiej odległości przed pozostałymi jednostkami, aby zabezpieczyć je przed zaskoczeniem (p. 276). Dowódca plutonu maszeruje z drużyną kierunkową za szperaczami. Szerokość pasa terenu, w którym pluton może skutecznie przeprowadzać rozpoznanie zależna jest od ukształtowania terenu. W zasadzie nie przekracza 300 metrów.

Rozkaz.

286. Przed wyruszeniem dowódca plutonu wskazuje *na terenie* podoficerowi zastępcy, dowódcom drużyn i w miarę możności wszystkim strzelcom:

— kierunki: punkt kierunkowy i kąty marszu (według busoli) ewent. drogi posuwania się;

— zadanie plutonu, — wynikające z przedmiotu do osiągnięcia nakazanego przez dowódcę kompanii,

— początkowe ugrupowanie i, jeżeli zajdzie potrzeba,

zadania szczegółowe niektórych drużyn (drużyna kierunkowa, zwiadowcza, przeznaczona do utrzymania łączności),

— miejsce dowódcy plutonu.

W miarę możności uzupełnia powyższe wskazówki w sposób następujący:

— położenie (npl, jednostki sąsiednie),

— zachowanie się w razie zetknięcia się z nplem,

— miejsce dowódcy kompanii i jego oś posuwania się.

Rozkazy w trakcie marszu zbliżania.

287. W czasie posuwania się dowódca plutonu ogranicza się do nakazywania kolejnych skoków i, jeżeli zajdzie potrzeba, zarządza zmiany w ugrupowaniu początkowym plutonu.

Skoki określa liniami terenowymi, któreby dawały możność obserwacji terenu dalszego marszu zbliżania, oraz stanowiły przeszkodę wzgl. utrudnienie w działaniu nplskiej broni pancernej.

Zachowanie się w czasie zatrzymania się.

288. W chwili zatrzymania się plutonu, po osiągnięcin linii wyznaczonej przez dowódcę kompanii, dowódca plutonu rozmieszcza swoje drużyny w sposób zapewniający im pełną gotowość bojową oraz wykluczający zaskoczenie z bliskiej odległości przez broń pancerną npla. Taki stan rzeczy osiągnie się, jeżeli front plutonu oraz luki między jednostkami są dozorowane i mogą być w każdej chwili pokryte ogniem. Dowódca plutonu stara się nawiązać łączność z jednostkami sąsiednimi i składa meldunek dowódcy kompanii.

Manewr plutonu przy napotkaniu oporu.

289. Gdy pluton napotka w terenie punkt, skąd rażony jest ogniem, stara się go oskrzydlić i zlikwidować. W tej fazie walki ogień npla częstokroć nie ma charakteru ciągłej zorganizowanej linii, zaś pluton działając w stosunkowo szerokim pasie terenu będzie mógł znaleźć miejsca przenikania, będzie więc mógł wykonywać manewr.

Drużyna (wzgl. drużyny) zatrzymana (-ne) w strefie ognie nplskiego, zwalcza (-ją) go ogniem i stara (-ją) się obezwładnić npla, wspierana (-ne) ewent. ogniem granatnika. Reszta plutonu pod osłoną tego ognia, wykorzystując dogodne drogi podejścia, posuwa się (naciera) w kierunku nakazanego przedmiotu natarcia, rozpo-

czynając oskrzydlenie punktu oporu, razi go ogniem bocznym, przy czym zabezpiecza się od frontu.

Drużyna (względnie drużyny) zatrzymana ogniem nie przyjaciela stara się ponownie ruszyć naprzód. W szczególności wykorzystuje skutki obezwładnienia npla, osiągnięte ogniem granatnika. Z chwilą gdy ogień własnego granatnika staje się dla drużyn (drużyny) niebezpieczny, strzelcy kryją się w chwili wybuchu granatu. Starają się posuwać naprzód bardzo krótkimi skokami, możliwie najbliżej npla, aby móc przejść do szturmu. Szturm wykonywa się bądź z inicjatywy drużyny, która doszła na odległość szturmową, bądź też z inicjatywy dowódcy plutonu. Pluton ponownie rusza naprzód, skoro tylko uzyska możliwość.

Gdy pluton natknie się na ciągłą linię ognia, dąży do ustalenia punktów ognia nplskiego w terenie, melduje o położeniu dowódcy kompanii, którego interwencja będzie w tym stanie rzeczy potrzebna. W oczekiwaniu na dalsze rozkazy pluton organizuje się w terenie.

Strefa nieostrzeliwana.

290. Jeżeli plutony sąsiednie zostały zatrzymane ogniem npla, pluton który ma przed sobą nieostrzeliwany pas terenu, śmiało posuwa się naprzód aż do osiągnięcia linii nakazanej przez dowódcę kompanii, nie troszcząc się o równanie z jednostkami sąsiednimi. Po osiągnięciu przedmiotu natarcia ubezpiecza się na bokach, stara się wspomagać natarcie jednostek sąsiednich ogniem bocznym, w szczególności ogniem granatnika.

II. Natarcie.

291. Ugrupowanie plutonu,wchodzącego w skład rzutu natarcia winno przedewszystkim umożliwić posuwanie się w terenie przy równoczesnym rozwinięciu maksymalnej potęgi ognia.

Pluton przeważnie ugrupowany będzie w szyku «trójkąt w tył» (p. 281), drużyny w tyralierze.

Rozkaz do natarcia.

292. Przed natarciem dowódca plutonu przeprowadza rozpoznanie podstawy wyjściowej plutonu, bada przy pomocy lornetki teren, który należy przebyć i *w terenie* daje dowódcom drużyn rozkazy, zawierające następujące punkty :

— kierunki natarcia i kąty marszu,
— przedmioty natarcia,
— początkowe ugrupowanie,
— m. p. dowódcy plutonu ;
— sposób wyruszenia z podstawy wyjściowej.

Jeżeli ma czas, uzupełnia rozkazy, podając: wiadomości o nplu, szczegółowe zadanie kompanii, ogólny kierunek natarcia, rozmieszczenie plutonów sąsiednich, wsparcie czołgami, artylerią i podstawą ogniową, znaki umówione.

Wykonanie natarcia.

293. Pluton rusza do natarcia pod osłoną elementów ognia, które wspierają rzut natarcia (podstawa ogniowa, artyleria, czołgi itp.) Posuwanie się plutonu aż do dojścia na odległość szturmową (p. 201) wykonywa się skokami : długość i rodzaj tych skoków zależne są wyłącznie od skutków obezwładnienia npla ogniem oraz warunków terenowych. Póki zachodzi możliwość posuwania się naprzód w nieostrzeliwanym pasie terenu bez większych strat, dowódca plutonu pcha śmiało swoje drużyny w kierunku przedmiotu natarcia. Pluton posuwa się bez strzału. Dowódca plutonu koordynuje skoki poszczególnych drużyn, bacząc na utrzymanie kierunku natarcia. Z chwilą, gdy dalsze posuwanie się bez ognia staje się niemożliwe, dowódca plutonu rozpoczyna walkę ogniem. Pluton posuwa się nadal, torując sobie drogę własnym ogniem i korzystając ze wsparcia ogniowego plutonów sąsiednich.

Walka ogniowa.

294. Dowódca plutonu wprowadza niezwłocznie do akcji te wszystkie środki ogniowe, które uważa za niezbędne do obezwładnienia oporu npla. Przez niespodziane otwarcie ognia stara się zaskoczyć przeciwnika.

295. Świadomy wsparcia, które uzyska od dowódcy kompanii, stara się początkowo wyzyskać całą potęgę własnego ognia, aby torować sobie dalszą drogę w natarciu. Mając to na względzie, będzie wysuwał na czoło ugrupowania własne środki ogniowe, wszędzie gdzie jest możliwość dalszego ruchu naprzód.

Nieskomplikowane przesunięcia w plutonie, które w związku z tym zarządzi, wykonane zostaną w sposób przewidziany w p. 289.

W razie potrzeby inicjatywa musi wyjść od dowódców

drużyn, powoduje to nieustanne zmiany ugrupowania plutonu.

296. Gdy dalsze posuwanie się w natarciu okaże się niemożliwe, dowódca plutonu czepia się terenu i składa meldunek dowódcy kompanii. Wprowadza do walki wszystkie rozporządzalne środki ogniowe i stara się wspomagać sąsiadów. Jeżeli może — wspiera ich przez działanie ogniem bocznym, ostrzeliwując w dalszym ciągu własny przedmiot natarcia.

Winien być stale gotowy do dalszego natarcia w chwili, gdy spadek natężenia ognia nplskiego na to pozwoli.

Ogień plutonu na korzyść czołgów.

297. Pluton obowiązany jest we wszystkich fazach walki wspomagać czołgi, które z nim współdziałają w wykonywaniu zadania. Od chwili wyruszenia z podstawy wyjściowej, poprzez wszystkie fazy walki, ciąży na plutonie stały i bezwzględny obowiązek niezwłocznego zwalczania ogniem każdej broni przeciwpancernej, która się ujawni. Nieprzyjaciela, który napadł czołg, pluton ostrzeliwuje ogniem całej rozporządzalnej broni.

Działanie granatnika.

298. Gdy pluton znajduje się w odległości mniejszej niż 450 m. od npla, użycie granatnika może ułatwić posuwanie się w natarciu własnego plutonu albo plutonu sąsiedniego. Użycie granatnika staje się specjalnie wskazane, gdy pluton zbliży się do przedmiotu natarcia na odległość, uniemożliwiającą dalsze użycie własnego ognia artylerii i moździerzy. Natomiast ogień granatnika może być faktycznie stosowany do ok. 100 metrów przed nieosłoniętymi własnymi oddziałami, — w odległości do 30 m. przed oddziałami osłoniętymi (zależnie od odległości, z której granatnik strzela.)

Używać granatnika wolno tylko do wykonania ognia niszczącego, albo do szybkiego obezwładnienia ; ogień winien być celny i krótkotrwały, skierowany na przedmioty dokładnie określone.

Dowódca plutonu wskazuje celowniczemu granatnika:
— cel do ostrzelania ;
— czas rozpoczęcia ognia (jeżeli zajdzie potrzeba),
— przybliżone stanowisko ogniowe ;
— odległość ;
— maksym. zużycie granatów, (jeżeli dowódca uzna taki rozkaz za potrzebny i możliwy) ;

— miejsce, dokąd się udać po wykonaniu zadania.

Celowniczy granatnika strzela zgodnie z postanowieniami Instrukcji dla tej broni. Gdy pożądany skutek został osiągnięty względnie ustalona ilość granatów została zużyta, dołącza do dowódcy plutonu w oczekiwaniu dalszych rozkazów.

Szczegółowe przepisy dotyczące plutonu wsparcia.

299. Pluton wsparcia maszeruje początkowo w ugrupowaniu dostosowanym do wykonania ewentualnie otrzymanego zadania. Ugrupowanie to powinno odpowiadać dwóm warunkom:

— uniknięcia strat dzięki wykorzystaniu terenu,

— możności natychmiastowego wkroczenia do akcji.

Dowódca plutonu maszeruje przed plutonem, kierując go od zakrycia do zakrycia w terenie. Pozostaje w łączności z plutonami rzutu natarcia oraz z sąsiednimi plutonami. Informuje się o położeniu i, jeżeli zachodzi potrzeba, zmienia początkowe ugrupowanie, aby być gotowym do zapobiegania niespodziankom (luka albo oderwanie na skrzydle). Stale winien dbać o ubezpieczenie skrzydeł plutonów rzutu natarcia. Przy każdej możliwości nawiązuje z dowódcą kompanii styczność osobistą. Utrzymuje pluton w nakazanej odległości od rzutu natarcia.

W odpowiednim terenie pluton wsparcia może współdziałać ogniem:

— w natarciu kompanii, jeżeli dzieli ją znaczny odstęp od kompanii sąsiedniej,

— w odparciu przeciwuderzenia, zagrażającego skrzydłu plutonów pierwszego rzutu.

Jeżeli stosowanie tego rodzaju ognia będzie możliwe, musi ono nastąpić samorzutnie.

III. Szturm.

300. Jeżeli szturm jest ostatnim skokiem natarcia — wykonywa się całym plutonem z inicjatywy dowódcy plutonu. Gdy pluton dojdzie na odległość szturmową ściśnia w miarę możności swoje ugrupowanie, w każdej drużynie stosuje się przepisy p. 175.

Trzy drużyny w tyralierce, wspierane ogniem granatnika, na rozkaz lub znak dowódcy przechodzą równocześnie do uderzenia wręcz. Dowódca plutonu po-

Biblioteka Naukowa

rywa za sobą żołnierzy osobistym przykładem i zdecydowaną postawą.

301. *Gdy szturm następuje bezpośrednio po wyruszeniu z podstawy wyjściowej,* pluton jest już na niej poprzednio umieszczony frontem do przedmiotu natarcia. Najczęściej pluton jest ugrupowany w szyku drużyn na równej wysokości (ugrupowanie szturmowe). Pluton rusza w nakazanym czasie posuwając się możliwie najbliżej za ogniem własnej artylerii. Drużyny posuwają się wprost na wskazane im punkty w przedmiocie natarcia, nie tracąc czasu na oczyszczanie napotkanych drobnych elementów oporu npla. Jeżeli przedmiot natarcia jest ostrzeliwany ogniem własnej artylerii, pluton bez zwłoki przechodzi do szturmu w chwili, gdy własna artyleria przerwie ogień. Ważnym jest w obu wypadkach wyzyskać zaskoczenie npla przez nieprzerwany ruch naprzód.

302. Gdy dalszy ciąg walki odbywa się wewnątrz ugrupowania nplskiego, działanie plutonu sprowadza się do kolejnych dłuższych lub krótszych przesunięć w terenie, wspieranych w razie potrzeby ogniem (p. 289 i 293), a kończących się szeregiem odrębnych szturmów, wykonywanych z bliskiej odległości (p. 300). Tego rodzaju szturm wykonywa się nieraz całym plutonem, bardzo często zaś drużynami z inicjatywy dowódców drużyn.

303. Z chwilą, gdy pluton zwalczy opór npla, dowódca plutonu natychmiast doprowadza swój oddział do porządku. Dalsze natarcie rozpoczyna się bezzwłocznie, w odpowiednim ugrupowaniu, aż do osiągnięcia nakazanego przez dowódcę kompanii przedmiotu natarcia. Po osiągnięciu przedmiotu natarcia, tak jak w każdym wypadku nieoczekiwanego zatrzymania się plutonu, dowódca plutonu zarządza zajęcie i umocnienie terenu stosownie do dalszych przepisów niniejszej instrukcji (p. 311), oraz składa dowódcy kompanii meldunek o położeniu.

IV. Wypadki szczególne.

304. Pluton może być powołany do wzięcia udziału w wykonywaniu pewnych zadań, a mianowicie:

— posuwanie się ulicami (walka w miejscowościach, Reg. Piech. cz. II. p. 467).

— posuwanie się rowami dobiegowymi lub ścieżkami oraz oczyszczanie punktów oporu, schronów i t. p., nie zlikwidowanych przez rzut natarcia w trakcie działania zaczepnego przeciw stanowiskom umocnionym lub ufortyfikowanym (Reg. Piech. cz. II, p. 497 i 419),

— wykonanie wypadu (Reg. Piech. cz. II, p. 518).

Pluton walczy wówczas granatami ręcznymi.

Pluton może również otrzymać samodzielne zadanie rozpoznania (R. P. cz. II, p. 101).

Przy wykonywaniu tych różnorodnych zadań dowódca plutonu może uznać za celową częściową zmianę organizacji plutonu, wzmacniając np. jedną z drużyn przez przydzielenie strzelców z innej drużyny, a nawet z dwu pozostałych.

Walka granatami.

305. Gdy pluton walczy granatami, poszczególne drużyny zmuszone są działać we względnym odosobnieniu. Dowódca plutonu przydziela granatnik do jednej z drużyn. Zarządza takie przesunięcia strzelców między drużynami, jakie będą konieczne ze względu na powierzone poszczególnym drużynom zadania. Obejmuje osobiście dowodzenie jedną z drużyn. Działa wówczas jak dowódca drużyny w sposób przewidziany w p. 224 i dalszych tejże instrukcji.

306. W walce ulicznej pluton zajmuje się oczyszczaniem tylko pewnej określonej części tej samej ulicy lub skraju miejscowości i nie może być dzielony. Grenadierzy i część strzelców z czołowej lub z czołowych drużyn prześlizgują się wzdłuż ścian, aby osiągnąć okna piwnic, wówczas gdy inni strzelcy pilnują drzwi i okien z przeciwległej strony ulicy. R. k. m. gotów jest do ostrzeliwania w każdej chwili jezdni. Lewa strona ulicy, patrząc w kierunku npla, jest najodpowiedniejszą do przesuwania się naprzód, gdyż strzelec może zabezpieczyć lewą stronę ciała we wnękach drzwi. Reszta plutonu w szyku bardzo rozproszonym postępuje z tyłu; niektóre jednostki mogą być powołane, jeżeli zajdzie potrzeba, do przesuwania się wewnątrz domów (Reg. Piech. cz. II, p. 473).

307. Posuwanie się rowami dobiegowymi, wykonanie wypadu — wykonywa się w sposób jak podano w p. 224 i 225.

Rozpoznanie.

308. Pluton wyposażony względnie niewyposażony w środki łączności, wyjątkowo wzmocniony jednostkami broni ciężkiej, może działać w dzień i w nocy, jako oddział rozpoznawczy. W większości wypadków celem rozpoznania będzie utrzymanie styczności z nplem; rozpoznanie może również dotyczyć właściwości terenu (np. stwierdzenie oraz określenie charakteru przejść przez przeszkodę terenową). Zadanie oddziału rozpoznawczego winno być bardzo dokładnie określone. W zasadzie przewiduje się obramowanie jednostki rozpoznawczej ogniem piechoty i artylerii. Jednostki sąsiednie i artyleria są uprzedzane o wymarszu oddziału rozpoznawczego.

W dzień pluton działa analogicznie, jak pluton czołowy kompanii pierwszego rzutu w marszu zbliżania w pobliżu npla (p. 285), z tą jednak różnicą, że musi się ubezpieczyć w paru kierunkach.

Przeważnie pluton posuwa się w szyku «trójkąt w przód» (p. 281).

Drużyna czołowa działa wówczas jak patrol, pozostałe drużyny ubezpieczają jej boki i osłaniają wycofanie. Oddział rozpoznawczy posuwa się kolejnymi rzutami — drużyna w ostatnim rzucie posuwa się wówczas, gdy czołowa się zatrzymuje i odwrotnie. Promień działania nie powinien przekraczać 2 kilometrów. Przy specjalnym ukształtowaniu się terenu może się okazać konieczne wprowadzenie innych jednostek do akcji, a to celem ubezpieczenia boków i osłonięcia wycofania się oddziału rozpoznawczego.

Nocą oddział rozpoznawczy działa w ugrupowaniu na tyle ścieśnionym, aby poszczególne jednostki mogły zachować łączność i były w ręku dowódcy plutonu. Pluton maszeruje ubezpieczony, osłonięty na bokach i przed frontem małymi patrolami. Przesuwa się w terenie krótkimi skokami, zaznaczonymi — o ile możności — takimi liniami w terenie, które są łatwe do rozpoznania mimo ciemności (drogi, tory kolejowe, strumyki, ogrodzenia itp.), linie te winny być prostopadłe do osi posuwania się w nakazanym kierunku. Promień działania nie powinien przekraczać 1 kilometra.

Dowódca oddziału rozpoznawczego przesuwa się w środku swego ugrupowania, dołączając przy każdora-

zowym zatrzymaniu się do drużyny czołowej, aby *widzieć, słyszeć i obserwować*. Rozkazy wydawane są tego samego rodzaju, jak wydawane przez dowódcę patrolu (p. 218).

Sposób zachowania się oddziału rozpoznawczego w wypadku zetknięcia się z npiem winien być dokładnie sprecyzowany.

W każdym bądź razie nie jest zadaniem oddziału rozpoznawczego wszczynać walkę z jednostkami npla dobrze uzbrojonymi i silnie umocnionymi w terenie. Jeżeli zajdzie tego rodzaju okoliczność wówczas, gdy pluton rozpoznawczy otrzymał zadanie nawiązania lub utrzymania styczności, stara się uzyskać wszelkie potrzebne wiadomości i zależnie od rozkazu: albo organizuje się obronnie w terenie i przesyła meldunek, albo powraca do własnych oddziałów. Jeżeli natomiast będzie w stanie dotrzeć aż do nakazanego punktu, czepia się terenu i przesyła meldunek, przeważnie przy pomocy ustalonych sygnałów.

ARTYKUŁ 5.

Zajęcie utrzymanie i obrona terenu. Postanowienia ogólne.

309. Pluton przystępuje do organizacji obrony, gdy:

— otrzyma zadanie zajęcia ściśle określonej części terenu i zatrzymania przed nią npla. Przeważnie pluton będzie wchodził w skład linii obronnej jako część składowa punktu oporu, może jednak otrzymać zadanie samodzielnego zorganizowania punktu oporu:

— gdy w trakcie posuwania się naprzód osiągnie przedmiot natarcia, na którym przewidziane jest zatrzymanie się na pewien okres czasu,

— gdy w natarciu został zatrzymany w swoim ruchu naprzód i nie jest w stanie dalej nacierać,

— gdy w trakcie posuwania się zmuszony jest do zatrzymania przeciwuderzenia npla.

W tych wszystkich okolicznościach pluton winien wczepić się w teren i utrzymać go za wszelką cenę. Może opuścić wyznaczony do obrony teren tylko na rozkaz i to pochodzący *bez żadnej wątpliwości od przełożonego*. Pluton walczy ogniem, a jego dowódca jest duszą tej obrony.

310. Organizacja obrony plutonu odbywa się stopniowo. Niezależnie od położenia dowódca plutonu w pierwszym rzędzie organizuje sieć ogni. Dąży do tego, aby cały teren przed frontem punktu oporu, a w miarę możności luki między nim a jednostkami sąsiednimi, były rażone ogniem.

Zajęcie i utrzymanie zdobytego terenu.

311. Jeżeli w trakcie posuwania się naprzód pluton przechodzi do obrony, spowodowanej lub niespowodowanej akcją ze strony npla, dowódca plutonu uzgadnia pierwsze zarządzenia wydane przez dowódców drużyn (p. 207). Ustala ponownie łączność z sąsiadami i dowódcą kompanii. Składa meldunek o położeniu i posiadanej amunicji. Dopilnowuje wyłożenia płacht wyczycznych na żądanie lotnika. Zarządza natychmiastowe wykonanie niezbędnych robót (zamaskowane stanowiska ogniowe). Zajmuje się utrzymaniem styczności wzrokowej, organizując dozorowanie i obserwację na froncie plutonu. Jeżeli zachodzi potrzeba, wysyła w tym celu przed linię frontu odpowiednią ilość czujek (Reg. Piech. cz. II, p. 311).

Pozycja obronna.

312. Gdy pluton zajmuje stanowisko obronne, dowódca plutonu w swoim rozkazie obrony podaje ustnie:
— zadanie plutonu,
— zadanie każdej z drużyn,
— zadania ogniowe — stanowiska r. k. m. i granatnika,
— sygnały alarmowe i dla ognia zaporowego,
— sposób zachowania się w razie natarcia npla, a w szczególności broni pancernej,
— kolejność wykonania robót.

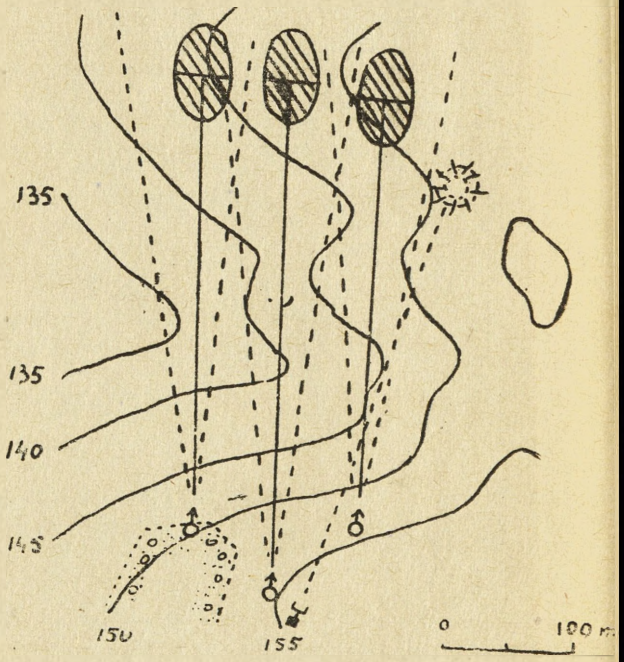
Plan ogni. Zadania ogniowe.

313. Ustne wskazówki dotyczące zadań ogniowych każdego r. k. m. i granatnika, jak tylko okaże się to możliwe, winny być uzupełnione i sprecyzowane w formie *pisemnych rozkazów ogniowych*.

Pisemny rozkaz ogniowy podaje (p. 211, 212):
— *przy ogniu obserwowanym:* strefę dozorwania, dokładnie określoną w terenie i ograniczoną w zasadzie możliwością przenoszenia ognia bez zmiany stanowiska.

W tej strefie, o ile niema zastrzeżeń, ogień bywa roz- rozpoczęty i prowadzony z inicjatywy dowódców drużyn (dowódcy plutonu dla granatnika) z chwilą ukazania się npla; [1])

— *przy ogniu nieobserwowanym* (noc, mgła, dym i tp.) główny cel zostaje dokładnie określony w terenie. Cel ten musi być ograniczony co do wielkości możliwością pokrycia go wiązką [2]) oraz posiadać ustalone dane ogniowe. Ogień na ten cel otwiera się na sygnał. Rodzaj i czas trwania ognia winien być zawczasu ustalony.

Ryc. 2. *Trzy rkm. strzelające czołowo — małe pole rażenia.*

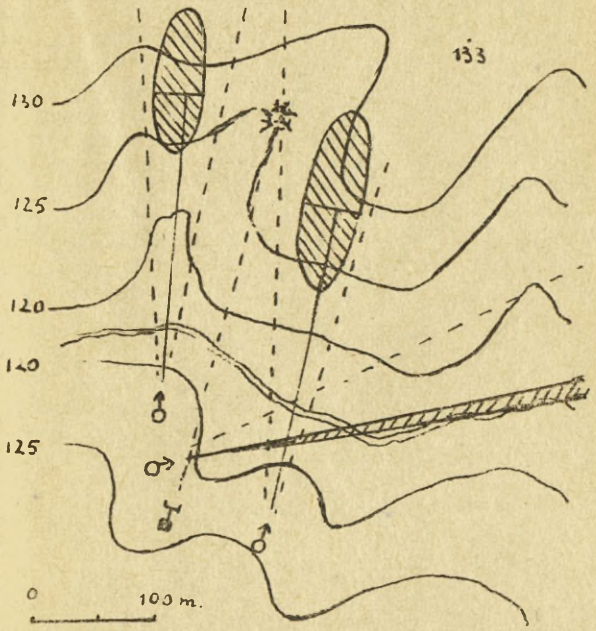
Uwaga : [1]) W razie potrzeby można dać dla r. k. m. jedno lub dwa zadania dodatkowe—(p. 213).

[2]) dopuszczalna szerokość: 50 m. dla r.k.m., 30 m. dla granatnika (Reg. Piech. cz. II, p. 50).

314. Szkice Nr. 2, 3 i 4 przedstawiają przykładowo ugrupowania plutonu, według których:

— r. k. m. strzelają prostopadle do linii frontu lub w kierunku bocznym,

— strefy dozorowania w miarę możności zazębiają się w ten sposób, aby cały teren przed stanowiskiem plutonu był pokryty ogniem.

Ryc. 3. *Dwa rkm. strzelają czołowo (małe pole rażenia), trzeci strzela flankująco (duże pole rażenia — zapora płaska).*

— główne cele dla r. k. m. są oznaczone — liniami ognia oraz strefą skutecznie bronioną, biorąc pod uwagę rozrzut i pole rażenia.

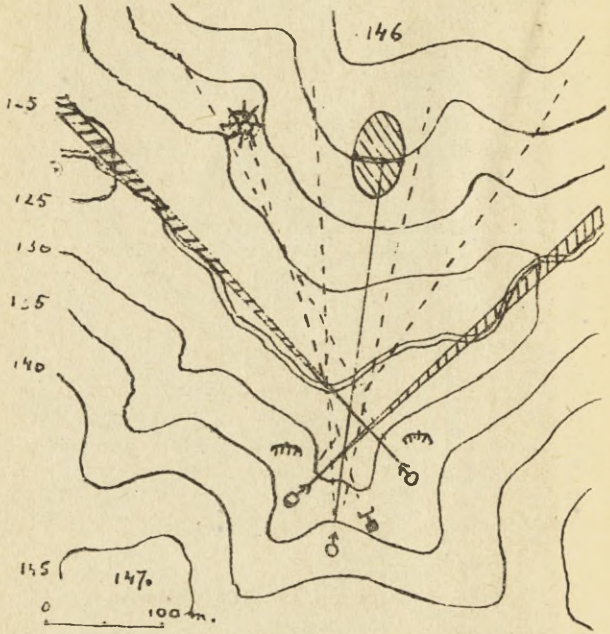
R. k. m. mające za zadanie wykonywanie ognia flankującego są ubezpieczone od czoła przez elementy ognia umieszczone między nimi a nplem. (R. k. m. lub strzelcy, p. 210).

Dowódca plutonu zapewnia bezpośrednią ochronę dla broni maszynowej, znajdującej się w pobliżu stanowis-

ka plutonu, niezależnie od tego czy znajduje się lub nie pod jego rozkazani.

Ten sam obowiązek ciąży na nim w stosunku do dział lub moździerzy, umieszczonych na jego froncie.

Front plutonu na stanowisku obronnym w zasadzie nie powinien przekraczać 150 metrów. Głębokość ugrupowaia jest zmienną — wynosi około 100 metrów.

Ryc. 4. *Dwa rkm. tworzą zapory płaskie, trzeci strzela czołowo (małe pole rażenia).*

Pogotowie.

315. Dowódca plutonu organizuje w zależności od sytuacji taktycznej : obserwację, służbę dozorowania oraz służbę wewnątrz plutonu.

Łączność.

316. Dowódca plutonu w następnej kolejności nawiązuje *osobiście* łączność z dowódcami plutonów sąsiednich i zaznajamia ich z tą częścią planu ogni która

ich dotyczy. Składa meldunek dowódcy kompanii o wydanych zarządzeniach zgłaszając trudności w ustalaniu ognia, w szczególności w lukach między sąsiadami.

Organizacja terenu.

317. Dowódca plutonu zarządza niezwłocznie budowę stanowisk ogniowych, wykorzystując, w granicach możliwości, zakrycia i przeszkody naturalne, jako ochronę przed bronią pancerną npla. Z chwilą zaakceptowania przez dowódcę kompanii ugrupowania całości strzelcy przystępują do wykonania normalnych prac ziemnych, przewidzianych przy organizacji obronnej terenu. Gdy zajmowanie stanowiska obronnego przedłuża się, kontynuuje się pracę nad umocnieniem terenu, przestrzegając rozkładu kolejności prac, ustalonego przez dowódcę (Reg. Piech. cz. II, p. 370). Dowódca plutonu składa zapotrzebowanie na niezbędny materiał i sprzęt, znajdujący się w taborze. Czuwa nad wstępnym maskowaniem robót ziemnych.

Zaopatrzenie w amunicję.

318. Dowódca plutonu zapotrzebowuje amunicję i organizuje jej dostarczanie. Gdy pluton wchodzi w skład pozycji obrony, niejednokrotnie zaopatrzenie w amunicję znacznie przekracza normalne wyposażenie. Amunicję tę umieszcza się częściowo przy miejscu postoju dowódcy plutonu, częściowo na stanowiskach ogniowych.

Miejsce postoju dowódcy plutonu.

319. Dowódca plutonu znajduje się przy jednej z drużyn i to w takim miejscu, by mógł obserwować przydzielony mu odcinek oraz utrzymywać łączność wzrokową z jedną z pozostałych drużyn, a jeżeli możliwe z obiema drużynami. Jednak nigdy nie zawaha się udać tam, gdzie według jego wyczucia obecność dowódcy będzie potrzebna, aby przeciwdziałać wypadkom walki, albo podnieść na duchu podkomendnych.

Rozkaz do obrony dla plutonu.

320. Jeżeli obrona się przedłuża, dowódca plutonu daje na piśmie rozkaz do obrony. W rozkazie tym umieszczone są również zarządzenia dotyczące służby

w plutonie. W razie zluzowania — rozkaz ten wręcza się dowódcy plutonu luzującego.

Wzór rozkazu poniżej:

Rozkaz do obrony dla plutonu Nr. 1.

Dowódca — por. Górski.
Z-ca — plut. Zarębski.

I. ZADANIE.

kompanii : — punkt oporu, w ramach którego ma walczyć pluton;

plutonu : — zadanie główne:

— odcinek do zajęcia, zorganizowania i obrony,

— odcinek ogniowy,

— zadanie dodatkowe.....

II. UGRUPOWANIE — patrz szkic na odwrocie.

— sąsiedzi.....

III. WYKONANIE.

Drużyny.	Zadania główne.		Zadania dodatkowe.	Łączność do utrzymania.	Różne.
	Odcinek dozorowania.	Cel główny.			
1 druż. 2 druż. 3 druż. Granatnik.			(jeśli zachodzi potrzeba)		

IV. ZARZĄDZENIA WSPÓLNE :

— *ubezpieczenie :* czujki, odcinek dozorowania w dzień, w nocy,

— *zachowanie się na wypadek natarcia npla :*

— otwarcia ognia w dzień, w nocy (zapora),

— obrona na miejscu i t. p.

— *znaki umówione :*

— alarm,

— uruchomienie ogni w zaporze głównej.

V. OBSERWACJA.

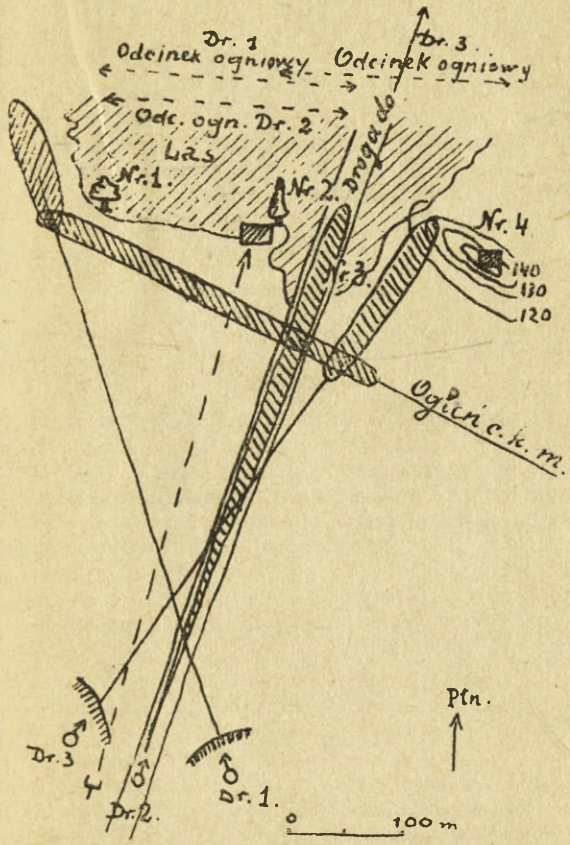
VI. ZAOPATRZENIE. Pkt. zaopatrzenia komp., kuchnia i t. p.

VII. PUNKT OPATRUNKOWY.

VIII. MIEJSCE POSTOJU dcy komp., dcy plutonu.

IX. PRACE DO WYKONANIA.

X. SŁUŻBA. (W dzień, w nocy).

Prowadzenie walki.

321. Dowódca plutonu kieruje ogniem plutonu i dopilnowuje ścisłego wykonania rozkazów obrony. W razie wdarcia się nieprzyjaciela na teren powierzonego mu odcinka usiłuje przeciwuderzeniem wyrównać front.

Wycofanie się plutonu.

322Jeżeli pluton otrzymał zadanie obrony do określonego czasu lub ograniczonej specjalną instrukcją i ma się w następstwie wycofać, dowódca rozmieszcza w ten sposób pluton w terenie, aby mógł — w miarę możności — wycofać się niespostrzeżenie. Dowódca ustala sposób wycofania się: bądź odskakując w całości, bądź pod osłoną zmniejszonej załogi (r. k. m. i paru strzelców). Ustala miejsce zbiórki, które byłoby niewidocznym z kierunku opuszczonej pozysji, nakazuje rozpoznanie i ustalenie dróg wycofania się drużyn. Podaje do wiadomości punkt zgrupowania się jednostki, do której należy pluton. Dowódca plutonu schodzi z pozycji z ostatnim elementem załogi.

ROZDZIAŁ III.

Metoda szkolenia.

ARTYKUŁ 1.

Szyki zwarte.

323. Ćwiczenia w szyku zwartym wykonywa się w zasadzie w ramach plutonu i zgodnie z przepisami zawartymi w regulaminie piechoty, część I. Dowódca nie przewiduje w programie wyszkolenia specjalnych godzin na musztrę zwartą, ale każdorazowo, gdy uzna za potrzebne, przeprowadza parę ćwiczeń, w szczególności w czasie odmarszu do kwater i przed rozejściem się. Konieczna jest bezwzględna poprawność i dokładność w wykonaniu, jednak czas przeznaczony na ten cel winien być ograniczony.

ARTYKUŁ 2.

W a l k a.

324. Wyszkolenie bojowe plutonu ma na celu:

— wyszkolenie dowódcy plutonu w dowodzeniu powierzoną mu jednostką oraz w umiejętności koordynowania działań drużyn w plutonie, mając na względzie wykonanie zadania otrzymanego od dowódcy;

— wyszkolenie dowódców drużyn w dowodzeniu drużynami w walce w ramach plutonu;

— pokazanie strzelcom, jak winny drużyny współ-

działać, by wykonać wspólne zadanie, unikając sztywnych i schematycznych ugrupowań;

— osiągnięcie wyszkolenia zastępcy dcy, obserwatora, gońca i obsługi granatnika.

We wszystkich okolicznościach wskazane jest dla celów wyszkoleniowych formowanie plutonu w składzie 3 drużyn. Jeżeli stany w drużynach nie osiągają 8 strzelców na drużynę, formuje się pluton w składzie 2 drużyn, jednak stanowisko zastępcy dcy, obserwatora, gońca i celowniczego granatnika należy zawsze obsadzić.

325. Wyszkolenie to osiąga się w czasie :

— przygotowawczych ćwiczeń bojowych,

— właściwych ćwiczeń bojowych.

Przygotowawcze ćwiczenia bojowe.

326. Celem przygotowawczych ćwiczeń bojowych będzie :

— wyszkolenie plutonu w różnych szykach bojowych oraz nauczenie mechanizmu poruszeń, wykonywanych w trakcie walki ;

— wyszkolenie dowódcy plutonu w dowodzeniu głosem, znakami, gwizdkiem, a dowódców drużyn w rozumieniu i wykonywaniu tych rozkazów;

— wyjaśnienie jednym i drugim dla jakiego celu stosuje się takie czy inne ugrupowanie.

Ilość tych ćwiczeń winna być ograniczona do ilości ściśle niezbędnej.

Ćwiczenia bojowe plutonu.

327. Gdy poszczególne szyki (ugrupowania) oraz mechanizm poruszeń są opanowane, instruktor stawia pluton w warunki sytuacji bojowej, zawsze prostej i niekomplikowanej. Każda sytuacja obejmuje tylko jedną fazę walki. Nieprzyjaciel jest pozorowany. Skutki ognia pozoruje się w terenie.

328. Uwaga instruktora w czasie ćwiczeń winna być głównie skierowana na następujące zagadnienia.

a) Marsz zbliżania.

— Marsz zbliżania osłonięty na długiej przestrzeni (rozczłonkowanie zależne od możliwości dowodzenia, terenu i położenia): zachowanie kierunku, użycie busoli, łączność z jednostką poprzedzającą i z sąsiednimi jed-

nostkami, przechodzenie przez strefy znajdujące się pod ostrzałem artylerii lub dalekiego ognia c. k. m., strefy zagazowane, ochrona przed obserwacją nieprzyjaciela i nalotami lotniczymi, obrona przeciwpancerna.

— Marsz zbliżania nie osłonięty zdala od nieprzyjaciela: obrona przed bronią pancerną nieprzyjaciela;

— marsz zbliżania nie osłonięty w pobliżu npla: rozpoznanie najważniejszych punktów w terenie, sposób zachowania się w chwilach zatrzymania plutonu, nawiązanie styczności, wymanewrowanie punktów oporu i wznowienie posuwania się naprzód, obrona przed bronią pancerną nieprzyjaciela w trakcie posuwania się.

b) Natarcie, szturm.

Pluton w rzucie natarcia:

— rozpoznanie i rozkaz do natarcia, umieszczenie na podstawie wyjściowej do natarcia, posuwanie się naprzód przed otwarciem ognia (ugrupowanie, skoki, kierunek, m. p. dowódcy, wykorzystanie podejść nieostrzeliwanych przez n-pla);

— współdziałanie ruchu z ogniem, działanie granatnika, samorzutne wzajemne wspieranie się drużyn między sobą, zmiany pierwotnego ugrupowania (unikając skupienia i pomieszania się drużyn);

— rozrywanie linii oporu nieprzyjaciela przez śmiałe przenikanie poprzez przestrzenie nierażone ogniem, wykonanie ogni bocznych;

— wykorzystanie skutków obezwładnienia, osiągniętych ogniem własnej artylerii, przez zbliżenie się do linii wybuchów własnych pocisków;

— szturm: skok końcowy w natarciu (ścieśnienie ugrupowania, przygotowanie ogniem, wyzyskanie właściwej chwili, wpływ dowódcy, uporządkowanie oddziału);

— szturm za własną ruchomą zaporą ogniową (ciągłość posuwania się);

— zatrzymanie w trakcie posuwania się naprzód, (uporządkowanie oddziału, ognie, łączność, przewidywania w związku ze wznowieniem ruchu naprzód), zaopatrzenie w amunicję wewnątrz plutonu.

Pluton z zadaniem ponownego nawiązania styczności:

Pluton wsparcia, w natarciu (posuwanie się, łączność, wzmocnienie, przedłużenie skrzydła);

Sformowanie drużyny w składzie wzmocnionym ze względu na specjalne zadanie walki granatami;
Walka przy współdziałaniu z czołgami.

c) Utrzymanie i obrona terenu.

— *Zajęcie zdobytego terenu:* sieć ogni, zmiany w ugrupowaniu, przegrupowanie się w głąb, dozorowanie, styczność, łączność, roboty ziemne, meldunki;
— *urządzenie pozycji obronnej,* obrona przeciwpancerna;
— *sieć ogni* (powiązanie ogni drużyn z ogniem granatnika, przygotowanie ogni, ustalenie rozkazów ogniowych);
— *pluton jako załoga punktu oporu* z c. k. m., armatkami, moździerzami, względnie bez nich;
— *prowadzenie walki* (pluton na czatach, pluton na linii oporu, przeciwuderzenie);
— *wycofanie się* plutonu na czatach;
— *sporządzenie szkicu rozmieszczenia;*
— *wydanie rozkazów do obrony.*

329. Instruktor przestrzega dowódcę plutonu przed używaniem skomplikowanych manewrów lub zbyt szybko następujących jeden po drugim. Winien uwypuklić w trakcie ćwiczenia, do jakiego stopnia rola dowódcy plutonu jest uproszczona przez to, że dowodzi tak małą jednostką, co umożliwia mu prawie natychmiastową zmianę powziętego zamiaru, nieodpowiadającego nadal położeniu. Może osobiście ocenić położenie podległych mu jednostek, wydawać bezpośrednio rozkazy.

DZIAŁ V.

MOŻDZIERZ 60 mm.

ROZDZIAŁ I.

Szyk zwarty.

330. Zasadniczym szykiem moździerza 60 mm. jest rząd, wyjątkowo szereg. We wszystkich szykach działonowy staje w odległości jednego kroku przed żołnierzem kierunkowym, względnie wyznacza mu odległość, na jakiej ma pozostać.

R z ą d.

331. Obsługa ustawia się jeden za drugim w odległości jednego kroku (p. ryc. 5). Woźnica ze swą biedką (jucznymi mułami) staje dwa kroki za obsługą.

332. Szereg otrzymuje się przez wykonanie zwrotu w lewo z szyku w rzędzie. Biedka (muły) staje dwa kroki za środkiem szyku.

Odstępy między żołnierzami patrz p. 149.

333. Zbiórka działonu w miejscu i w marszu odbywa się w rzędzie. Przepisy, dotyczące zmiany szyku, równania, marszu i form wypoczynku, znajdują się w p. 151 i 162.

Znaki umówione — patrz dz. II. i III.

ROZDZIAŁ II.

DZIAŁON W WALCE.

ARTYKUŁ 1.

Postanowienia ogólne.

334. Pojedyńczy moździerz 60 mm. jest podstawowym elementem walki i ognia. Tworzenie choćby przejściowo drużyn lub plutonów moździerzy 60 mm. jest stanowczo zakazane.

Działom stale pozostaje pod bezpośrednimi rozkazami dowódcy kompanii strzeleckiej.

335. Moździerz musi być wykorzystany dopóki pozostaje choć jeden żołnierz z obsługi, zdolny do walki.

ARTYKUŁ 2.

Obowiązki działonowego i celowniczego.

336. Obowiązkiem działonowego podczas walki jest przygotowanie i wykonanie *zadań ogniowych*, otrzymanych od dcy kompanii, lub wyjątkowo powziętych z własnej inicjatywy w nagłym wypadku.

Działonowy kieruje ogniem i dowodzi moździerzem.

Pozatym winien on *czuwać nad zużyciem amunicji*, organizować jej uzupełnienie na stanowisku, zaś w razie potrzeby powodować wydanie przez dcę kompanii rozkazu uzupełnienia amunicji na biedce (w jukach).

337. Poza obowiązkami, związanymi z obsługiwaniem moździerza, *celowniczy* przeważnie prowadzi działon podczas marszu zbliżania, starając się przede wszystkim uchronić obsługę i sprzęt od obserwacji npla i utrzymać stałą łączność wzrokową z działonowym. Od jego wprawy w wykorzystaniu terenu zależy szybkie zebranie na stanowisku ogniowym obsługi i sprzętu.

Podczas strzelania celowniczy melduje we właściwym czasie działonowemu o stanie amunicji na biedce (w jukach) i czuwa nad dostarczeniem na stanowisko przez amunicyjnych skrzynek z pociskami.

ARTYKUŁ 3.

Szyki działonu.

338. Szyki działonu w walce są :
— rzędem (p. 331),
— tyraliera (p. 332).

Te zasadnicze szyki nie mogą być sztywne. Dostosowuje się je do terenu oraz do obserwacji i ognia npla. Przepisy p. 171 mają zastosowanie do moździerza 60 mm.

339. Biedka (względnie muły juczne) posuwa się za obsługą na zmiennej odległości, dążąc najkrótszą i najbardziej ukrytą drogą do wyznaczonego stanowiska.

W trudnym terenie obsługa (za wyjątkiem działonowego) porusza się za biedką i dopomaga jej w posuwaniu się.

Miejsce działonowego.

340. Dopóki działon nie otrzyma zadania ogniowego, działonowy posuwa się *w pobliżu dowódcy kompanii* w oczekiwaniu rozkazów, poleciwszy celowniczemu prowadzenie działonu.

Podczas przygotowania i prowadzenia ognia działonowy pozostaje na wybranym przez siebie *punkcie obserwowacyjnym*, z którego winien móć zarówno *obserwować cel i dowodzić działonem.*

ARTYKUŁ 4.

Walka ogniowa.

Postanowienia ogólne.

341. Moździerz może walczyć ogniem od chwili, kiedy odległość czołowych elementów kompanii od npla jest niższa od 1000 m.

W natarciu jest on zdolny tylko do ognia niszczącego lub obezwładniającego szybkiego, celnego i krótkotrwałego na ściśle określone cele. W obronie, jeżeli na to pozwala posiadana ilość amunicji, ogień ten może trwać dłużej. Ponadto moździerz może brać udział w zaporze ogniowej.

Moździerz strzela normalnie ze stanowiska zakrytego, pozwalającego na ukrycie się przed bronią płaskotorową npla. Wyjątkowo można strzelać na wprost, umieszczając moździerz za lekką osłoną.

Przygotowanie strzelania.

342. Działonowy nie oczekuje na otrzymanie od dowódcy kompanii zadania ogniowego i samorzutnie dokonywa, zwłaszcza w natarciu, rozpoznania punktów obserwacyjnych i stanowisk ogniowych, pozwalających na ostrzeliwanie możliwych celów, co powoduje szybkie rozpoczęcie ognia w chwili właściwej. Informuje się on przytym u obserwatorów kompanijnych i u dców plutonów:

— o rozpoznanych gniazdach oporu (dokładne stanowisko, rodzaj),

— o najbardziej wysuniętych elementach własnych.

O wynikach rozpoznania działonowy melduje dowódcy kompanii.

Wykonanie zadań ogniowych.

343. Natychmiast po otrzymaniu zadania ogniowego działonowy przygotowuje je i wykonywa stosownie do Instrukcji Strzeleckiej Piechoty (dział II, rozdz. II i III).

Obowiązkiem jego jest :

— *wybór punktu obserwacyjnego i stanowiska ogniowego,* pozwalającego widzieć, dowodzić i strzelać (normalnie za zakryciem).

— *wydanie rozkazu zajęcia stanowiska* w określonym kierunku (cel lub punkt dozoru) i ukrycie przed nplem,

— przygotowanie i wydanie rozkazu *podającego dane ogniowe* : cel, bęben, celownik, ładunek, ilość strzałów.

— nakazanie *otwarcia ognia* w chwili właściwej,

— przeprowadzenie metodycznego i ścisłego *wstrzelania się* przez obserwację,

— *kierowanie ogniem skutecznym,* dążąc do osiągnięcia pożądaego wyiku przy najoszczędniejszym zużyciu amunicji,

— *nakazanie zaprzestania ognia,* gdy został osiągnięty pożądany wynik względnie, gdy w natarciu ogień mógłby zagrozić własnym oddziałom.

344. Działania te wykonywa się według przepisów Instrukcji dla moździerza 60 mm.

Użycie broni ręcznej.

345. Obsługa moździerza nie walczy indywidualnie. Broni ręcznej używa w razie potrzeby dla samoobrony i dla obrony sprzętu.

ARTYKUŁ 5.

Poruszenia.

346. *Dopóki moździerz w natarciu nie otrzyma od dowódcy kompanii zadania ogniowego,* działon posuwa się *w wyznaczonym kierunku,* zachowując swe miejsce w ugrupowaniu i wykorzystując teren.

Prowadzi go celowniczy, któremu działonowy podał przed udaniem się do dowódcy kompanii :

— oddział, za którym ma się posuwać i w jakiej od tegoż odległości (w przybliżeniu),

— szyk początkowy.

347. Kiedy marsz ze sprzętem na wózku stanie się niemożliwy, działonowy stawia dowwdcy kompanii wniosek co do miejsca wyładowania sprzętu i w razie potrzeby wysyła rozkaz wyładowania i doniesienia.

Ustala on przytym *stanowisko wyczekiwania* dla biedki. Stanowisko to winni znać wszyscy żołnierze działonu. Dalszy ruch odbywa się z przenoszeniem sprzętu, *od zasłony do zasłony.*

Poruszenie działonu w walce wykonywa się według przepisów dla drużyny strzeleckiej (pp. 189, 191 i 192).

348. *Po otrzymaniu zadania ogniowego* działonowy, zanim przystąpi do rozpoznania i wyboru punktu obserwacyjnego i stanowiska ogniowego (p. 343) winien:

— wyznaczyć, o ile to nie zostało dokonane poprzednio, miejsce wyładowania sprzętu i stanowisko wyczekiwania dla biedki,

— ściągnąć działon za ostatnią zasłonę, wykorzystując skryte podejście.

349. W obronie działon może być zmuszonym do zmiany stanowiska. Stosuje się wtedy przepisy p. 350.

Zmiana stanowiska.

350. Jeżeli moździerz ma zmienić stanowisko na inne, znajdujące się w pobliżu, lub przesunąć się za najbliższą zasłonę, działonowy, wezwawszy amunicyjnych, wskazuje nowe miejsce i podaje rozkaz:

«Zmiana stanowiska. Moździerz złożyć».

Obsługa zabiera sprzęt i udaje się na *wyznaczone* miejsce.

Jeżeli dla osiągnięcia nowego stanowiska trzeba przebyć większą odległość, a teren i położenie pozwalają na to, działonowy posyła po biedkę (muły) względnie podaje znak:

«Podprowadzić biedkę» — (ramiona rozkrzyżowane wznieść i opuścić kilkakrotnie).

Załadowanie na określonym poprzednio miejscu następuje na rozkaz:

«Moździerz załadować».

351. Podczas wszystkich poruszeń moździerza na polu walki, ustawiania go na stanowisku i strzelania — obsługa wykorzystuje teren tak, jak to czynią strzelcy (dz. II.), posuwając się skokami lub czołgając się. W ruchu swym od zasłony do zasłony i przy zajmowaniu stanowiska, obsługa stara się nie ściągać na siebie uwagi npla, aby moździerz nie został ostrzelany przed rozpoczęciem lub w chwili otwarcia ognia.

ARTYKUŁ 6.

OBRONA TERENU.

Postanowienia ogólne.

352. W obronie działonu 60 mm. działa w ramach planu ogni, ustalonego przez dowódcę kompanii.

Moździerz ten może skutecznie uzupełniać zapory broni samoczynnej na froncie ok. 40 m. (Reg. Piechoty cz. II. p. 50). Współdziałanie jego w zatrzymaniu natarcia nieprzyjacielskiego może jednak być skuteczne tylko pod warunkiem przygotowania poważnego zapasu amunicji.

353. Dla wykonania innych zadań (np. nękania) moździerz winien posiadać jedno lub kilka *stanowisk zapasowych*. Stanowiska te i odpowiadające im punkty obserwacyjne winny być zamaskowane i odpowiadać warunkom p. 343.

Rozkazy dla działonu.

354. W wypadku nie otrzymania rozkazu na piśmie od dowódcy kompanii działonowy sam sporządza go zgodnie z otrzymanym zadaniem. Stosuje się przytym do przepisów pp. 211 do 213.

Winien przewidzieć w nim służbę czuwania przy moździerzu po porozumieniu się z najbliższą jednostką strzelecką.

Na stanowisku ogniowym zawsze winna znajdować się skrzynka pocisków, uzbrojonych w ładunki miotające ; na noc pociski te należy nadto uzbroić w zapalniki.

Przygotowanie strzelania.

355. Strzelanie z moździerza wymaga przygotowania aby mogło być skuteczne.

Roboty.

356. Działonowy czuwa nad wykonaniem robót na stanowisku. Bez zwłoki winien zarządzić wykopanie najprostszych stanowisk ogniowych (wnęki, przedpiersia i t. d.) oraz zamaskowanie ich.

ROZDZIAŁ III.

Metoda szkolenia.

ARTYKUŁ 1.

Szyk zwarty.

357. Metody szkolenia podane w dz. III. art. 1. dla drużyny nadają się w całości dla ćwiczeń działonu w szyku zwartym.

ARTYKUŁ 2.

Strzelanie.

358. Wyszkolenie działonu w strzelaniu odbywa się stosownie do przepisów Instrukcji dla moździerza 60 mm.'

ARTYKUŁ 3.

Walka.

359. Wyszkolenie bojowe działonu musi być poprzedzone :

— wyszkoleniem podstawowym obsługi i

— pojedyńczym wyszkoleniem bojowym, wspólnym dla wszystkich żołnierzy.

Przeprowadza się je w czasie:

— ćwiczeń przygotowawczych do walki.

— ćwiczeń bojowych działonu.

Zakończeniem wyszkolenia są ćwiczenia bojowe kompanii strzeleckiej.

Ćwiczenia przygotowawcze do walki.

360. Ćwiczenia są wyłącznie ćwiczeniami pokazowymi i formalnymi. Cel tych ćwiczeń został określony w p. 231.

Ćwiczenia bojowe działonu.

361. Na te ćwiczenia składają się :

a) *wstępne ćwiczenia bojowe*, mające na celu wyszkolenie :

— działonowego w kolejnym rozwiązywaniu zadań, powstających przy posuwaniu się, zajmowaniu stanowiska i przy strzelaniu ;

— obsługi — w wykonywaniu zadań, związanych z obsługiwaniem moździerza.

Ogólne wskazówki do tych ćwiczeń znajdują się w p. 232.

b) *Właściwe ćwiczenia bojowe* (p. 231), mające na celu wyrobienie obsługi w sprawnym wykonywaniu swoich zadań w walce (pp. 406, 419 i 434).

362. Cała obsługa kolejno pełni czynności celowniczego, amunicyjnego i pomocniczego.

Celowniczego należy często szkolić w zastępowaniu działonowego.

Cała obsługa winna być zaprawiona do używania maski gazowej i obsługiwania moździerza w masce.

363. Ćwiczenia bojowe są wykonywane początkowo samodzielnie, bez elementów strzeleckich. Podane założenie winno być proste, określające położenie npla i dokładne położenie elementów przyjętej kompanii strzeleckiej, do której moździerz należy.

Tematy ćwiczeń bojowych są następujące :

— posuwanie się pod ogniem (artyleria, daleki ogień piechoty).

— określanie celów,

— wybór punktu obserwacyjnego, wyszukanie i zajęcie stanowiska ogniowego,

— przygotowanie i wykonanie ognia na wskazane cele,

— urządzenie i zamaskowanie stanowiska,

— uzupełnienie amunicji,

— opracawanie rozkazu dla działonu.

364. Dalsze wyszkolenie odbywa się (możliwie najczęściej) podczas ćwiczeń bojowych kompanii strzeleckiej.

Wykorzystuje się je dla :

— zastosowania opanowanych poprzednio wiadomości,

— wyszkolenia obsługi w walce w ramach kompanii zgodnie z otrzymanymi od jej dowódcy rozkazami,

— wyrobienia łączności między działonem, a wspieranymi oddziałami i dowódcą kompanii oraz wprawienia w wykonywaniu zadań, nakazanych przez tegoż.

DZIAŁ VI.

Kompania strzelecka.

ROZDZIAŁ I.

KOMPANIA W SZYU ZWARTYM.

ARTYKUŁ 1.

Szyki.

365. Kompania w szyku zwartym przyjmuje następujące ugrupowania:
— kolumna trójkowa (dwójkowa),
— kolumna zdwojona,
— linia plutonów,
— rozwinięty w trój- (dwu-) szeregu.

366. Obsługa moździerza 60 mm w szyku zwartym staje łącznie z plutonem sztabowym w szyku przyjętym przez pozostałe plutony kompanii.*) Wózek moździerza staje dwa kroki za plutonem sztabowym.

W kolumnie trójkowej i zdwojonej obsługa moździerza tworzy prawy rząd, uzupełniany w razie potrzeby.

Jeżeli pluton sztabowy zostanie przydzielony do plutonu kierunkowego to staje bezpośrednio za nim; dowódca plutonu sztabowego zajmuje miejsce należne mu jako dowódcy plutonu.

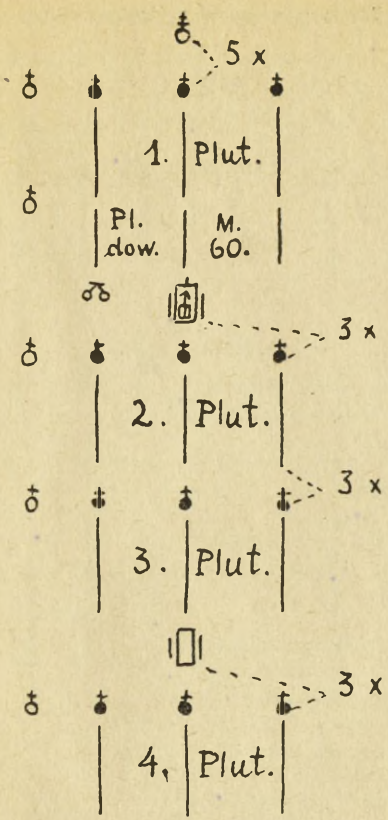
Dobosze i trębacze mogą być zebrani w batalionie lub w orkiestrze pułkowej. Gdy kompania jest wydzielona, stają przy plutonie sztabowym.

Kolumna trójkowa (wyjątkowo dwójkowa).

367. Plutony w kolumnie trójkowej (dwójkowej) stają jeden za drugim (rys. 6). Dowódcy plutonów z lewej strony pierwszej trójki (dwójki) swoich jednostek.

368. Dwie kolumny po dwa plutony, jeden za drugim,

*) *Uwaga.* Normalnie wóz (biedka) amunicyjny Nr. 2. kompanii staje przy 3-im plutonie za lub w lewo od plutonu, w zależności od szyku.

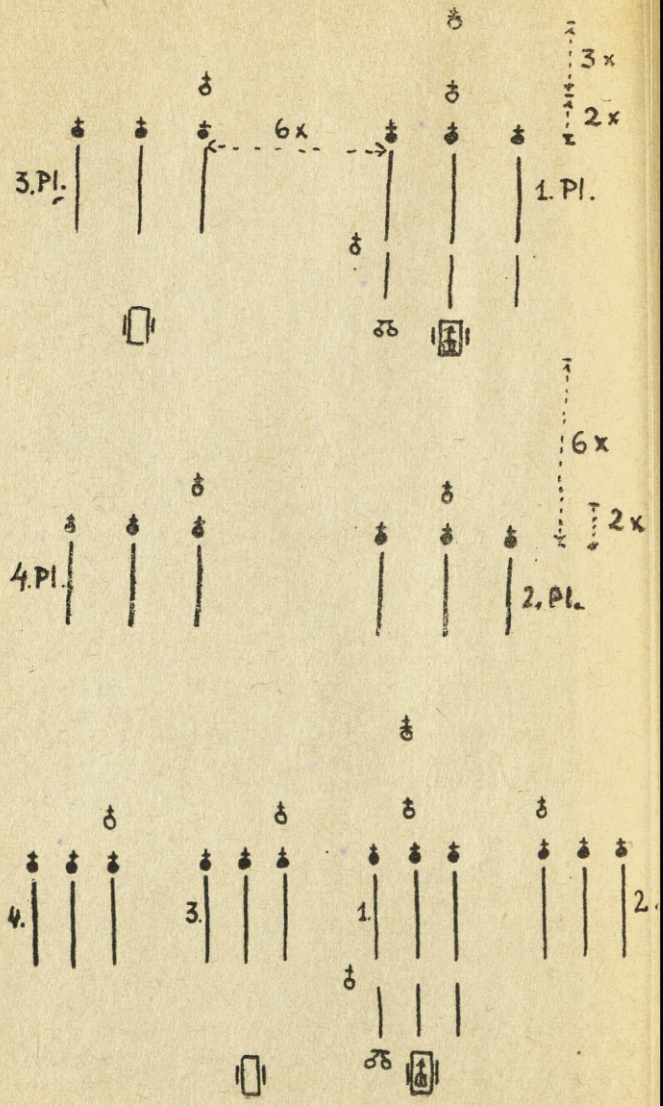
Kolumna zdwojona. (Rys. 7).

w odstępie i odległości sześciu kroków. Normalnie pierwszy pluton jest czołem kolumny prawej, za nim drugi pluton, trzeci pluton na czele kolumny lewej. Lewa kolumna równa na kolumnę prawą.

LINIA PLUTONÓW

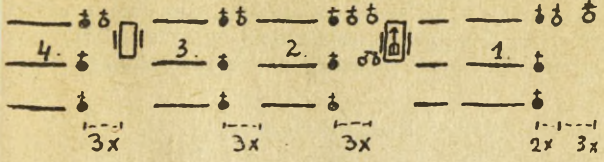
369. Plutony w kolumnie trójkowej (dwójkowej) stają na tej samej wysokości, zachowując sześć kroków odstępu. Dowódcy plutonów przed swoimi drużynami kierunkowymi (pkt. 237).

Linia plutonów. (Rys. 8.).

Rozwinięty w trójszeregu (dwuszeregu).

370. Plutony w trójszeregu (dwuszeregu) stają jeden obok drugiego w odstępie trzech kroków (rys. 9.).

Rewie i defilady.

371. Gdy formuje się kompanię do wzięcia udziału w rewii, defiladzie czy służbie garnizonowej, dowódca kompanii ustala zawczasu ilość plutonów, które należy sformować i wyrównuje ich stany zgodnie z rozkazem dowódcy baonu. Plutony ustawia się najczęściej według wzrostu strzelców i uzbraja jednolicie. Nie tworzy się plutonu sztabowego. Szeregowych tego plutonu przydziela się do pozostałych plutonów. Gdy nie ma specjalnego zarządzenia — postępuje się analogicznie z obsługą moździerza.

Kompania staje w następujących szykach: kolumna trójkowa lub dwójkowa, linia plutonów, (trójkami), kolumna zdwojona (trójkami lub dwójkami), rozwinięty (w trójszeregu lub dwuszeregu). Plutony w kolumnie zdwojonej mogą stanąć bez odstępów, tworząc w ten sposób kolumnę szóstkową lub czwórkową. Analogicznie można ustawić linię plutonową (trójkami, dwójkami) bez odstępów między plutonami.

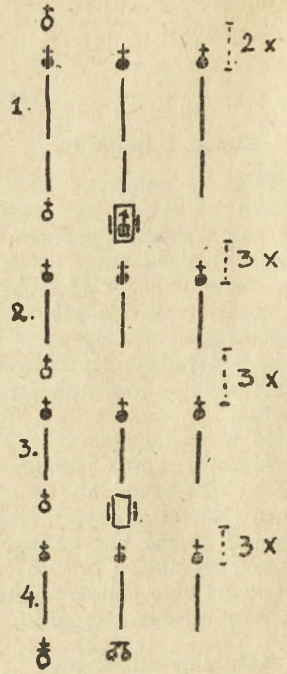
Kolumna marszowa.

372. Kompania, maszerując po drogach, stosuje się do przepisów Reg. Piech. cz. III. pkt. 172, plutony przyjmują ugrupowanie przewidziane w pkt. 241. Gdy kompania maszeruje w kolumnie trójkowej, dowódca kompanii i dowódcy plutonów zazwyczaj maszerują za swoimi jednostkami (rys. 10). Tempo reguluje dowódca lewej drużyny czołowego plutonu pod kontrolą jego dowódcy. Gdy dowódca kompanii znajduje się na czele, maszeruje w odległości 5 kroków przed pierwszym szeregiem kompanii.

ARTYKUŁ 2.

Zbiórki i równanie.

373. Zbiórka kompanii w miejscu następuje w szyku zwartym, w sposób przewidziany w mustrze plutonu. Dowódca kompanii wskazuje pluton kierunkowy i szyk.

Dowódca plutonu kierunkowego staje w odległości 3 kroków za dowódcą kompanii. Każdy dowódca plutonu zarządza zbiórkę plutonu w miejscu właściwym. Pluton sztabowy i moździerz 60 stosują się do przepisów pkt. 366. Plutony stają z bronią u nogi, dowódca kompanii sprawdza wyrównanie i komenderuje «*baczność*», następnie «*spocznij*». Kompania zbiera się w marszu na tych samych zasadach. Wyrównanie na pluton kierunkowy.

ARTYKUŁ 3.

Sprawianie szyków.

374. Kompania wykonuje wszelkie poruszenia przewidziane w pkt. 248-255 dla plutonu w szyku zwartym. W rozkazach zapowiedź «*pluton*» zastępuje się zapowiedzią «*kompania*».

Zmiana szyków.

375. *Z kolumny trójkowej w marszu.*

Dowódca kompanii wyprzedza kompanię, aby znaleźć miejsce zbiórki oraz punkt kierunkowy dla frontu kompanii. Wskazuje, w jakim szyku nastąpi zbiórka i staje w obranym kierunku w odległości 5 kroków przed przyszłym frontem kompanii. Kompania maszeruje w kolumnie trójkowej na miejsce zbiórki; gdy zaś kompania znajduje się w kolumnie marszowej, przed dojściem do miejsca zbiórki, na komendę dowódcy czołowego plutonu przechodzi na «równy krok».

1) *W linię plutonów* (trójkami).

Dowódca plutonu czołowego prowadzi pluton w kierunku wskazanym przez dowódcę kompanii tak, by ostatnia trójka, zanim osiągnie nakazane miejsce, maszerowała prostopadle do tego kierunku; zatrzymuje czoło plutonu w odległości 5 kroków od dowódcy kompanii, sam zaś staje 2 kroki przed plutonem. Pozostałe plutony dochodzą na miejsce zbiórki w analogiczny sposób, pluton następny staje w prawo od czołowego, dalsze — w lewo.

2) *W kolumnę zdwojoną.*

Dwa plutony czołowe tworzą kolumnę prawą, dwa pozostałe (ostatni i przedostatni) kolumnę lewą.

3) *W rozwinięty.*

Dca kompanii prowadzi swoją kompanię w pobliże punktu, w którym ma się znajdować lewe skrzydło kompanii, tam zmienia kierunek w prawo, prowadzi ją wzdłuż frontu, który ma zająć kompania w trójszeregu. W chwili właściwej zatrzymuje, zarządza w lewo zwrot i wyrównuje.

376. *Z linii plutonów*:

1) *W kolumnę zdwojoną.*

Dca kompanii wyznacza w zasadzie pierwszy albo trzeci pluton, jako pluton kierunkowy i podaje rozkaz:

«kolumna zdwojona — marsz».

Na hasło *«marsz»* pierwszy i trzeci pluton ruszają z miejsca (o ile nie są już w ruchu) : pluton kierunkowy maszeruje za dcą kompanii w nakazanym kierunku ; trzeci pluton, maszerując, dochodzi na odstęp 6 kroków; drugi i czwarty pluton na rozkaz swoich dowódców ruszają z miejsca i maszerują śladem plutonów czołowych. Gdy dca kompanii wyznaczy inny pluton, jako pluton kierunkowy, uzupełnia rozkaz wskazaniem miejsca plutonów w kolumnie.

2) *W kolumnę trójkową.*

Dca kompanii staje przed plutonem kierunkowym i podaje rozkaz :

«kolumna trójkowa —
marsz».

Pluton kierunkowy maszeruje za dcą kompanii lub w kierunku przez niego wskazanym. Pozostałe plutony włączają do kolumny na rozkaz swoich dowódców. Pierwsze włączają plutony prawoskrzydłowe, a z ich liczby pluton znajdujący się najbliżej plutonu kierunkowego.

Gdy kolumna ma być sformowana w sposób odmienny, dca kompanii podaje odpowiedni rozkaz.

Z kolumny zdwojonej.

377. 1) *W kolumnę trójkową.*

Dca kompanii podaje rozkaz :

«kolumna trójkowa —
marsz».

Pluton kierunkowy rusza za dowódcą kompanii lub maszeruje w kierunku przez niego wskazanym ; pozostałe plutony maszerują za nim na rozkaz swoich dowódców.

2) *W linię plutonów.*

Dca kompanii podaje rozkaz :

«linia plutonów —
marsz».

Na hasło *«marsz»* plutony maszerujące z tyłu udają się jeden w prawo, drugi w lewo od plutonów czołowych dochodzą na jedną wysokość, w miarę potrzeby przyśpieszonym tempem.

ARTYKUŁ 4.

Ulgi na postoju.

378. Kompania odkłada broń i oporządzenie, składa broń w kozły na rozkaz dcy kompanii w sposób przewidziany dla plutonu w musztrze w szyku zwartym (pkt. 259 do 264).

ROZDZIAŁ II.

KOMPANIA W WALCE.

ARTYKUŁ 1.

POSTANOWIENIA OGÓLNE.

379. Kompania strzelecka jest najsilniejszą z jednostek piechoty, które dysponują *jedynie* bronią lekką.

380. Walczy ona, współdziałając z jednostkami wyposażonymi w broń ciężką. To współdziałanie osiąga się :

— albo przez koordynowanie zadań dawanych do wykonania przez dowódcę pułku lub baonu (Reg. Piech. cz. II. dz. VI. rozdz. II i III) ;

— albo przez sformowanie czasowych ugrupowań (Reg. Piech. cz II. dz. VI, rozdz. IV).

381. W obu wypadkach sposób walki, właściwy kompanii strzeleckiej, jest ten sam. Sposób tych działań podany w dalszych artykułach.

ARTYKUŁ 2.

ROLA DOWÓDCY KOMPANII I DOWÓDCY PLUTONU SZTABOWEGO.

Dowódca kompanii.

Przed walką.

382. Uzupełnia, w miarę potrzeby, poczet dowódcy kompanii, ustala ilość drużyn, którą będzie można sformować ze stanu liczbowego kompanii (pkt. 6), w rezultacie ilość, skład i kadry plutonów. Zachowuje na wszelki wypadek do swojej dyspozycji półdrużynę strzelców, jako ochronę posterunku dowództwa. Odsyła do taboru bojowego, względnie w nim pozostawia, niezdatne do użytku r. k. m. Składa meldunek dowódcy

baonu o organizacji kompanii. Czuwa nad uzupełnieniem amunicji i broni. Upewnia się, czy strzelcy otrzymali pełne wyżywienie i czy ich sprzęt (maska gazowa) jest w dobrym stanie.

W czasie walki.

383. *W czasie walki zaczepnej głównym zadaniem dowódcy kompanii jest zapewnienie ciągłości ruchu naprzód — w kierunku nakazanym.*

W tym celu winien :

— uzyskać maksymalną *potęgę i natężenie własnych środków ogniowych,* a w szczególności bezpośrednio kierować ogniem moździerza 60 mm;

— utrzymywać kompanię w ugrupowaniu *najmniej narażonym na straty,* wykorzystując szyki luźne (ugrupowanie w głąb) ;

— troszczyć się o *zachowanie styczności* ;

— dbać o *łączność i zaopatrzenie w amunicję.*

384. *W czasie walki obronnej głównym zadaniem dowódcy kompanii będzie przygotować walkę, a następnie nią kierować.*

Ustala dla każdego z plutonów :

— *odcinek obrony* ;

— *strefę dozorowania, w której będzie musiał działać ogniem, i warunki otwarcia ognia,* przewidzianych w planie ogni baonu ;

— *utrzymanie łączności* ;

— *sposób zachowania się w razie natarcia npla.*

385. Dowódca kompanii winien wykorzystać każdą sprzyjającą okoliczność (zatrzymanie przewidziane lub nieoczekiwane, przerwa w walce), aby nawiązać bezpośrednią styczność ze swymi podkomendnymi, zaznajomić ich z położeniem i *wydać im rozkazy osobiście i bezpośrednio.* Jeżeli bezpośrednia styczność nie jest możliwa, wydaje wówczas rozkazy :

— albo za pośrednictwem podoficerów łącznikowych (rozkazy krótkie, najlepiej pisemne, uzupełniane w razie potrzeby wskazówkami na prostym szkicu albo na mapie) ;

— albo znakami umówionymi.

386. Gdy obsługa moździerza 60 mm stanie się niezdolną do walki, dowódca kompanii wydaje odpowiednie zarządzenia : aby sprzętu nie porzucono oraz, by w miarę możności sprzęt ten został ponownie użyty do akcji.

Dowódca plutonu sztabowego.

387. Dowódca plutonu sztabowego w walce dowodzi bezpośrednio pierwszą drużyną, t. j. pocztem dowódcy. Organizuje obserwację oraz łączność z baonem, plutonami i jednostkami sąsiednimi. Zapewnia dyżury w miejscu postoju dowództwa podczas nieobecności dowódcy kompanii. Zbiera wszystkie meldunki, dotyczące zużycia amunicji i śledzi za właściwym funkcjonowaniem zaopatrzenia w żywność i amunicję, reguluje zaopatrzenie w sprzęt i zainstalowanie miejsca postoju dowódcy oraz punktu zaopatrzenia kompanii. Wreszcie przesyła do właściwych miejsc przeznaczenia rozkazy i meldunki, dyktowane przez dowódcę kompanii; w razie potrzeby szyfruje je. Utrzymuje przy pomocy pisarza w porządku rozkazy i meldunki otrzymane przez dowódcę kompanii.

388. Dowódca plutonu sztabowego może być wykorzystany w charakterze oficera łącznikowego przez dowódcę kompanii do przekazania ważnego ustnego rozkazu jednemu z dowódców plutonów.

ARTYKUŁ 3.

Szyki luźne kompanii.

389. W kompanii przyjmuje się następujące szyki luźne:

— kolumna pojedyńcza,
— schody (w prawo, w lewo),
— plutony na równej wysokości,
— kolumna zdwojona,
— trapez,
— trójkąt (w przód, w tył),
— szachownica.

W ugrupowaniach tych należy unikać sztywności. Dostosowuje się je do zadania kompanii i właściwości terenu, mając na uwadze możliwości obserwacji i ogień npla.

390. Dla osiągnięcia jednego z tych ugrupowań dowódca kompanii podaje:

— *pluton kierunkowy*;
— *ugrupowanie;*
— właściwe *miejsce plutonów i moździerza* w ugrupowaniu i — jeżeli zajdzie konieczność:

— *odstępy i odległości* ;

— ewentualnie *ugrupowanie wewnątrz niektórych plutonów.*

Jeśli dowódca kompanii nie wyda specjalnych zarządzeń, plutony — na rozkaz dowódców — przyjmują szyki przewidziane w p. 276.

Miejsce postoju dowódcy kompanii.

391. Dowódca kompanii znajduje się tam, skąd może *kierować ogniem i ruchem* kompanii, a mianowicie :

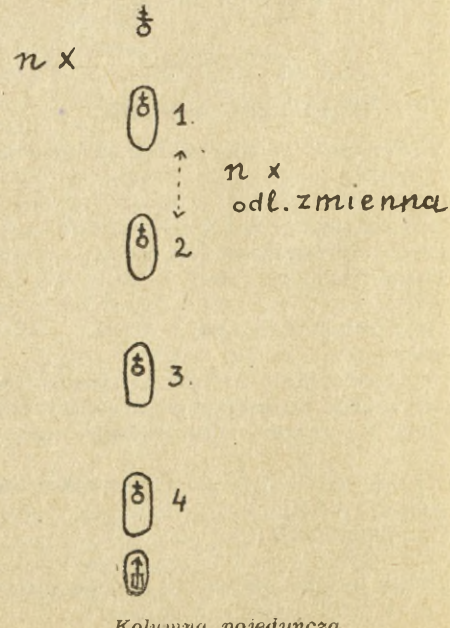
— *na czele*, najczęściej stosunkowo daleko przed swoją jednostką, gdy ta posuwa się osłonięta ;

— *za plutonem kierunkowym*, gdy przewiduje się rozpoczęcie walki ogniowej.

W tym wypadku winien znajdować się w takim miejscu, aby mógł :

— *widzieć jednostki pierwszego rzutu* i być informowanym o ich położeniu ;

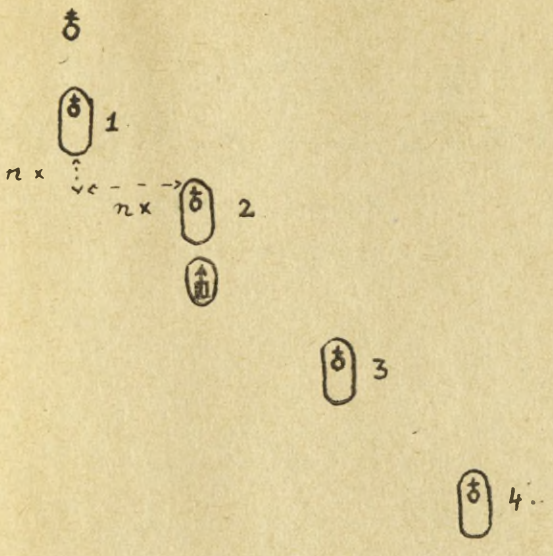
— móc *bezpośrednio wpływać* na działanie jednostek rzutu drugiego.

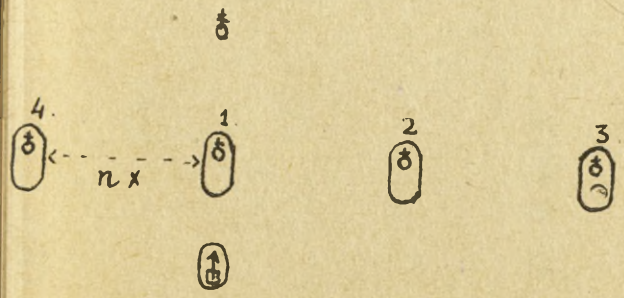
Kolumna pojedyncza

Winien stale znajdować się *bezpośrednio* przy jednym z plutonów, a to dla osłony osobistej oraz w celu posiadania możności natychmiastowego dowodzenia przynajmniej jedną z podległych mu jednostek.

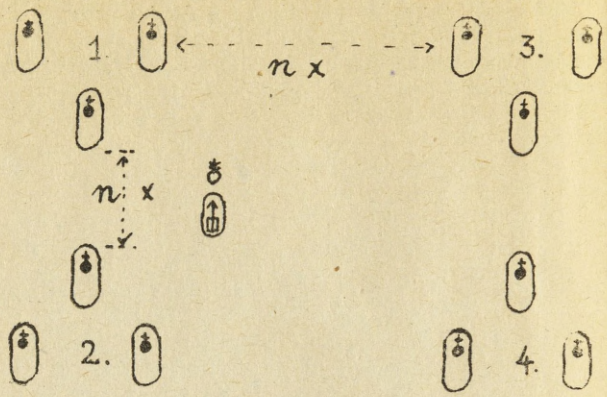
392. *Poczet dowódcy* umieszcza się w pobliżu dowódcy kompanii w takim ugrupowaniu, któreby — obserwowane z dalszej odległości — nie różniło się od ugrupowania drużyn sąsiednich.

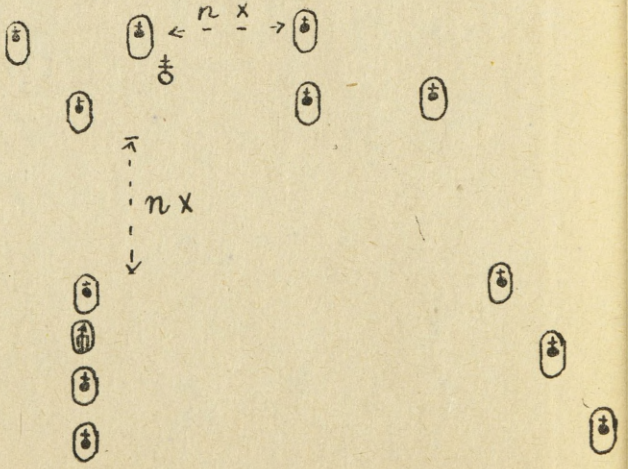
Schody (w prawo)

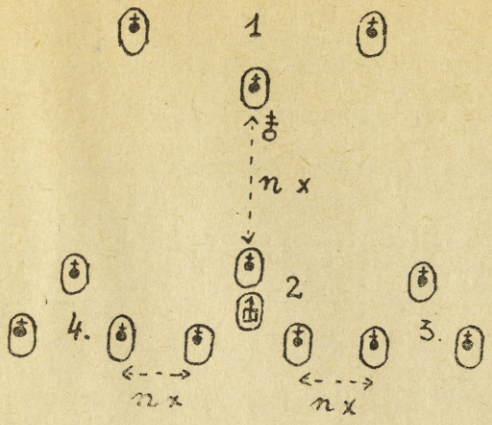
Plutony na równej wysokości

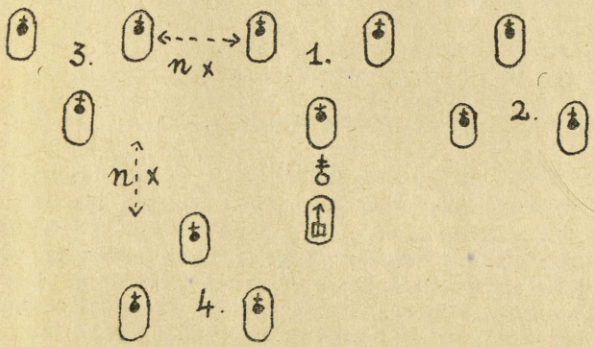
Kolumna zdwojona

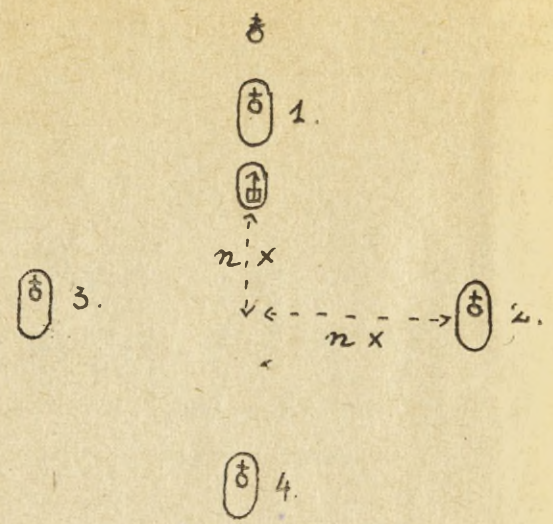
Trapez

Trójkąt w przód

Trójkąt w tył

Szachownica

ARTYKUŁ 4.

Marsz zbliżania.

Osłonięty.

394. Gdy kompania posuwa się osłonięta, wykorzystuje wszelkie możliwe drogi podejścia. Dowódca kompanii prowadzi ją (p. 391), reguluje jej marsz, nakazuje przyjęcie ugrupowania, które odpowiada warunkom terenowym, widoczności, przypuszczalnej odległości od npla oraz możliwościom wejścia do walki (p. 393); zachowuje łączność z jednostkami, które go poprzedzają i z dowódcą baonu.

Nieosłonięty.

395. Gdy kompania maszeruje nieosłonięta, w czołowym rzucie straży przedniej, rozczłonkowuje się w taki sposób, aby mieć przed sobą niezbędne jednostki zwia-

dowcze, celem rozpoznania w wyznaczonym pasie działania, który wynosi 700-800 metrów. Zależnie od wskazówek otrzymanych od dowódcy baonu, dotyczących odległości od npla, możliwości zetknięcia się z nplem oraz charakteru niebezpieczeństwa, z jakim należy się liczyć, dowódca kompanii wydaje rozkaz do rozpoznania terenu.

Zdala od npla, wystarczy wysłać rozpoznanie na każdą z *głównych dróg marszu* i teren bezpośrednio do niej przyległy.

Następne człony kompanii posuwają się tymi drogami w pogotowiu bojowym, zachowując łączność z jednostkami c. k. m. i broni przeciwpancernej, maszerującymi w pobliżu.

W pobliżu npla, cały pas terenu, przydzielony wzdłuż osi marszu, winien być rozpoznany i dokładnie zbadany oraz zachowana możliwość szybkiego utworzenia ciągłej linii ognia.

W obu wypadkach zadanie kompanii może być ułatwione przez przydział motozwiadowców pułkowych, działających przed frontem i na skrzydłach.

Dowódca kompanii zarządza przyjęcie jednego z ugrupowań, przewidzianych w p. 393.

396. Niezależnie od tego, czy kompania jest czy nie jest osłonięta, winna być podczas marszu zbliżania zawsze ugrupowana *w głąb*.

Odległość między obu kolejnymi rzutami zależna od ukształtowania terenu, winna być taka, by w żadnym wypadku nie pomieszały się wzajemnie i, w miarę możności nie były narażone równocześnie na skutki tych samych ogni npla.

Poza tym, gdy kompania maszeruje nie osłonięta, jednostki drugiego rzutu powinny móc ogniem wspierać jednostki pierwszego rzutu.

Moździerz 60 mm zwykle posuwa się przy plutonie ostatniego rzutu kompanii.

Rozkaz do marszu.

397. Dowódca kompanii podaje dowódcom plutonów i moździerza co najmniej:

— *zadanie kompanii*;

— *ogólny kierunek* względnie zasadniczą oś marszu zbliżania — (zdala od npla), lub kąt kierunkowy — (w pobliżu npla);

— *przedmiot do osiągnięcia* ;

— *początkowe ugrupowanie* i, jeżeli zachodzi potrzeba, specjalne zadania dla niektórych plutonów (pluton kierunkowy, plutony z zadaniem rozpoznania osi marszu i terenu bezpośrednio przylegającego do tej osi względnie na całym froncie ugrupowania kompanii, zadanie osłony skrzydła, utrzymanie łączności) ;

— w razie potrzeby *oś marszu* lub *kierunek bardziej szczegółowy* niektórych plutonów ;

— *m. p. dowódcy kompanii.* (p. 391).

Dowódca kompanii, w miarę możności, uzupełnia powyższe zarządzenia przez podanie :

— wiadomości o nplu i położeniu jednostek sąsiednich ;

— zarządzeń obrony przeciwpancernej i obrony przeciwlotniczej ;

— znaków umówionych (ukazanie się nplskich jednostek pancernych, zagrożenie lotnicze, wyłożenie placht wytycznych).

Rozkazy w czasie posuwania się.

398. W czasie marszu zbliżania dowódca kompanii ogranicza się do wskazywania kolejnych skoków w terenie, po których każdy z dowódców plutonu stara się doprowadzić swój oddział do pierwotnego ugrupowania i właściwych odległości. Granicami skoków będą w zasadzie *naturalne zakrycia terenowe*, które mogą stanowić przeszkodę dla nplskich jednostek pancernych i umożliwiają wgląd w teren dalszego przewidywanego marszu kompanii.

Wykonanie marszu.

399. W czasie każdego skoku plutony unikają części terenu silnie ostrzeliwanych lub trudnych do przebycia oraz zagłębień terenowych, które mogą być zakażone gazami. Przeciwnie — wykorzystują te miejsca, w których mogą się ewentualnie zabezpieczyć przed jednostkami pancernymi oraz uniknąć obserwacji nplskiej, ognia artylerii i lotnictwa.

ARTYKUŁ 5.

Nawiązanie styczności.

Wobec nieprzyjaciela, znajdującego się na pozycji obronnej.

400. Gdy kompania maszeruje nie osłonięta, w rzucie czołowym straży przedniej, może w czasie posuwania

się podejść do jednostek rozpoznawczych, zatrzymanych przez ogień przeciwnika, względnie bezpośrednio naknąć się na opór npla. W wypadku pierwszym dowódca kompanii i dowódcy plutonów, możliwie najwcześniej informują się u dowódców rozpoznania o strefach ostrzeliwanych i punktach obsadzonych przez npla. W ten sposób są w stanie zawczasu zmienić ugrupowanie i starać się przeniknąć w teren, w którym oddział zwiadowczy nie mógł działać. W drugim wypadku — plutony czołowe, działając zgodnie z przepisami zawartymi w p. 289 i 290, posuwają się dalej w kierunku przedmiotu, wyznaczonego uprzednio przez dowódcę kompanii. Ten ruch naprzód, wsparty jest ewentualnie ogniem podstawy ogniowej batalionu (Reg. Piech. cz. II. p. 587).

401. Wpływ dowódcy kompanii da się w pełni odczuć z chwilą, gdy opór npla uniemożliwi dalsze posuwanie się naprzód całości względnie części jednostek czołowych kompanii. Sposób prostego manewru, który należy wówczas przedsięwziąć, podany jest poniżej (p. 402 i 403).

402. Gdy w razie zatrzymania jednego z plutonów, sąsiedni pluton jest w stanie posuwać się dalej, dowódca kompanii posuwa w ślad za nim *całość wzgl. część jednostek, którymi dysponuje. W ten sposób wytworzone zagrożenie oskrzydleniem* oraz możność stosowania przeciwko punktowi oporu npla ogni bocznych, zmuszają niejednokrotnie npla do wycofania się.

W przeciwnym wypadku dowódca kompanii stara się zlikwidować opór npla przez użycie plutonu drugiego rzutu. Działanie to *wspiera ogniem* plutonów zdolnych do walki, ogniem moździerza (p. 341) oraz ogniem broni ciężkiej (jeżeli nią dysponuje) i *ubezpiecza boki.*

403. Gdy jeden z plutonów czołowych nie jest w stanie dalej nacierać, dowódca kompaniii stara się osiągnąć ugrupowanie szerokie, mając na względzie przenikanie w teren. Wyszukuje w swoim pasie działania odcinek terenu, którego zajęcie będzie korzystne i umożliwi w następstwie wykonanie ogni bocznych na korzyść plutonów zatrzymanych. Wyznacza ten odcinek terenu jako przedmiot natarcia dla jednego z plutonów drugiego rzutu i organizuje ugrupowanie ogniowe, które może wspierać działanie tego plutonu. Jeżeli tego rodzaju działanie umożliwi odnalezienie wewnątrz ugrupowania nplskiego drogi dalszego przenikania, wówczas położenie stanie się podobne, jak opisane w p. 402.

404. Gdy nieprzyjaciel zacznie ustępować, plutony czołowe, nie czekając na dalsze rozkazy dowódcy kompanii, podejmują ponownie posuwanie się w kierunku uprzednio nakazanego przedmiotu natarcia.

W wypadku przeciwnym, poszczególne jednostki kompanii przechodzą do działań obronnych w miejscach gdzie zostały zatrzymane (p. 311), starając się na całym froncie zorganizować ciągłą linię ognia.

Dowódca kompanii składa dowódcy baonu meldunek o położeniu.

Wobec nieprzyjaciela, posuwającego się naprzód.

405. Wobec npla, posuwającego się naprzód, kompania znajdująca się w rzucie czołowym zatrzymuje się i pod osłoną oddziału rozpoznawczego zajmuje pozycję ustaloną zawczasu przez dowódcę baonu, a jeżeli nie zdąży do niej dotrzeć — pozycję obraną przez dowódcę kompanii.

Dowódca kompanii przystępuje bez zwłoki do szybkiej organizacji obrony w sposób przewidziany w p. 433 i 434 i dopuszcza npla do nawiązania styczności z jego elementami ogniowymi. Nawiązanie tej styczności następuje wówczas, gdy jednostki rozpoznawcze, wycofując się, odsłonią front kompanii.

Użycie moździerza 60 mm.

406. W czasie nawiązania styczności użycie moździerza może być bardzo skuteczne. Potężniejszy od granatnika i bardziej ruchliwy od moździerza 81 mm, umożliwia on dowódcy kompanii, bez potrzeby uruchomienia całego zawodnego systemu łączności, szybką likwidację luźnych, dokładnie rozpoznanych punktów oporu w terenie, które uniemożliwiają dalsze posuwanie się.

Dowódca kompanii wydaje osobiście rozkazy dowódcy moździerza 60 mm w sposób ustalony przepisami Instrukcji Strzeleckiej Piechoty, dotyczącymi wykonania zadań ogniowych.

— *zadanie* : zniszczyć (względnie obezwładnić) ;

— *cel do ostrzelania* : dokładny punkt wskazany w terenie ;

— *czas*: zasadniczo bez zwłoki (ewent. ustalić czas trwania ognia).

Wskazuje w terenie dowódcy moździerza ugrupowanie własnych jednostek, znajdujących się najbliżej celu

do ostrzelania i w razie potrzeby, maksymalne zużycie amunicji.

ARTYKUŁ 6.

Natarcie i szturm.

407. Gdy batalion naciera — kompania może :
— albo brać udział w natarciu ;
— albo znajdować się w odwodzie.

I. *Kompania biorąca udział w walce.*

A. *Natarcie na pierwszy przedmiot natarcia batalionu.*

408. Dla kompanii, która otrzymała zadanie wzięcia udziału w walce, natarcie będzie polegało na :
— zajęciu stanowiska na podstawie wyjściowej, frontem do przedmiotu natarcia, w odpowiednim ugrupowaniu ;
— ruchu naprzód aż do nakazanego przedmiotu natarcia przy wsparciu *podstawy ogniowej, artylerii oraz czołgów,* jeżeli batalion nimi dysponuje, a w każdym wypadku przy wsparciu własnym ogniem.

Rozpoznanie dowódcy kompanii.

409. Przed natarciem dowódca kompanii bierze udział w rozpoznaniu, wykonywanym przez dowódcę batalionu (Reg. Piech. cz. II. p. 593).

Przede wszystkim winien zwrócić uwagę na :
— rozmieszczenie pierwszej linii npla oraz punktów oporu rozpoznanych lub przypuszczalnych ;
— dokładne *określenie przedmiotów natarcia* oraz *punktów kierunkowych,* które trzeba będzie wskazać plutonom ;
— punkty charakterystyczne w terenie, które określają granicę pasa działania kompanii ;
— teren, w którym trzeba będzie nacierać i te części terenu, które są specjalnie korzystne przy ruchu wprzód;
— rozmieszczenie kompanii na podstawie wyjściowej (maski w terenie, które nakreślają przednią granicą podstawy wyjściowej, odpowiednie drogi podejścia do miejsca ugrupowania kompanii na podstawie wyjściowej).

Dowódca kompanii wówczas dopiero, na podstawie swoich obserwacji dokonanych w czasie rozpoznania, ustala w terenie ugrupowanie do natarcia, biorąc pod

uwagę zapowiedziane wsparcie ogniowe (artyleria, podstawa ogniowa, czołgi).

Ugrupowanie w natarciu.

410. Ugrupowanie w natarciu, *zawsze rozczłonkowane*, zawierać będzie *rzut natarcia i rzut wsparcia.* Front tego rodzaju ugrupowania nie przekroczy w zasadzie 300m (200 m, jeżeli chodzi o npla ufortyfikowanego), głębokość zaś 400 m.

Rzut natarcia.

411. Ilość plutonów, którą należy przydzielić normalnie do rzutu natarcia, zależy w szczególności od:

— *szerokości pasa działania kompanii;*

— *ukształtowania przedmiotu natarcia* (ważne punkty do zdobycia);

— konieczności osiągnięcia na całym froncie kompanii *ognia skutecznego, przy czym takiego, który można otworzyć* bezzwłocznie, bez uprzednich przegrupowań, na każdy groźny lub podejrzany cel, który ujawni się w pasie działania kompanii.

412. W natarciu na silnie umocnioną pozycję lub w terenie bardzo pokrytym i poprzerzynanym, zasadą przydziału jednostek do rzutu natarcia będzie ugrupowanie broni maszynowej w odstępie co 50 m.

Rzut wsparcia.

413. Plutony nie wchodzące w skład rzutu natarcia, moździerz 60 mm i ewentualnie broń ciężka, znajdująca się w dyspozycji dowódcy kompanii, stanowić będą wsparcie kompanii.

Aby kompania mogła walczyć, ugrupowanie wsparcia winno być dostatecznie głębokie. Początkowe rozmieszczenie rzutu wsparcia, jak również następne punkty w terenie, które rzut wsparcia winien kolejno osiągać w czasie natarcia, zależą od zamiaru dowódcy, a w szczególności od przewidywanych działań ogniowych (Reg. Piech. cz. II. p. 302) i grożącego niebezpieczeństwa.

Umieszczenie na podstawie wyjściowej do natarcia.

414. Umieszczenie kompanii na podstawie wyjściowej do natarcia wykonuje się zgodnie z przepisami Reg Piech. cz. II. p. 294. Dowódca kompanii wskazuje w terenie rozmieszczenie każdego plutonu, osiągając w ten sposób rozmieszczenie kompanii frontem do przed-

miotu natarcia. Dowódca kompanii może przejściowo skupić plutony w kierunku czoła ugrupowania, jeżeli część podstawy wyjściowej, najbardziej zbliżona do linii nplskiej, daje dobre warunki ochrony i osłony (p. Reg. Piech. cz II, p. 495). Dowódca kompanii przedsięweźmie odpowiednie środki, aby zajmowanie podstawy wyjściowej nie zostało zauważone przez npla.

Rozkaz do natarcia.

415. 1) Dowódca kompanii, jeżeli może, uzupełnia mapy dowódców plutonów, albo wręcza im prosty szkic, wskazujący:

— kolejne przedmioty natarcia batalionu;
— granice pasa działania kompanii;
— podstawę wyjściową.

Podaje wiadomości, jakie posiada o nplu i wydaje rozkazy do natarcia w *terenie.*

2) Dowódca kompanii ustala co najmniej następujące punkty:

— *zadanie kompanii*, określone przez kierunek natarcia, sprecyzowany przez odpowiedni kąt marszu oraz pierwszy przedmiot natarcia (wskazać w terenie);
— *wsparcie na korzyść kompanii* (artyleria, podstawa ogniowa (1), czołgi);
— *zamiar dowódcy kompanii* w związku z wykonaniem zadania (kolejne skoki, które nakreślają posuwanie się naprzód) ;
— *początkowe ugrupowanie* kompanii (p. 393);
— *zadania dla plutonów oddzielnie:*
  — dla każdego *plutonu rzutu natarcia;*
    — *kierunek,*
    — *przedmiot natarcia;*
  — dla każdego *plutonu rzutu wsparcia:*
    — *początkowe rozmieszczenie* w ugrupowaniu,
    — *linie do osiągnięcia* oraz *oś posuwania się,*
    — wyjątkowo *zadanie oczyszczania* zdobytej pozycji (Reg. Piech. cz. II, p. 307);
— *czas i warunki wyruszenia* z podstawy wyjściowej (Reg. Piech. cz. I, p. 299);
— *miejsce postoju dowódcy kompanii*, sygnalizacja, wyłożenie płacht.

---

[1]) *Uwaga :* Czas i rodzaj ognia, sposób wstrzymania tych ogni.

416. Dowódca kompanii poleca uregulować zegarki oraz zanotować na piśmie te informacje, które trudno zachować w pamięci (system sygnalizacji, rozkład minutowy ogni wsparcia i t. p.).

Warunki wyruszenia z podstawy wyjściowej.

417. Gdy kompania wyruszy z podstawy wyjściowej w ugrupowaniu skupionym (dołączenie drugiego rzutu do pierwszego), wobec konieczności przeskoczenia przez zaporę ogniową, po jej przebyciu przyjmuje ponownie normalne ugrupowanie w natarciu. Dowódca kompanii dokładnie wskaże w terenie linię, od której począwszy, przyjmuje się normalne ugrupowanie w natarciu. Ustali również, w razie potrzeby, w jaki sposób należy w momencie wyruszenia z podstawy wyjściowej przebyć niewygodne punkty przejść (przerwy w zasiekach, mosty, kładki itp.).

Przebieg walki.

418. Gdy przedmiot natarcia znajduje się w pewnej odległości od podstawy wyjściowej, natarcie składa się z następujących faz:

— wyruszenie z podstawy wyjściowej;
— posuwanie się aż na odległość szturmową;
— szturm.

W wypadku przeciwnym, bezpośrednio po wyruszeniu z podstawy wyjściowej, następuje szturm.

Plutony rzutu natarcia oraz jednostki wsparcia przy wyruszeniu z podstawy wyjściowej i posuwaniu się w terenie do chwili szturmu stosują się do przepisów p. 293 do 299.

419. Gdy rzut natarcia został zatrzymany ogniem npla, dowódca kompanii stara się wznowić posuwanie się naprzód, o ile front, który zajmuje, oraz warunki terenowe na to mu pozwolą, stosując nieskomplikowane ruchy, opisane w p. 402 do 404. Gdy zajdzie potrzeba, wspiera ogniem moździerza 60 mm własny rzut natarcia, a nawet rzut natarcia jednostki sąsiedniej. Postępuje wówczas w sposób ustalony w p. 406.

B. *Szturm.*

420. *Jeżeli szturm jest końcowym skokiem natarcia* należy go wykonać plutonami, a nawet drużynami, : sposób ustalony w p. 300 i 303.

421. *Gdy szturm następuje bezpośrednio po wyruszeniu z podstawy wyjściowej* należy go wykonać w spo-

sób przewidziany w p. 301 i 302. Rzut natarcia i rzut wsparcia ruszają równocześnie naprzód. Plutony rzutu natarcia posuwają się możliwie najbliżej własnej ruchomej zapory ogniowej .

C. *Natarcie na dalsze przedmioty natarcia.*

422. *Po zdobyciu pierwszego przedmiotu natarcia* rzut natarcia, uporządkowany, jeżeli zajdzie tego potrzeba, rusza do natarcia w kierunku następnego przedmiotu natarcia; plutony wsparcia, gdy tylko będzie możliwe, przyjmują właściwe ugrupowanie z zachowaniem odległości. W tym celu dowódca kompanii wydaje nowy, bardzo krótki rozkaz ustny, ograniczający się do wskazania w sposób bardzo dokładny w *terenie* punktów kierunkowych oraz przedmiotów natarcia dla plutonów rzutu natarcia (p. 415). Gdy dowódca kompanii uzna za właściwe zmianę pierwotnego ugrupowania, odpowiednio uzupełnia ten rozkaz.

Rozkaz ten należy zawsze wydać tak wcześnie, aby umożliwić dowódcom plutonów przygotowanie się do dalszego natarcia.

423. Gdy dowódca kompanii był uprzednio zmuszony do wprowadzenia do walki wszystkich czterech plutonów, powinien wykorzystać zatrzymanie się na zdobytym przedmiocie natarcia, aby zmontować na nowo rzut wsparcia. Wyznacza jako rzut wsparcia jeden z plutonów, a w pierwszym rzędzie pluton najbardziej zdezorganizowany przez walkę; pluton ten pozostaje w miejscu z chwilą wznowienia ruchu naprzód.

W razie niemożności zmontowania rzutu wsparcia, składa meldunek dowódcy baonu.

424. W czasie wszystkich zatrzymań przewidzianych lub nie przewidzianych, dowódca kompanii, przy zajmowaniu i organizowaniu zdobytego terenu, stosuje się do przepisów niniejszej instrukcji, zawartych w p. 431.

Utrzymanie styczności.

425. Dowódca kompanii winien *stale dbać o zachowanie styczności.* Jeżeli odniesie wrażenie, że nieprzyjaciel wycofał się, *melduje o tym dowódcy batalionu. Po otrzymaniu zezwolenia* (co zawsze nastąpi, jeżeli nie stoi na przeszkodzie przewidziany ogień artylerii własnej), *wysyła patrol* na wyróżniający się punkt na przedpolu. (Patrol przy wykonaniu zadania stosuje się do przepisów p. 218 i 219). W razie odmowy, pozostaje

w pogotowiu do wysłania patrolu na inny punkt. Po otrzymaniu meldunku, że punkt zbadany jest wolny, dowódca kompanii *zajmuje go elementami kompanii.*

Zaopatrzenie w amunicję.

426. Dowódca kompanii ponosi odpowiedzialność za zaopatrzenie w amunicję powierzonych mu jednostek. Ustala miejsce *punktu* amunicyjnego, które winno być osłonięte i posiadać dogodne warunki łączności z m. p. dowódcy. Gdy kompania posuwa się naprzód, dowódca kompanii winien wykorzystać wszystkie dogodne okoliczności, celem przesunięcia punktu amunicyjnego bliżej linii ognia.

Dowódca kompanii nakazuje odebranie amunicji jednostkom niezdolnym do walki; gdy kompania zużyje mniej więcej połowę swego zaopatrzenia, melduje dowódcy batalionu o ilości pozostałej amunicji.

Różnorodne formy zaopatrywania w amunicję wewnątrz kompanii wskazane są w Reg. Piech. (cz. III). Zgodnie z rozkazami dowódcy baonu amunicję z punktu amunicyjnego baonu do punktu amunicyjnego kompanii dostarcza się, gdy tylko jest możliwe, tankietkami lub przez strzelców przydzielonych w zasadzie z kompanii odwodowej. Dowódca kompanii sam ocenia, jaki sposób zaopatrzenia należy zastosować między punktem amunicyjnym a plutonami (tankietki lub amunicyjni) oraz w jakiej chwili należy to zaopatrzenie uruchomić.

II. *Kompania odwodowa batalionu.*

427. Dowódca kompanii odwodowej baonu musi pozostawać w ścisłej łączności z dowódcą baonu. Organizuje stałą łączność z kompaniami, wyznaczonymi do rzutu natarcia i to w taki sposób, aby mógł w każdej chwili przez szybkie i proste poruszenie się dołączyć do jednej z kompanii lub na jedno ze skrzydeł batalionu.

W związku z tym, zadanie rozpoznania dróg podejścia, które będzie mogła wykorzystać kompania przy wykonaniu wyżej podanych zadań, dzieli się między plutony zależnie od miejsca, które zajmują w ogólnym ugrupowaniu.

Ponieważ w zasadzie kompania nie ma zadań ogniowych, przyjęte ugrupowanie winno być mało narażone na straty i łatwe do dowodzenia.

428. Chociaż kompania odwodowa znajduje się w dy-

spozycji dowódcy baonu, dowódca tej kompanii nie zawaha się samorzutnie interweniować ogniem w wypadku koniecznym (osłona skrzydła, zatrzymanie przeciwuderzenia itp.). O swym działaniu składa niezwłocznie meldunek.

429. Gdy kompania otrzyma rozkaz wyminięcia kompanii walczącej, dowódca kompanii stosuje się do wskazówek zawartych w p. 313 Reg. Piech., cz. II. dla wszystkich dowódców jednostek w odwodzie. We właściwym czasie wydaje rozkaz do natarcia (p. 415).

ARTYKUŁ 7.

Zajęcie, utrzymanie i obrona terenu.

430. Zorganizowanie się kompanii strzeleckiej na zajętej pozycji odbywa się stopniowo.

Może ono nastąpić:

— albo pod *groźbą bliższą lub dalszą natarcia npla:* będzie to w szczególności ten wypadek, gdy kompania w czasie walki zaczepnej zajmie nakazany przedmiot natarcia, lub napotkawszy opór nie do zwalczenia nie może posuwać się dalej, lub gdy wykonuje szybką obsadę pozycji obronnej;

— albo *pod osłoną jednostek, które już zajęły pozycje obronne.*

Zajęcie i utrzymanie zdobytego terenu.

431. Gdy nakazany przedmiot natarcia zostanie osiągnięty, *kompania czepia się terenu.*

Pierwsze wydane zarządzenia dotyczą przede wszystkim doraźnego zajęcia pozycji. Wydane z inicjatywy dowódców plutonów i drużyn mają na celu natychmiastową organizację sieci ogni, która w wypadku przeciwuderzenia npla zapewni możliwie najskuteczniejszą zaporę ogniową.

Dowódca kompanii żąda od dowódców plutonów meldunków o wydanych początkowych zarządzeniach. Baczy, aby sieć ogni zorganizowana przez jego podwładnych *nie posiadała luk* oraz, gdy zajdzie potrzeba, aby boki kompanii były również ubezpieczone. Stopniowo, w miarę gdy obrona się przedłuża, dowódca kompanii, jeżeli położenie bojowe nie stanie na przeszkodzie :

— koordynuje *plan ogni* sporządzony przez jego pod-

komendnych i, w miarę potrzeby, wprowadza w nim zmiany w ramach ogólnego planu ognia, ustalonego przez dowódcę baonu;
— baczy na utrzymanie styczności (p. 425);
— zarządza ugrupowanie kompanii w głąb, odtwarzając ponownie rzut wsparcia o sile co najmniej plutonu, doprowadza oddział do porządku;
— jeżeli niektóre jednostki mają być przesunięte z nastaniem nocy, wskazuje im za dnia nowe punkty rozmieszczenia tak wybrane, aby stanowiły ochronę przed jednostkami pancernymi npla;
— ustala ponownie łączność, rozmieszcza obserwatorów i przystępuje, w razie potrzeby, do zaopatrzenia w amunicję (p. 426); składa meldunek o położeniu własnym.

Zatrzymanie spowodowane ogniem nieprzyjaciela.

432. W razie zatrzymania w natarciu kompanii ogniem npla, może ona, w pewnym wypadku, ogniem części wysuniętych elementów czołowych wspierać kompanie sąsiednie, czym może umożliwić sobie w następstwie dalsze posuwanie się w natarciu. Dowódca kompanii wykorzystuje każdą możliwość wykonania ognia bocznych na korzyść kompanij sąsiednich; w tym celu z własnej inicjatywy *organizuje* i wprowadza do akcji podstawę ogniową (Reg. Piech. cz. II, p. 151), w której moździerz może być wykorzystany. Niezależnie od tej walki ogniowej dowódca kompanii wydaje również zarządzenia, ustalone w pkt. 431, dla zabezpieczenia przed zaskoczeniem i utrzymania plutonów na osiągniętych punktach terenu.

Zorganizowanie się na pozycji obronnej.

433. Na pozycji obronnej kompania może stanowić załogę punktu oporu (Reg. Piech. cz. II, p. 632). Plutony ugrupowane są w głąb i wszerz w ten sposób, aby:
— mogły wszystkie, w miarę możności, współdziałać w zaporze ogniowej przed frontem punktu oporu;
— elementy wsparcia mogły razić ogniem luki między najbardziej wysuniętymi plutonami względnie ogniem osłaniać ich boki; w razie wdarcia się npla wewnątrz punktu oporu mogły ustalić ponownie ciągłą linię ognia; mieć pod ogniem luki, wytworzone między własnymi punktami oporu a sąsiednimi.

Rzut wsparcia może być powołany do wykonania przeciwuderzenia wewnątrz punktu oporu w sposób ustalony w Reg. Piech. cz. II, p. 395. Gdy punkt oporu wchodzi w skład głównej linii obronnej, kompanii przydziela się pododcinek.

Jeżeli czaty mają tylko zadanie dozorowania i są mało oddalone od pozycji oporu, kompania organizuje je sama we własnym zakresie w swoim odcinku (Reg. Piech. cz. II, p. 382).

434. Dowódca kompanii organizuje obronę swego punktu oporu, stosownie do przepisów zawartych w Reg. Piech. cz. II, p. 634 i 655.

Ustala :

1) Dla każdego plutonu jego zadanie, podając :
— *część terenu* wyraźnie określoną, której ma *bronić;*
— *odcinek terenu,* który należy *dozorować i mieć pod ogniem* (w szczególności: strefę, w której będzie stosowana zapora główna, najbardziej oddaloną linię w terenie, począwszy od której każdy pojawiający się przeciwnik winien być wzięty pod ogień, związanie ogniowe z sąsiadami).
— warunki otwarcia ognia i jego rodzaj.

2) Dla moździerza 60 mm :
— zadanie *wykonania zapory ogniowej* (ogień zaporowy do celów nieobserwowanych, na taki to przedmiot [1]), na taki to sygnał, tyle to pocisków i tyle to czasu; ewent. ogień zaporowy do celów obserwowanych, dozorowanie ogniem takiego to odcinka) [2];
— wyjątkowo — jedno lub parę zadań *ognia nękającego* (ogień nękający, na taki to cel, tyle to pocisków, od godziny takiej do takiej).

435. Dowódca kompanii wyznacza, w razie potrzeby, jednostki przeznaczone do służby czat.

Ustala :
— ich zadania (w szczególności odcinek dozorowania i sposób zachowania się w razie natarcia npla);
— rozmieszczenie w dzień i w nocy;
— znaki umówione (sygnalizacja);

---

[1]) Szerokość maksymalna około 40 metrów.

[2]) Maksymalna szerokość odcinka dozorowanego około 200 tysięcznych (Reg. Piech. cz. II, p. 50).

— sposób wycofania się (czas i droga wycofania, miejsce zbiórki po wycofaniu).

Dowódca kompanii organizuje łączność z jednostkami wydzielonymi do służby czat, przeważnie wzrokową.

Zapewnia zaopatrzenie i, jeżeli zajdzie potrzeba, zluzowanie.

436. Miejsce postoju dowódcy kompanii znajduje się, stosownie do wskazówek dowódcy baonu, wewnątrz punktu oporu, obowiązkowo przy jednym z plutonów wsparcia.

437. W miarę posiadanego czasu, dowódca kompanii winien upewnić się, czy rozkazy ogniowe, przewidziane w planie ogni, zostały przez dowódców plutonów dokładnie wyjaśnione dowódcom drużyn oraz czy drużyny znają swoje zadania (Reg. Piech. cz. II, p. 635). Ustala lub osobiście sprawdza rozkazy ogniowe dla moździerza 60 mm. Dopilnowuje również, aby styczność ogniowa między plutonami oraz między kompanią i jednostkami sąsiednimi była dobrze zorganizowana i wprowadzona w życie. Porozumiewa się z dowódcami sąsiednich punktów oporu celem zorganizowania, szczególnie w nocy i w czasie mgły, dozorowania luk między punktami oporu.

Dowódca kompanii nakazuje wykonanie robót, stosownie do ustalonego rozkazu kolejności robót. Skierowuje do dowódcy baonu zapotrzebowania na narzędzia, materiał potrzebny, a w razie potrzeby, pomoc w ludziach.

Zachowanie styczności i zaopatrzenie w amunicję.

438. Dowódca kompanii stosuje się do przepisów, zawartych w p. 425 i 426.

Obrona przeciwlotnicza.

439. Środki natychmiastowego zabezpieczenia, które przedsięweźmie dowódca kompanii, zmierzają przede wszystkim do uchronienia, w granicach możliwości, plutonów przed obserwacją npla z powietrza; osiąga to przez wykorzystanie zakryć w terenie oraz zamaskowanie broni i stanowisk ogniowych.

R. k. m., zaopatrzone w sprzęt specjalny do ognia przeciwlotniczego, otrzymują w razie potrzeby zadanie ostrzeliwania samolotów npla. Poza tym, paru strzelców pod specjalnym dowództwem, może być wyznaczo-

nych do ostrzeliwania samolotów npla, lecących na nieznacznej wysokości. Z chwilą, gdy kompania zaangażowana jest w walce, wykonanie ogni naziemnych uzyskuje pierwszeństwo przed zadaniem ostrzeliwania samolotów (Reg. Piech. cz. II, p. 251).

ROZDZIAŁ III.

Metoda szkolenia.

ARTYKUŁ 1.

Szyki zwarte.

440. Ćwiczenia kompanii w szyku zwartym, stosownie do przepisów zawartych w Reg. Piech. cz. I, p. 190 i 191, przeprowadza się zawsze, gdy dowódca kompanii uzna za właściwe.

ARTYKUŁ 2.

Walka.

441. Ćwiczenia bojowe w kompanii mają na celu:

a) *Wyszkolenie dowódcy kompanii w umiejętności:*

— koordynowania działań plutonów przy wykonaniu zadań kompanii;

— powzięcia szybkich decyzyj i wydania krótkich rozkazów w różnorodnych położeniach walki (w szczególności: użycie moździerza 60 mm i plutonów wsparcia); rozkazy, które wydaje, muszą również określać zadanie jednostek, które w danym ćwiczeniu są tylko przyjęte;

— zapewnienia we wszelkich okolicznościach spoistości swojej jednostki;

— wykorzystania środków obserwacji, którymi dysponuje;

— osiągnięcia, za pomocą kompanijnych środków łączności, szybkiego i pewnego połączenia z dowódca baonu i dowódcami plutonów oraz ewent. z kompaniami sąsiednimi;

— zorganizowania i kierowania zaopatrzeniem kompanii.

b) *Wyszkolenie plutonów i moździerza 60 mm do współdziałania w walce z plutonami sąsiednimi.*

442. Formuje się dwa, trzy lub cztery plutony strzeleckie. Moździerz 60 mm z obsługą winien być zawsze

sformowany, w najgorszym wypadku pozorowany przez podoficera. Poczet winien być zawsze sformowany. Plutony, których nie można było sformować, pozoruje się przez podoficerów.

443. Wyszkolenie pocztu dowódcy będzie przedmiotem ćwiczeń specjalnych, przeprowadzanych przez dowódcę pocztu. W ćwiczeniach tych biorą udział obserwatorzy i gońcy z poszczególnych plutonów.

444. Szkolenie kompanii do działania w walce rozpoczyna się wówczas, gdy plutony strzeleckie i moździerz 60 mm zostały uprzednio dostatecznie wyszkolone. Wyszkolenie to odbywa się bezpośrednio w czasie *ćwiczeń bojowych kompanii*. Doskonalenie: w czasie ćwiczeń i manewrów okresowych większych zespołów lub w ramach większych jednostek piechoty. Wszystkie te ćwiczenia mają głównie na celu wyszkolenia kadr.

445. Przedmiotem każdego ćwiczenia bojowego będzie jeden temat, możliwie prosty i wszystkim znany. Każde z tych ćwiczeń winno służyć do przestudiowania jednego lub paru zagadnień, które będą omówione w następnych artykułach.

Marsz zbliżania i nawiązanie styczności.

446. *Marsz zbliżania osłonięty.*

Nocą. — Zarządzenia, które należy wydać dla utrzymania właściwego kierunku, ugrupowanie, bezpośrednie bezpieczeństwo kompanii, łączność.

W dzień. — Marsz zbliżania w pobliżu npla, w terenie niezorganizowanym lub w terenie zorganizowanym wzgl. w lesie; różnorodne ugrupowania, przesunięcia kompanii w całości lub plutonami, zachowanie kierunku; łączność z jednostkami poprzedzającymi i dowódcą baonu; przekraczanie stref znajdujących się pod ogniem artylerii npla i zagazowanych; osłona przed obserwacją, obrona przed bronią pancerną, gazami, atakami lotniczymi.

447. *Marsz zbliżania nieosłonięty.*

Zdala od npla. — Wzdłuż jednej lub paru osi marszu, rozczłonkowanie, łączność.

W pobliżu npla. — Marsz naprzełaj, rozkaz do marszu, zadania plutonów, ugrupowanie; zachowanie kierunku (użycie mapy i busoli); ubezpieczenie kompanii, ochrona przed obserwacją, obrona przed bronią pancer-

nią npla, gazami i atakami lotniczymi; zachowanie się w czasie zatrzymania się kompanii, łączność.

448. Nawiązanie styczności, współdziałając lub bez współdziałania z oddziałem rozpoznawczym dywizji; napotkanie i likwidacja luźnych punktów oporu; użycie moździerza 60 mm, zachowanie się wobec ciągłej linii ognia npla, zorganizowanie się w terenie, meldunki.

Natarcie i rozwój walki.

449. *Działania kompanii w walce:*

— rozpoznanie;
— zajęcie podstawy wyjściowej do natarcia (w dzień i w nocy);
— rozkaz do natarcia: ugrupowanie, przedmioty natarcia, kierunki natarcia plutonów;
— wyruszenie z podstawy wyjściowej, natarcie, zmiana w ugrupowaniu początkowym stosownie do położenia, wzmocnienie rzutu natarcia, użycie moździerza 60 mm; żądanie wsparcia (artylerii, c.k.m., moździerza itp.); dalsze posuwanie się po likwidacji i oczyszczeniu zdobytego przedmiotu natarcia, rozkaz natarcia na następny przedmiot, przekroczenie linii jednostek czołowych;
— natarcie z czołgami;
— szturm bezpośrednio po wyruszeniu z podstawy wyjściowej do natarcia;
— użycie jednostek wsparcia: ubezpieczenie boków plutonów w rzucie natarcia; oskrzydlenie, likwidacja oporu npla, zasilenie rzutu natarcia — w dwóch wypadkach: z powodu poniesionych strat przez pierwszy rzut lub posuwania się jednostek rzutu natarcia w kierunkach rozbieżnych; użycie moździerza 60 mm;
— stosowanie ognia bocznych na korzyść kompanii sąsiednich;
— zajęcie i utrzymanie zdobytego terenu: szybkie rozpoznanie osiągniętego przedmiotu natarcia przez dowódcę kompanii, wydanie pierwszych zarządzeń, przegrupowanie, uporządkowanie plutonów; łączność, ubezpieczenie boków, utrzymanie lub ponowne nawiązanie styczności;
— zaopatrzenie w amunicję i w żywność, obrona przed bronią pancerną npla, gazami i samolotami npla, lecącymi na nieznacznej wysokości.

450. *Kompania odwodowa :*

— Rozkaz początkowy: ugrupowanie, sposób posuwania się;
— Łączność z kompaniami pierwszego rzutu i dowódcą baonu;
— Ciągłe rozpoznawanie dróg w kierunkoch ewentualnego działania;
— Ubezpieczenie i obrona przed bronią pancerną npla, gazami i atakami lotniczymi;
— Wkroczenie do akcji kompanii na korzyść jednostek czołowych z inicjatywy dowódcy kompanii;
— Wejście kompanii do walki.

Obrona terenu.

451. Rozpoznanie, zajęcie i urządzenie punktu oporu; wykorzystanie przeszkód naturalnych, plan ogni, rozmieszczenie w terenie, zadania i ugrupowanie plutonów, stopniowe wykonywanie prac przy organizacji obrony, stworzenie i urządzenie przeszkód przeciwpancernych, organizacja obserwacji, łączności, przekazywania i zaopatrzenia:

— rozkaz do obrony i szkic rozmieszczenia;
— prowadzenie walki obronnej: wykonanie ogni, wykonanie przeciwuderzenia;
— zachowanie styczności;
— zadania i rozkazy dla jednostek wysuniętych na linię czat;
— oderwanie się kompanii (w dzień i w nocy).

RYCINY

OBJASNIENIE ZNAKOW

Dowódca kompanii

Dowódca plutonu

Zastępca dcy plutonu

Dowódca drużyny strzeleckiej (podoficer)

Zastępca dcy druż. (podoficer)

Obserwator

Goniec

Cyklista

Celowniczy r. k. m.

Ładowniczy r. k. m.

Amunicyjny r. k. m.

Strzelec amunicyjny r. k. m.

Strzelec

Celowniczy granatnika

Amunicyjny granatnika

Działonowy moździerza

Celowniczy moździerza

Ładowniczy moździerza

Amunicyjny moździerza

Woźnica z biedką

Wóz amunicyjny

Drużyna w szyku luźnym

Sekcja granatnika w szyku luźnym

ZAŁĄCZNIK

WYCIĄG

(z reg. franc. —
Reglement de l'Infanterie I partie, p. 224-247)

DZIAŁ VI.

Pułk i batalion w szyku zwartym.

ROZDZIAŁ I.

PUŁK.

ARTYKUŁ I.

Szyki.

224. Przepisy, dotyczące szyków w czasie przeglądów i defilad pułku, znajdują się w Reg. Sł. Wewn.: Służba w garnizonie.

Kolumna marszowa.

225. W czasie pokojowym kolumnę marszową pułku formuje się w następujący sposób:

— motozwiadowcy maszerują stosownie do swego tempa marszu według szczególnych rozkazów dowódcy pułku;
— sztandar i jego poczet — przy czołowej kompanii;
— orkiestra, przy której zwykle są zgrupowani dobosze i trębacze baonów — w odległości 30 kroków przed czołowym baonem;
— pułkowa kompania sztabowa i pułkowa kompania broni towarzyszącej — za czołową kompanią czołowego baonu;
— kompania gospodarcza (część zgrupowana) za czołowym baonem;
— dowódca pułku za orkiestrą w odległości 10 kroków, za dowódcą pułku oficerowie sztabu (konno) i cykliści;
— bataliony w odległości 20 kroków w kolejności nakazanej przez dowódcę pułku;
— dowódcy baonów 10 kroków przed pierwszym szeregiem swej kompanii czołowej;
— lekarze i sanitariusze — albo na miejscu nakazanym przez lekarza naczelnego pułku, albo ze swymi jednostkami; lekarz naczelny pułku za ostatnią jednostką pułku;

— tabor bojowy i bagażowy — według przepisów Reg. Sł. Polowej.

ARTYKUŁ 2.

Kompania gospodarcza.

227. Zgrupowana część kompanii gospodarczej, składa się z jednego lub kilku plutonów.

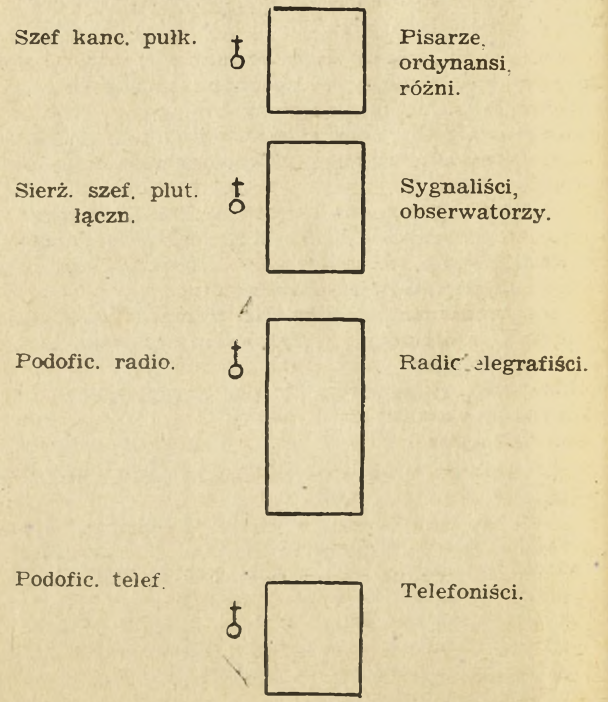
Kompania gospodarcza przyjmuje szyki i porusza się według przepisów dla kompanii strzeleckiej.

ARTYKUŁ 3.

Kompania sztabowa i kompania broni towarzyszącej pułku.

228. Pułkowa kompania broni towarzyszącej (25 mm) maszeruje w kolumnie trójkowej lub dwójkowej.

229. Personel sztabu i łączności — w kolumnie trójkowej w ugrupowaniu wskazanym.

ROZDZIAŁ II.

BATALION.

ARTYKUŁ 1.

Szyki.

230. Szyki zwarte baonu:

Normalnie:
— kolumna trójkowa,
— kolumna kompanijna,
— kolumna zdwojona,
— linia kolumn.

Wyjątkowo:
— rozwinięty w trójszeregu.

231. Szyki zwarte baonu są opisane w p. 236-239. Szyki stosowane przez jednostki podporządkowane są wykazane w regulaminach odnośnych jednostek.

232. W czasie pokojowym — poczet dowódcy baonu, a w czasie wojennym pluton sztabowy przyjmuje szyk trójkami pod dowództwem sierżanta-szefa baonu.

Dowódca baonu może przydzielić pluton sztabowy przejściowo do kompanii kierunkowej, jako piąty pluton, który wówczas przyjmuje szyk, stosowany w tej kompanii; strzelcy bez broni i cykliści na końcu.

Jeżeli dowódca baonu przydzieli pluton sztabowy do kompanii kierunkowej, wówczas dowódca kompanii przydziela swój poczet do plutonu kierunkowego.

Do przeglądu i defilad, kiedy poczet dowódcy baonu nie jest formowany, sierżant-szef baonu i cykliści ustawiają się zasadniczo w odległości trzech kroków z tyłu za dowódcą baonu, przyczym sierżant-szef baonu po prawej stronie. Mogą być również umieszczeni na odpowiedni rozkaz na końcu plutonu kierunkowego kompanii kierunkowej.

233. Dobosze i trębacze na zbiórce pułku są przeważnie zebrani przy orkiestrze.

Jeżeli baon jest wydzielony — mogą oni być zebrani w baonie, albo zatrzymani przy swoich kompaniach.

Skoro są zebrani w baonie — ustawiają się w trójkach w odległości 15 kroków przed czołem baonu; w innych szykach na prawo w odstępie 10 kroków.

234. Kompanie ustawiają się według rozkazów dowódcy baonu.

235. Niezależnie od szyku przyjętego przez baon i gdy nie ma innych zarządzeń:

a) odległość i odstęp między kompaniami wynosi 10 kroków,

b) dowódca baonu — w odległości 10 kroków przed pierwszym szeregiem kierunkowej kompanii,

c) w każdej kompanii:

— odległość lub odstęp między plutonami — 6 kroków (z wyjątkiem kolumny trójkowej, gdzie odległość — 3 kroki),

— dowódca kompanii — 5 kroków przed pierwszym szeregiem plutonu kierunkowego,

— dowódcy plutonów — 2 kroki przed drużyną kierunkową (z wyjątkiem kolumny trójkowej, gdzie zajmują miejsce na wysokości pierwszego szeregu plutonu).

Kolumna trójkowa.

236. Kompanie ugrupowane w głąb: każda kompania strzelecka w kolumnie trójkowej; kompania c. k. m. i broni towarzyszącej na końcu w kolumnie czwórkowej (albo dwójkowej).

Kolumna kompanijna.

237. Kompanie ugrupowane w głąb: każda kompania strzelecka w linii plutonów trójkami (lub dwójkami), kompania c. k. m. i broni towarzyszącej na końcu w linii plutonów czwórkami (lub dwójkami).

Kolumna zdwojona.

238. Dwie kolumny na równej wysokości po dwie kompanie (ryc. nr. 1). Każda kompania w linii plutonów trójkami (komp. strzel.), lub czwórkami (komp. c. k. m. i br. tow.). ryc. nr. 1.

Linia kolumn.

239. Kompanie na równej wysokości w linii plutonów trójkami (komp. strzel.), lub czwórkami, albo dwójkami (komp. c. k. m. i br. tow.) — ryc. nr. 2.

Baon w rozwiniętym.

240. Kompanie na równej wysokości w rozwiniętym w trój — czwór — lub dwuszeregu; komp. c. k. m. i br. tow. na lewo — ryc. nr. 3.

Przeglądy i defilady.

241. Przy formowaniu baonu do przeglądu, defilady

lub służby — należy wyrównać stan oraz ilość plutonów w kompaniach.

Plutony według wzrostu, uzbrojone jednolicie, o ile wyposażenie w broń ręczną na to pozwoli.

Nie formuje się nigdy pocztu.

Biedki ze sprzętem c. k. m. i broni towarzyszącej za swoją kompanią w odpowiednim szyku.

Szyki baonu w czasie przeglądu — patrz ryciny.

Kolumna marszowa.

242. W czasie pokojowym ugrupowanie baonu w kolumnie marszowej jest następujące:

Dowódca baonu z adiutantem — 10 kroków przed pierwszym szeregiem czołowej kompanii. Za dowódcą baonu cykliści.

Dowódca baonu, względnie z jego rozkazu adiutant baonu, porusza się dowolnie w celu nadzorowania porządku marszu.

Dowódcy kompanij — 5 kroków przed pierwszym szeregiem swych kompanij.

Kompanie w kolumnie marszowej, ugrupowane w głąb, w odległości 10 kroków (przeważnie trójkami).

Kompania c. k. m. i broni towarzyszącej może się znajdować na końcu kolumny względnie może być podzielona. Poszczególne części tej kompanii wchodzą na swe miejsce w kolumnie według rozkazu dowódcy baonu, przyczym maszerują przeważnie czwórkami.

Poczet dowódcy baonu — na końcu czołowej kompanii.

Dobosze i trębacze, o ile są zgrupowani przy baonie, maszerują 15 kroków przed czołową kompanią.

W czasie przemarszu przez miejscowości, dowódca baonu z adiutantem maszerują za doboszami i trębaczami.

Sanitariusze, o ile są zebrani, maszerują w kolumnie trójkowej pod dowództwem lekarza baonowego w odległości 10 kroków za ostatnim członem baonu.

243. Przepisy, dotyczące ugrupowania baonu w kolumnie marszowej w czasie wojennym, są wykazane w Reg. Sł. Pol.

ARTYKUŁ 2.

Zbiórki.

244. Dowódca baonu, w celu wykonania zbiórki, rozpoznaje najprzód miejsce zbiórki względnie poleca to zrobić adiutantowi baonu.

Dla wskazania baonowi punktu, według którego ma się ustawić baon, dowódca baonu udaje się w tym kierunku osobiście, względnie posyła tam adiutanta baonu i nakazuje odpowiedni szyk. Może również oznaczyć front kompanii kierunkowej wzgl. baonu przy pomocy dwóch kierunkowych.

Dowódca kompanii kierunkowej wyprzedza swoją kompanię, ustawia się za dowódcą baonu w tym samym kierunku i nakazuje kompanii przyjęcie odpowiedniego szyku.

Kompanie podporządkowane zajmują nakazane miejsca w ten sam sposób.

Poczet dowódcy baonu łącznie z kompanią kierunkową.

Dobosze i trębacze ustawiają się wówczas, gdy batalion jest już ustawiony.

ARTYKUŁ 3.

Zmiana szyków.

245. Batalion zmienia szyki zwarte w sposób podobny jak kompania.

Maszeruje w kolumnie, wykonywa chwyty bronią i na komendę i zmienia szyki.

Dowódca baonu wykorzystuje zawsze okazje zbiórek baonu, mianowicie na początku lub na końcu ćwiczenia i w momencie rozejścia się na kwatery, w celu przećwiczenia na osobistą komendę kilku chwytów bronią, co winno być wykonane z największą dokładnością.

246. Dowódca baonu zarządza zmiany szyków, przyczym podaje lub przekazuje przez adiutanta potrzebne wskazówki. Hasło «*marsz*» *lub* «*stój*» — podaje przeciągle.

Rozkazy kieruje, w zasadzie, do dowódców kompanij, którzy nakazują kompaniom wykonanie potrzebnych ruchów.

Komendy «*baczność*», «*spocznij*» są wykonywane kompaniami.

Jeżeli baon musi się poruszać w całości na komendę dowódcy baonu, wówczas dowódca baonu zapowiada «*na moją komendę*».

Komendy, które później następują, winny być krótkie i podawane bezpośrednie baonowi, a nie dowódcom kompanij.

W szczególności chwyty bronią w postawie zasadni-

czej są wykonywane na bezpośrednią komendę dowódcy baonu.

247. Skoro baon w marszu, w kolumnie marszowej, ma oddać honory, dowódca baonu wydaje odpowiedni rozkaz dowódcy czołowej kompanii (równy krok, z bronią lub bez broni na ramieniu, defilada w prawo — lewo).

Dowódca kompanii, o ile nie może wydać komendy dla całej kompanii, podaje odpowiedni rozkaz dowódcy czołowego plutonu.

Każdy dowódca kompanii lub plutonu wykonywa kolejno odpowiedni ruch, jak poprzedzająca go jednostka, w tym samym miejscu, które zostało ewent. oznaczone przy pomocy kierunkowego lub na odległość, gdzie honory mają być oddane.

Jeżeli osoba, której oddaje się honory, przecina drogę lub porusza się wzdłuż kolumny, oddział zachowuje jedynie równy krok na komendę swego przełożonego.

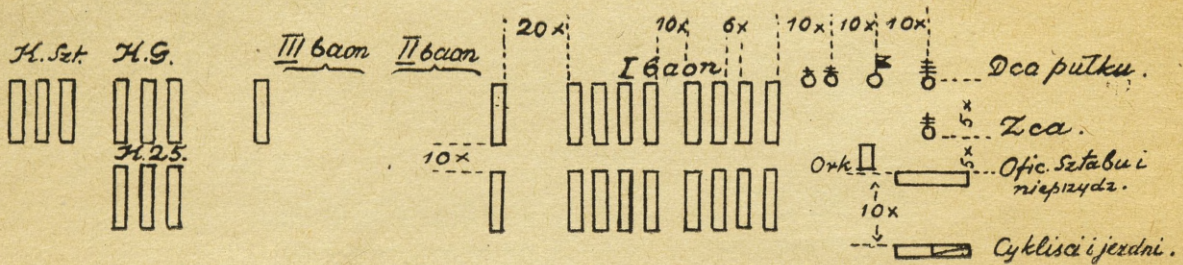
28778

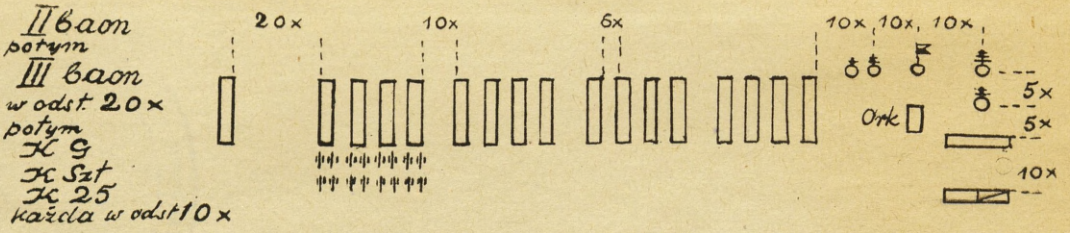

Biblioteka Naukowa

Szyki pułku do przeglądu.

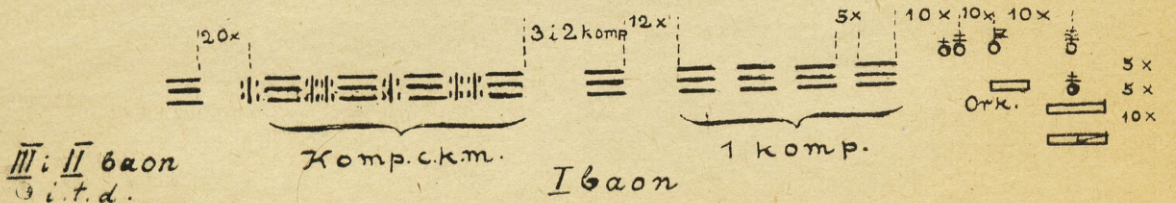
Ryc. 1. Bataliony w kolumnie zdwojonej.

Ryc. 2. Bataliony w linji kolumn.

Ryc. 3. Bataliony w rozwiniętym.

O. Zeluk, Imprimeur, 4 et 5, rue Saulnier, Paris-9e.

BIBLIOTEKA
ASG
NAUKOWA
AV/1075

O. ZELUK
Imprimeur
4, Rue Saulnier
PARIS